LETNIK XVII., ŠT. 10 (781) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 15. MARCA 2012

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

CONTIENE I.R.

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Igor Gregori

Sporni načrt še buri duhove

Nasprotovanje v zvezi z gradnjo plinskega terminala na industrijskem območju v Žavljah, ki ga namerava postaviti podjetje Gas Natural, je vse bolj občutiti tudi na ravni krajevnih uprav v tržaški pokrajini. Vrstijo se sklepi in tehnična omizja, ki spodbijajo poplitvene načrte podjetja Gas Natural. Tako je tudi z dokončnim načrtom, ki ga energetsko podjetje 'prodaja' za varnega ...
Zadeva pa se iz dneva v dan na institucionalni ravni čedalje bolj zapleta. Osebki v igri so trije oz. štirje, če prištejemo še špansko multinacionalko. Ta si mane roke in že razmišlja o prihodnjih finančnih ugodnostih ter zato pritiska, celo grozi pristojnim, naj ne zavlačujejo dokončne odločitve. Glede osrednjih treh akterjev pa takole. Po eni strani država z ministrom za infrastrukture, razvoj in promet Passerom ter ministrom za okolje Clinijem podpira gradnjo uplinjevalnika v Žavljah na podlagi energetskih interesov Italije, po drugi pa že omenjene krajevne uprave (tržaška občina, občina Milje in Dolina ter tržaška pokrajina) svoja negativna stališča tolmačijo na podlagi spornega dokončnega projekta in z njim povezanim načrtom za pristaniško in urbanistično varianto, ki ga je predlagalo samo podjetje Gas Natural. Med prvim in drugim institucionalnim polom se nahaja dežela, katere uprava Renza Tonda bi najraje odigrala pilatovsko vlogo, kljub temu da je pri končni odločitvi njeno mnenje ključnega pomena.
Župan je svojčas poudaril zlasti pomenljiv politični vidik negativnega stališča občinskega sveta, saj je temeljil na podrobnih tehničnih motivacijah. "Razlogi za naš 'ne' temeljijo na globoki tehnični analizi predstavljenega projekta, obenem pa tudi na pomanjkljivih oziroma manjkajočih odgovorih izvajatelja. K temu gre prišteti tudi številne kritične elemente in morebitne 'dodane vrednosti', ki bi spremljale realizacijo tako zahtevnega obrata. Glede tudi na dejstvo, da bi ta načrt imel zelo velike učinke na ozemlje, morebitne 'gospodarske kompenzacije' ne smejo nikakor prevladovati nad skladnostjo z bližnjim okoljem in vsesplošno varnostjo", je dejal župan. To kompatibilnost, za katero se je treba domeniti, "ali je ali pa je ni", mora oseba, ki nosi odgovornost za skupnost in ozemlje, postaviti na prvo mesto, vse ostalo je postranskega pomena – se je še izrazil Cosolini.
Nekateri v desni sredini, zlasti na deželi, pa že postavljajo zadevo na raven finančnih koristi, ki bi se ob gradnji uplinjevalnika in po njej prelevile na tržaško območje. Ob bonificiranju že itak zainteresiranega onesnaženega območja (breme katerega bi prevzelo podjetje Gas Natural) je govor o 4.500 delovnih mestih v obdobju gradnje uplinjevalnika (predvidoma 40 mesecev), o 70 uslužbencih v času obratovanja in o 330 delovnih mestih, ki bi jih uplinjevalna struktura neposredno potrebovala. Nedorečeno je še vprašanje t. i. royalties, ki bi v občinske blagajne doprinesle nezanemarljive vsote. Kljub temu pa sta predsednik Tondo in minister Clini zagotovila, da je mnenje krajevnih uprav pri dokončni odločitvi ključnega pomena; poteka pa obenem tudi spor z Republiko Slovenije in z EU, saj je naša matična domovina že zahtevala, naj načrt o uplinjevalniku prestane tudi t. i. čezmejno presojo.
Kaj to pomeni, bomo šele videli, saj sta župan občine Milje in tržaški župan Cosolini že napovedala priziv na upravno sodišče v primeru, da bi na višjih ravneh prižgali zeleno luč za gradnjo uplinjevalnika.

Otroški pomladni zvoki

Prvi del 42. revije Pesem mladih v režiji ZCPZ Trst

Foto IG

Goriška desnica je pokopala rajonske svete

Goriški Slovenci najbolj oškodovani

Na ponedeljkovi seji goriškega občinskega sveta, 12. marca 2012, je v poznih nočnih urah prišlo do zavrnitve vseh predlogov za spremembo rajonskih svetov. To pomeni, da je dejansko ukinjenih deset rajonskih svetov. Do tega negativnega razpleta je prišlo po enoletnem nerodnem in do Slovencev zlonamernem obnašanju goriške občinske uprave, ki je do konca vztrajala z nesprejemljivim predlogom zmanjšanja rajonskih svetov.
Zgodba se je začela februarja 2011 z deželnim zakonom št. 1/2011, ki je sicer rešil rajonske svete, uvajal pa je take pogoje, po katerih bi lahko Gorica ohranila le štiri rajone od sedanjih desetih. Prva se je na ta zakon odzvala stranka Slovenska skupnost, ki je takoj pripravila dokument o neupoštevanju zaščitne zakonodaje. Dokument je posredovala vsem glavnim javnim ustanovam, od občine do dežele in tudi paritetnemu odboru.
Goriški podžupan Fabio Gentile je pripravil predlog nove razdelitve rajonskih svetov, ki je bil za Slovence nesprejemljiv. Po eni strani je ohranjal "furlanski" rajon v Ločniku, tri slovenske rajone, Pevma-Štmaver-Oslavje, Podgora in Štandrež, pa je spojil s tremi večjimi rajonskimi sveti. To je pomenilo v bistvu izbris treh mestnih četrti, v katerih so imeli goriški Slovenci od nekdaj glavno vlogo in predsednika, na tak način so vplivali na vse, kar je bilo v zvezi z javnim upravljanjem območja. Kljub stalnemu opozarjanju in večkratnim sestankom je predlog podžupana, s krivično nastavitvijo, ostal nespremenjen.
Že od lanske pomladi se je celotna goriška leva sredina borila proti temu predlogu. Ugotovljeno je bilo, da so štirje rajonski sveti nezadostni za Gorico. Še posebno stranka SSk je vztrajala pri tem, da mora goriški župan Ettore Romoli zahtevati od Dežele FJk še dva rajonska sveta. Deželni svetnik Igor Gabrovec je v prejšnjem decembru predstavil popravek, ki bi lahko to omogočil, a ga je desna sredina v deželnem svetu gladko zavrnila.
Ko je bilo po novem letu časa vedno manj, so na goriški občini še vedno vztrajali pri krivičnem predlogu. Kljub temu je na februarskem zasedanju občinskega sveta prišlo do odobritve dnevnega reda, zaradi katerega je goriški župan Romoli pisal predsedniku Tondu, da bi Gorici dodelil več rajonov. Tondo je odgovoril s pismom, v katerim je izrazil medlo stališče, ki je kazalo na negativen odgovor. Na tako dogajanje je odgovorila stranka SSk, ki je pisno obvestila predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka in ga prosila, naj problematiko odločno poudari na sredinem srečanju v KCLB v Gorici s predsednikom Dežele FJk Renzom Tondom.
Epilog te zgodbe se je zgodil med ponedeljkovim zasedanjem občinskega sveta, ko so po dolgi in v posegih svetnikov desne sredine skrajno površni razpravi zavrnili vse predloge. Najprej ni bilo soglasja med načelniki skupin za drugačno razporeditev. Zavrnjen je bil popravek občinskega svetnika SSk Silvana Primožiča, ki je predlagal združitev slovenskih rajonov v enega samega. Sledilo je še glasovanje o predlogu podžupana Fabia Gentileja, ki pa ni dobil potrebnih 21 glasov in je zato propadel. Posledica tega je, da so rajoni ukinjeni, kot določa deželni zakon 1/2011. Glede na razplet dogodkov lahko upravičeno rečemo, da je uspela namera zmanjšanja vpliva rajonskih svetov, ki so bili večkrat trn v peti sedanji občinski upravi. Obenem pa je goriška desna sredina s podžupanom Gentilejem, županom Romolijem in svetnikom Valentijem dosegla še eno hudo zmanjšanje pravic Slovencev.

Julijan Čavdek

Solidarnost pisatelju Borisu Pahorju

Svet slovenskih organizacij izraža prof. Borisu Pahorju vso svojo solidarnost ob napadu, ki ga je te dni (9. marca) bil deležen na straneh italijanskega dnevnika Il Giornale.
SSO občuduje Borisa Pahorja zaradi njegove velike samostojne in premočrtne drže v vsem povojnem času in je prepričan, da ga taki časnikarski napadi ne bodo niti malo prizadeli v njegovi vsestranski slovenski, človeški, narodni in politični drži.
Svet slovenskih organizacij ob tem ugotavlja tudi, da je težko še danes, skoro 70 let po končani vojni, biti objektivni zagovorniki velikih idej in vrednot, ki so temelj za naš vsestranski obstoj in razvoj in obenem jamstvo za boljši jutri vsega slovenskega naroda.
Tako pisanje omenjenega italijanskega dnevnika gotovo ne odraža duha, ki je izšel s srečanja treh obmejnih predsednikov julija predlanskim v Narodnem domu ter z velikega koncerta na trgu Zedinjenja v Trstu.

Dr. Drago Štoka
Predsednik SSO

SLOVIK
SLOVENSKI IZOBRAŽEVALNI KONZORCIJ

Ljudmila Novak
Ministrica RS za Slovence
v zamejstvu in po svetu
Srečanje z mladimi Slovenci v Italiji
danes, 15. 3. 2012
ob 18.00 uri
Tumova dvorana
(Korzo Verdi 51, Gorica)
V sodelovanju z Generalnim konzulatom RS v Trstu
www.slovik.org info@slovik.org

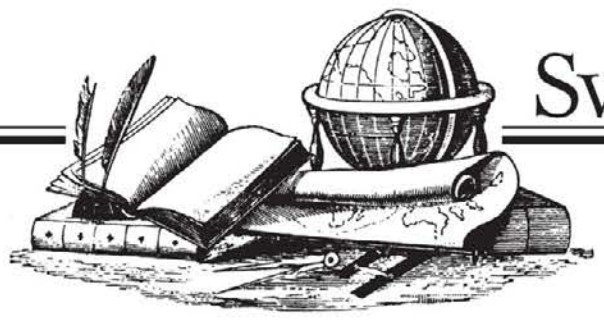

Nekaj pomembnih točk ob vprašanju financiranja "manjšine"

Glede finančnih sredstev je potrebna celostna analiza

Trije pokrajinski predsedniki Sveta slovenskih organizacij želimo izpostaviti nekaj točk ob vprašanju financiranja slovenske narodne skupnosti v Italiji. To želimo narediti tudi glede na določene izjave, ki so bile napisane v poročilu o zasedanju deželnega sveta SKGZ.

Giorgio Banchig

Walter Bandelj

Igor Švab

Predvsem kar se tiče problematike financiranja, je potrebna poglobljena analiza sedanjega stanja. Gotovo je, da nas sedanje razmere morajo spodbuditi k razmišljanju glede čim bolj učinkovite uporabe javnih sredstev, ki jih kot narodna skupnost prejemamo od italijanskih državnih in krajevnih javnih ustanov. Predvsem pa je potrebno, da se s finančnimi sredstvi operira na tak način, ki bo naši narodnostni skupnosti zagotovil primeren razvoj in obstoj na ozemlju. To je še posebno pomembno v današnjih časih, ko je svetovna družbena kriza privedla do splošnega krčenja v javnem sektorju. Pri tem imajo največjo odgovornost ravno tiste slovenske ustanove, ki so zaradi svoje strukture podvržene stalnim stroškom, katerih ni mogoče spreminjati glede na pridobljeni letni prispevek. Nakazana primerjava med t. i. "glasbeno manjšino" in potrebo po izobraževanju mladih, ki izhaja iz poročila o deželnem svetu SKGZ, pušča odprto možnost za marsikateri pomislek. Pri tem nam ne gre za golo obrambo glasbenega šolstva in zborovske dejavnosti, temveč zato, da razmišljanje o primerni uporabi finančnih sredstev odgovorno pretehtamo, preden o tem poročamo pred javnostjo. Vprašanje glasbenega udejstvovanja znotraj naše narodnostne skupnosti je gotovo potrebno razmisleka. Vendar je pri tem potrebno upoštevati tudi pozitivne učinke, ki ga to področje prinaša, še posebno, ko gre za prisotnost na ozemlju. Pri Svetu slovenskih organizacij ne želimo postavljati na "zatožno klop" en del naše civilne družbe. Bolj se nam zdi primerno, da resno razmislimo tudi o drugih področjih in šele potem opravimo primerjave. Seveda pa moramo upoštevati tudi dejstvo, da govorimo o ustanovah in organizacijah, ki razpolagajo z upravnimi odbori in torej upravno avtonomijo.

Igor Švab – Pokrajinski predsednik SSO za Tržaško
Walter Bandelj – Pokrajinski predsednik SSO za Goriško
Giorgio Banchig – Pokrajinski predsednik SSO za Videmsko

Razmišljanje

Kvaliteta in kvantiteta slovenskih šol v Italiji

Sva oče in mati treh otrok, ki bodo letos dopolnili 7, 5 in 3 leta. Potem ko sva prebrala izide vpisov v prve razrede slovenskih osnovnih šol v Italiji za naslednje šolsko leto, sva se odločila, da napiševa nekaj svojih misli, ki jih premlevava že dalj časa ob pogledu na dinamike šolske populacije.

Pred tremi leti sva se z Občin preselila v Gorjansko pri Komnu. Najin najstarejši otrok je takrat bil star tri leta in naj bi obiskoval otroški vrtec. Ker šempolajski vrtec (najbližji "zamejski" vrtec Gorjanskemu) takrat še ni sprejemal otok, ki niso bili občani devinsko-nabrežinske občine, sva se odločila, da bo obiskoval vrtec na Občinah, kjer je ostal še naslednje šolsko leto. Lansko leto je devinsko-nabrežinska občina spremenila svoj pravilnik, tako da sva ga lahko skupaj z mlajšim bratcem vpisala oz. prepisala v šempolajski vrtec. Letos obiskuje prvi razred OŠ Stanka Grudna v Šempolaju. Preden sva ga vpisala v šolo, sva slišala najrazličnješa mnenja, med katerimi je bilo tudi tako, da je šempolajska šola "slaba šola, kader je slab, naj ga raje vpiševa v boljšo, KVALITETNEJŠO in primernejšo šolo". Čeprav meniva, da je celodnevna šola, kakršna je pač šempolajska, za otroka zelo utrudljiva, sva se pač prilagodila situaciji, ker sva pač mnenja, da naj bi vsak otrok obiskoval šolo v svoji vasi, če pa to ni mogoče, pa v najbližji vasi, ki ima šolo. No, ta šola je tako SLABA, da po petih mesecih pouka najin sin hodi v šolo z navdušenjem, doma pa se loti branja in pisanja nalog samostojno, ne da bi ga kdo priganjal k delu. Prvi razred je zaradi svoje maloštevilčnosti združen z drugim, a to ne predstavlja ovire ne za učni kader, ki se je odlično lotil tega izziva, ne za otroke, ki so med sabo zelo povezani. Pravzaprav je prednost te šole, da niso povezani samo v posameznih razredih zaradi maloštevilčnosti le-teh, ampak tudi med različnimi letniki. Poleg tega naj omeniva, da šola nudi tudi plavalni oz. smučarski tečaj v sklopu telesne vzgoje. Pred nekaj leti sva v nekem časopisu zasledila članek, ki je govoril o tem, kako so v Avstriji izvedli raziskavo med otroki, ki so obiskovali t. i. enorazrednice ali združene razrede, in med tistimi, ki so bili v številčno bogatih razredih razdeljeni po letnikih. Izsledki raziskave so pokazali, da so bili otroci iz enorazrednic bolje pripravljeni, snov so dojemali z večjo lahkoto in je med letniki iz enorazrednice prihajalo do podzavestnega prenosa znanja. Konec koncev, v srednjem veku in še prej, ko ni bilo razširjenega univerzalnega izobraževanja, tisti maloštevilni srečneži, ki so se lahko izobraževali, niso sedeli v razredih z 20-30 učenci, ampak so imeli osebne učitelje v sklopu družine. Mi imamo v vaških šolah to srečo, lahko bi rekli že luksuz, individualiziranega izobraževanja, ki pa se ga ne zavedamo in ga ne cenimo. Zato ne velja enačba velika šola=kvalitetna šola, vaška šola=nekvalitetna šola, morda celo ravno nasprotno. Naj le kot primer navedeva vsem znanega dirigenta, ki je obiskoval "zakotno dvorazrednico še prej pa vrtec v Gropadi", zdaj pa je uveljavljen glasbenik na evropskih odrih, najprej kot dirigent Dunajskih dečkov, potem zbora Dunajske opere, zbora Gledališča San Carlo v Neaplju, zdaj pa v skandinavskih deželah.

OŠ Stanko Gruden v Šempolaju

Veliko ljudi naju je vprašalo in naju še vedno sprašuje, zakaj nisva svojih otrok vpisala v šolo v Komnu, ki je dobra in KVALITETNA šola. Ta šola namreč nudi prevoz v šolo in domov, predčasno varstvo od ranih ur, otrok bi imel pouk do kosila in nato vse mogoče popoldanske krožke. Res dobro organizirana in otroku in staršem prijazna. Vsem odgovarjava na enak način: ne bova jemala najinih otrok iz slovenskih šol v Italiji, ki se borijo za preživetje. Zavedava se, da najini trije otroci veliko pomenijo za življenje šempolajske šole. Poleg tega meniva, da se bodo tu naučili tisto, česar ne bodo prejeli drugje, in sicer odprtost in brezmejnost. Učni programi za Slovenijo so zasnovani v Ljubljani, za Italijo pa v Rimu. Slovenske šole v Italiji nudijo otroku vpogled v obe stvarnosti s posebnim ozirom na krajevno specifiko, predvsem običaje, narečja, navade itd.. Šempolajska šola je, tako kot ostale šole po naših vaseh, globoko usidrana v vaško stvarnost: vrtec, šola in KD Vigred dihajo z istimi pljuči. Zavedati se moramo, da če bomo dopustili, da bodo naše šole na vasi shirale, bosta umrla tudi vas in kulturno delovanje v njej. Znano je, da če v vasi ni cerkve, šole in gostilne, pa še trgovine, življenje v njej zamre in ostane le še vas brez duše, le prenočišče med seboj neznanih ljudi.

/ stran 10

Matejka Bukavec Ozbič
Mitja Ozbič

Pismo SSk in SSO predsedniku RS Danilu Türku

O problemu rajonskih svetov v Gorici

Spošt. gospod
dr. Danilo Türk
Predsednik Republike Slovenije

Gorica, 9. marec 2012
Predmet: Prošnja za posredovanje - Problematika rajonskih svetov v občini Gorica (Italija)

Spoštovani g. Predsednik!

Ob Vašem skorajšnjem obisku v Deželi Furlaniji Julijski krajini, med katerim je predvideno tudi srečanje z njenim predsednikom Renzom Tondom, Vas želimo seznaniti s problematiko rajonskih svetov v občini Gorica in vljudno prosimo za posredovanje.

Goriška občina je že več desetletij razdeljena v 10 okoliških svetov ali rajonov (circoscrizioni di decentramento comunale). Slovenska narodna skupnost je prisotna v vseh teh rajonih, vendar je njena številčnost večja in izrazitejša v treh od teh: Štandrež, Podgora ter Pevma-Oslavje- Štmaver. To so obenem tudi nekdanje samostojne občine, ki jih je italijanska fašistična oblast ukinila po prvi svetovni vojni, saj je bilo odvzemanje upravne avtonomije eno od sredstev njene raznarodovalne politike.

V omenjenih treh rajonih je bil za predsednika vedno izvoljen Slovenec. Upravna avtonomija v omenjenih rajonih je za naše ljudi vedno predstavljala dodatno možnost soodločanja pri upravljanju lastnega ozemlja. Na podlagi zadnjih posegov za racionalizacijo krajevnih javnih uprav in krčenja s tem povezanih stroškov, pa je zaznati namen, da se ukini oziroma hudo okrni še to malo obliko samostojnosti. Tako državni zakon iz leta 2009 kot deželni zakon št. 1 iz leta 2011 zahtevata korenito zmanjšanje rajonskih svetov in pri tem ne upoštevata mednarodne in državne zakonodaje glede zaščite narodnih skupnosti (Okvirna konvencija Sveta Evrope iz leta 1995 in državni zakon 38/01).

Od lanskega februarja kroži predlog, ki ga je pripravil podžupan in odbornik občine Gorice za novo razmejitev goriških okoliških svetov. Na podlagi deželnega zakona 1/2011 lahko goriška občina, glede na število prebivalstva, obdrži največ 4 rajone. Omenjeni predlog občinskega odbornika predvideva razdelitev mesta na 4 rajone, brez upoštevanja dejstva, da tu prebiva slovenska narodna skupnost. Stranka Slovenska skupnost je že pred časom opozorila občinsko upravo na nevarnost, da bi taka razmejitev najbolj prizadela ravno slovensko narodno skupnost, saj bi izginili vsi trije rajoni, v katerih je v vseh teh letih imela relativno večino. Stranka Slovenska skupnost je že izpostavila dejstvo, da bi združevanje v večje enote, ki so po narodnostni sestavi večinsko italijanske, pomenilo znižanje ravni zaščite, saj bi bilo težje izvoliti slovenske predstavnike in tudi bi bila tudi bistveno okrnjena pravica do uporabe slovenskega jezika na sejah rajonskih svetov (čl. 9 zakona 38/01), kar je jasno prepovedano v čl. 29 zaščitnega zakona 38/2001, saj bi se s tem raven zaščite znižala.

Na podlagi številnih naporov je prišlo do nekaterih sicer pozitivnih premikov. Ravno ob koncu letošnjega februarja je goriški župan Ettore Romoli poslal pismo na predsednika Dežele FJK Renza Tonda, v katerem je prosil za spremembo deželnega zakona 1/2011, tako da bi lahko občina Gorica ohranila vsaj 6 rajonskih svetov in ne le 4, kar bi pomenilo, da bi bili omenjeni trije "slovenski" rajoni ohranjeni. Ključnega pomena bi bilo, da bi se predsednik Tondo na ta predlog sedaj odzval in ga podprl, saj bo deželni svet v tednu med 19. in 23. marcem odobril t. i. "tehnični" zakon, v katerega je mogoče vlključiti omenjeno spremembo. Časa je namreč zelo malo, saj bodo občinske volitve 6. in 7. maja. Sedaj pa je ključna priložnost, da se to vprašanje za našo manjšino ugodno reši, kar je izključno odvisno od predsednika Tonda.

V tem smislu Vas vljudno naprošamo, da bi ob skorajšnjem srečanju s predsednikom Tondom opozorili na to vprašanje in predlagali, da v skladu z zaščitno zakonodajo in mednarodnimi obvezami Dežela FJK ta problem ustrezno reši.

Za boljše razumevanje problema Vam v prilogi pošiljamo tudi naša dosedanja stališča z ustreznimi pravnimi utemeljitvami.

Ostajamo na razpolago za katerokoli pojasnilo ali potrebno informacijo ter se Vam za pozornost vnaprej zahvaljujemo in lepo pozdravljamo.

Prejmite izraze našega odličnega spoštovanja!

Damijan Terpin, deželni tajnik SSk
Drago Štoka, predsednik SSO
Julijan Čavdek, pokrajinski tajnik SSk

Povejmo na glas

Vse več zasebnega nasilja

Če rečemo vse več zasebnega nasilja, nimamo v mislih kakšnih zaostalih in zakotnih predelov sveta, kjer naj ne bi poznali temeljnih vrednot, pač pa razviti svet, katerega del smo in v katerem živimo. Tudi nimamo v mislih nasilja, ki je lastno organiziranemu kriminalu in je torej jasno ter nedvoumno opredeljeno. V mislih imamo, še posebej zaradi postnega časa, tisto skrito ali zakrito nasilje, ki pustoši v človekovih osebnih in zasebnih odnosih in ki nas vedno na novo udarja s svojimi izbruhi, se pravi obračuni in umori. Storilci so ljudje, ki živijo povsem normalno življenje, docela v skladu s pravili zakona oziroma naše civilizacije, nenadoma pa dvignejo roko nad bližnjo osebo, vse prevečkrat z usodnimi posledicami. Prejšnji teden smo praznovali dan, namenjen ženskam, in se ob tem spet lahko spomnili še vedno obstoječih pojavov neenakopravnosti ter nasilja in zločinov storjenih nad njimi. Vse se pravzaprav dogaja za štirimi stenami, vedno v tej ali oni obliki nastopa par, torej on in ona, lahko poročena ali pa tudi ne, na vsak način v bolj ali manj tesni navezi. In potem se zgodi, da eden od partnerjev zvezo prekine in tedaj tisti, ki ostane sam, tega ne more prenesti, se maščuje ter osebo, ki ga je zapustila, tudi ubije - v veliki večini je storilec moški. Tovrstnih "družinskih zločinov" je vse več, v tem trenutku celo več od tistih, ki jih zagreši organiziran kriminal. V luči postnega časa nam ob tem ni težko ugotoviti, da spreobrnjenje, na katerega nas predvelikonočna poglobitev spominja, ni neka odmaknjena mistika, pač pa spoznanje, da je v človeku v njegovo slabo toliko nasilnega nagona, da je nujno zagotovilo rešitve, s pomočjo katere bi človek svoje nagone obvladal. Naj bi se torej iz nagonskega in materialnega v sebi obrnil v drugo smer, v duhovnost, ki lahko nagone preseže oziroma jim ne pusti, da bi se razbesneli. Naj bi se človek v svoje dobro spreobrnil v tisto smer, kjer ga ne bo doletela nesreča zanj in za druge, nesreča za druge in zanj. In da bo v svoje olajšanje prepoznal grozečo materialnost v sebi, ki ga nagiba k misli zgolj zase in vedno le zase ter najde za uveljavitev svoje volje neskončno vzvišene besede, kot so na primer: brez tebe ne morem živeti, ali še popolneje, tako velika je moja ljubezen do tebe, da je tvoj odhod zame smrt in zato te ubijem. Znotraj spreobrnitve pa je vsakomur na dosegu tista ljubezen, ki je edino resnična in je tista, ki daje ljubljeni osebi svobodo. Nič manj kot svobodo, se pravi vse. Te ljubezni pa materialni človek ne pozna, on stvari in tudi osebe želi imeti, jih želi posedovati, biti mu morajo na razpolago, v nasprotnem primeru je prepričan, da se mu godi nevzdržna krivica, ki je ne more sprejeti. In prav ob dejstvu, da je vse več zasebnega nasilja, obstaja enkratna tolažba, ki je zanesljiva in trdna kot skala: nekje v nas je tudi srečna pot, treba je le vanjo verjeti, pa jo bomo nekega dne ugledali in pomirjeni svoj korak nanjo usmerili.

Janez Povše

Ob 100-letnici rojstva msgr. dr. Rudolfa Klineca

Majhna oddolžitev velikemu dobrotniku

Za msgr. Rudolfa Klineca ali za "gospoda Klineca", kot so ga imenovali v Žabljah, sem izvedel že v ranem otroštvu. Preprosto je postal navzoč v moji zavesti kot vse resničnosti, ki so me obdajale v družini in sem jih srkal vase že samo s tem, da sem bil del te družine. Ko so se starši pogovarjali o duhovnikih, ki so v preteklosti delovali v župniji, so omenjali Štanta, Lestana in Klineca. Toda Klinec je izstopal. Težko je opisati barvo glasu, izraz na obrazu, nekakšen svet zanos, ko so starejši izgovarjali njegovo ime. Skratka "gospod Klinec" je bil pojem duhovnika, duhovnik v najboljšem pomenu besede, duhovnik, ki ga ni mogoče preseči.

On je bil še vedno navzoč v župniji, čeprav ga ni bilo že več kot deset let, saj je po koncu druge svetovne vojne ostal v Gorici. Živel je v besedah, še bolj pa v mislih župljanov, predvsem pa v njihovem ravnanju, v njihovi vernosti. Postal je del njih, toliko se jim je dal v tistih nekaj letih, ko je živel in deloval med njimi.

Prvo obhajilo v Velikih Žabljah 22. 6. 1941

Še po letu 1960, ko je bil med nami za župnika g. Rusjan Ludvik, je bil "naš gospod" gospod Klinec. Spominjam se, kako je g. Rusjan neko nedeljo pri oznanilih povedal: "Pozdravlja vas 'vaš gospod'". Seveda pri tem ni čutil nobene zagrenjenosti, da mu nekdanji župnik dela konkurenco, saj je bil eden največjih prijateljev g. Klineca.

Od gospoda Klineca je prihajalo najboljše. Kakšen dogodek je bil za božične praznike pred letom 1960, ko je pismonoša prinesel voščilnico, ki se je že po zunanjosti zelo razlikovala od tistih preprostih narisanih zasneženih smrekic in dimnikarjev, ki so krasili voščilnice, ki so bile na razpolago v Sloveniji! Na voščilnici, ki je prišla iz Gorice in je imela na hrbtni strani tisto znano pisavo s podpisom RKlinec, so bili angelčki z lučkami in Jezušček v jaslicah: pravi raj za otroške oči in dušo. Nemogoče je bilo po praznikih takšno voščilnico vreči v koš. Gotovo še sedaj bogati družinski arhiv.

Kako radi bi župljani obiskali svojega dragega prijatelja v Gorici. Toda meja je bila zaprta, le redki so imeli potni list. Vendar je glas nekdanjega župnika le prišel v vas, vsaj v nekatere hiše: v tiste, ki so imele radijski sprejemnik in jim je tam uspelo ujeti valove postaje Trst A in njene slovenske oddaje. Kakšno sveto pričakovanje na tisto uro je vladalo v družini, ko bo po radiu za postni govor spregovoril gospod Klinec! Ne, ga ni duhovnika na svetu, ki bi znal tako vneto, tako navdušujoče govoriti o Jezusu in o verskem življenju. Takrat je moralo počakati tudi kakšno nujno kmečko delo.

Že kot predšolski otrok sem vedel, kakšen je bil gospod Klinec. V hiši je bila namreč med drugimi starimi fotografijami tudi fotografija dekliške Marijine družbe v Žabljah. Sama vesela, sončna dekleta, ki sem jih vse poznal, saj so bila še vsa živa med nami. In med njimi mlad, suh, resen duhovnik. Teta mi je tudi pripovedovala, kako je poučeval ta dekleta, predvsem o verskih stvareh, a tudi o vsemogočem, kar spada k normalni izobrazbi slovenskega dekleta. To je bila edina "srednja" ali "poklicna" šola v vasi, seveda v slovenščini, čeprav je bilo treba takrat povsod govoriti italijansko. In dekleta Marijine družbe so se tudi kulturno izobraževala. V majhni župnijski dvorani je bil Marijin kip, katerega navzočnost je "preslepila" italijanske orožnike. V okrilju tega kipa je bilo mogoče izvajati raznovrsten program v slovenščini. Le en duhovnik je bil morda enakovreden gospodu Klinecu. To je bil nekdanji kriški župnik Rejec, kateremu je uspelo v Marijino družbo zbrati sto (!) fantov.

Že pred letom 1960 se je zgodilo nekaj, kar je bilo možno le v sanjah. Tata je dobil potni list. In kam bi šel, če ne na obisk svojega največjega prijatelja gospoda Klineca. In s seboj je vzel še mene, šestletno revše. Ni mogel sam k prijatelju. Moral mu je pokazati najmlajšega sina, ki ga je določil za duhovnika. Tako bo prijatelj prek meje od blizu videl, da ideali, ki jih je nekdaj kot mlad duhovnik sejal v srca svojih zvestih, niso ostali zakopani, ampak klijejo in bodo ob pomoči molitve v svojem času dozoreli.

Poseben dogodek je bil leta 1963, ko je v Ajdovščini g. Dušan Bratina obhajal srebrno mašo. Mnogi njegovi rojaki iz Žabelj so šli na to slovesnost, med njimi tudi moj tata, seveda ne brez mene. In v vrsti duhovnikov, ki so s srebrnomašnikom prihajali pred oltar, je bil tudi msgr. Klinec. Verjetno je bilo prvič po vojni, da se je pokazal v javnosti na tej strani meje. Zato je bil vsaj za nekatere na tej slovesnosti msgr. Klinec pomembnejši kot sam srebrnomašnik.

Še enkrat sem se srečal z njim, v letu 1963-64, ko je bil v Solkanu za kaplana novomašnik Metod Pirih, sedanji koprski škof. Teta je izvedela, da bo nekega dne prišel na obisk k prijatelju gospodu Simčiču v solkansko župnišče gospod Klinec. Dovoljeno ji je bilo, da izkoristi tisto priložnost za vsaj bežno srečanje s predragim nekdanjim župnikom gospodom Klinecem. In mene je vzela s seboj. Spominjam se, kako je prišel s kolesom. Gospod kaplan me je peljal tudi na vrt in pod latnik. (Kdo bi si mislil, da bom čez leta prav na tem mestu župnik).

Leta so tekla, postal sem srednješolec v malem semenišču v Vipavi. Domača družina je bila takrat v zelo pičlih ekonomskih možnostih, saj je Gospod k sebi poklical gospodarja in dopustil, da se je nad njo druga za drugo zgrnilo kar nekaj nesreč. Vendar ni bilo brezizhodnih težav. Na pomoč je priskočil gospod Klinec, ki me je potem finančno podpiral skoz vsa dijaška in študentska leta.

In bil mi je tudi mentor. Vsaj enkrat na leto sem ga obiskal v Gorici. Najprej sem se zglasil pri njem na škofiji v njegovi pisarni spodaj na desno. Napotil me je na svoj dom, kjer me je z veseljem sprejela njegova sestra Lojzka. Moj obisk jo je vedno poživil, saj je to bila priložnost, da je izvedela, kako je s prijateljicami in drugimi župljani iz njenih mladih let, ki jih je s svojim bratom preživela v Žabljah. Potem je s škofije prišel msgr. Klinec in smo skupaj obedovali. Če je popoldne imel čas, me je še kam vzel s sabo: na obisk v bolnišnico k umirajočemu slovenskemu duhovniku, na sprehod na Kalvarijo nad Podgoro, k maši k redovnicam Čudodelne svetinje, na srečanje mladih Goričanov v Žabnice ... Spraševal me je, kaj poleg rednega študija zanima sodobnega semeniščnika. Kako sem se čutil majhnega ob njem, ko mi je pripovedoval, za kaj vse so se zanimali pred drugo svetovno vojno fantje, ki so se pripravljali na duhovniško službo v slovenskem narodu! Tako me je nehote navduševal za višje ideale. – Tudi rožni venec sem molil skupaj z njim. Najprej sem se malo čudil, ker je molil zelo hitro. Toda to je bil njegov življenjski slog. Če je toliko naredil v omejenem času, je moral delati hitro.

Še spomin iz študentskih let. Za Brezmadežno smo v Ljubljani pripravljali akademijo o Svetogorski Kraljici. Iz prejšnjih pripovedovanj sem vedel, da msgr. Klinec marsikaj ve o njej. Tako sva se dva bogoslovca neke nedelje znašla pred vrati Klinečevega stanovanja. Čeprav nisva bila napovedana, naju je z veseljem sprejel. Povedal nama je stvari, za katere je vedel malokdo. Npr. kako je bilo takrat, ko je Svetogorska Kraljica izginila iz goriške stolnice. Slovenski duhovniki – med njimi on – so šli k nadškofu in zahtevali, naj razglasi cerkveno kazen nad tistimi, ki so zagrešili to hudo dejanje. Ker nadškof tega ni naredil, so slovenski duhovniki sklepali, da ve, kako je s Svetogorsko Kraljico. Dosegli pa so, da je v škofijskem listu napisal "grozilno" pismo ugrabiteljem, in to v italijanščini in slovenščini – edinstven primer v izhajanju tega lista. Na mojo novo mašo leta 1976 ni prišel. Do konca je ostal zvest odločitvi, da svoje predrage in edine župnije ne bo več videl s telesnimi očmi. Poslal pa mi je pismo kot voščilo in spodbudo za naprej. Kaj vse bi ga pozneje kot duhovnik vprašal, se posvetoval z njim, in razumela bi se drugače kot prej. Sicer pa ostaja njegova duhovna navzočnost živa in njegovi odgovori zapisani v mnogih ohranjenih spisih.

Vinko Paljk

Iz njegovega dijaškega dnevnika:

18. III. 1932.

Dvajset let je, kar je zagledal v revni kolonski hiši luč tega sveta šibek otrok. Rojenice so mu stale ob postelji in so mu zasodile čudovito pot kot še nobenemu te prastare kmečke hiše. Pojde na čudno življenjsko pot, v mesto. In nato, ne vem, pač pa čutim. Hudo temna je ta steza vsekana v skalo. Reva! Mačeha ti je bila usoda, mačeha ti bo! Zaman so ji ideali in visoke misli, zaman so ji vse sanje in visokoleteče misli. Teman dan zakriva vso pokrajino, huda megla zastira pogled. Noč je tu temna in bridka, ko ni zvezde na nebu, ti pa stopaj po gozdu, svoji usodi naproti. Bori se in trudi – iz blata se ne izgrebeš. Tvoje sedanje življenje ni tvoje, niti ti nisi sam. Greš, pa padaš, siliš v sonce, in padaš v temo. Tako je s tabo.

V dežju in megli smo odšli iz zavoda. Z Mirkotom sva šla z vlakom do (Krmina) Moše, nato peš domov. In govorila sva o mladinstvu, o tej visoki pesmi, ki dviga srce in pomlaja naša stara srca. – Tako pričetek velikonočnih počitnic.

19. III. 1932.

Sveti Jožef, zavetnik vseh Vipolžancev, ki danes obhajaš svoj praznik, usmiljen se ozri na nas uboge, objokane v tej solzni dolini. Glej, mi smo v žalosti in v žalostnih dneh. Stegni svojo roko in sliši nas (v latinščini).

Puste so tudi počitnice. Silno osamljen sem. Ali sem gotov, da si ustvarim svojo gotovo pot, varno, meni prilagojeno. Hudi dnevi me pač čakajo, toda korajža velja. Notranje prepričanje me mora voditi, mi ukazovati. Ne bom gledal ne na desno, ne na levo – naravnost hočem hoditi.

27. III. 1932.

Velika noč. Aleluja! Kako toplo in lepo je v domači družini, ako vlada ljubezen in soglasje. – Kristus je vstal – veselimo se. Res je vstal!

Razmišljanje in doživljanje Jezusovega trpljenja, zedinjenje z Bogom

28. IV. 1933.

Danes pri službi božji sem hotel razumsko spremljati vse molitve, a tako, da sem pozabil na čustvo, na telo. In vzdignil sem se nad telesnost. Petek je. Žalostni del rožnega venca. Razmišljal sem božje trpljenje, a ne telesno, samo duhovno, duševno bol in muke. Saj sveti Mučenik je Bog in kot tak razume in čuti vse do potankosti. Pač so bile telesne muke do skrajnosti grozne, a hujše so morale biti one notranje, duševne, razumske.

"Ki je krvavi pot potil". A Jezus pravi le: "Moja duša je žalostna do smrti"! Ta duševna grenkost in skrušenost je grozna, krvavi pot je samo posledica.

"Ki je bičan bil". Često sem hotel trpeti: s slastjo sem tedaj užival bolečine, hotel sem jih. I On je hotel trpeti. Torej bičanje ni bilo najhujše: v notranjosti je divjal pekel, rjul vihar – telo je bilo pozabljeno. Res je krvavelo in slabelo, a ostrejše muke so morale prevpiti to mučenje.

"Ki je s trnjem kronan bil". Zloba človeške roke – trnjev venec. Ni pa ta samo slika onih bolestnih razmišljanj – toliko trnov, ki so prodirali božje misli: neuspeh odrešenja, ogabno sovraštvo do ljubezni polnega Odrešenika? Vsi so ga zapustili, izdali, zatajili. Sam, tako sam v nesreči, v preizkušnji!!

"Težki križ nesel". Povsod samo sovraštvo. Nikjer milega pogleda. Pač mati – Veronika – žene. A misel na mater mu je muka. In žene? Nad seboj in svojo deco naj jočejo! Ne nad mojo telesno nesrečo. Na tla ga ne stre križ, pač pa gora grehov, grenko morje zlobe in hudobije. Telo je ubito, še bolj zmučena je duša.

"Križan". Smrtne bolečine, pa ne vzdahne. Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo. Ne vedo, ne razumejo – on pa razume, duša je zagrenjena, osamljena, le groza grehov jo tare, uničuje. "Eli, Eli! " (Moj Bog, moj Bog!). Najgrozovitejši trenutek – človeška narava krikne v zapuščenju. Grenki kelih je treba nagniti in - Consumatum est (Dopolnjeno je).

– Razumske, duševne muke so bile najgrozovitejše. I Marija je Corredentrix (Soodrešiteljica), pa je trpela tudi samo duševno, ne telesno.

Bi mogla Beseda kot Bog odrešiti Človeštvo? Bog ne more trpeti, treba je bilo, da zadosti pravi človek za človeško krivdo...

To misleč sem pozabil na okolico, na telo, na čustvo, na srce. Le misel – razum je govoril, se divil, se klanjal in molil. Zlasti po pristopu k angelski mizi je vse izginilo: mir – tišina – tesna zveza z Bogom – duh z duhom. Telo je splahnelo, le duh je plaval visoko pod nebom, pel čast Bogu, se mu klanjal in ga priznaval za vse. "Saj sem le prah in pepel".

"Delavci: popravljali smo igrišče". Malo semenišče v Gorici, 7. 4. 1932. Klinec drži samokolnico. Na samokolnici sta Sluga Ludvik in Štegel. Levo od Klineca: Ličen, Špacapan, Černigoj, Šatej. Desno od Klineca: Kos, Kogoj, Srebrnič, Kragelj. Zadaj: Kenda.

Občni zbor Škofijske karitas Koper

V znamenju preprostosti

V soboto, 3. marca 2012, je v Vipavi potekal občni zbor Škofijske karitas Koper.

Z Bogom začni vsako delo ... zato smo se najprej zbrali v cerkvi sv. Štefana v Vipavi, kjer je ob somaševanju številnih duhovnikov daroval sveto mašo naš škof Metod Pirih. Sodelovanje pri sveti maši je tokrat pripravila Goriška območna karitas, prepevali pa so Vipavski pevci. Lepo se je srečati s sodelavci, ki vsak na svojem koncu delamo za isto stvar. Prav nam se je v svoji pridigi zahvalil škof Metod, lahko bi rekli, da je tudi on na neki način ovrednotil naše delo za nazaj in nam dal smernice za naprej, zato nekaj poudarkov iz pridige.

- Zahvala sodelavcem Karitas za ves napor, delo, ljubezen in skrb, ki jo vlagajo v karitas, v delo na dobrodelnem področju in v svoje lastno izpopolnjevanje.

- Pri svojem delu z ljudmi v stiski izkušate, kaj pomeni biti lačen in žejen pravičnosti.

- Morate se zavedati, da je pravičnost skladnost z Božjimi in človeškimi zakoni.

- Spoznanje, kaj pomeni biti ljubljen, ljubeč, dobrohoten, je pot do sočloveka.

- Naša ljubezen do pomoči potrebnih mora izhajati iz teoloških temeljev ..., zato ta lahko ugasne, kjer ni globokih in trdnih duhovnih temeljev.

Po maši smo se preselili v Škofijsko gimnazijo, kjer so nas pričakale sodelavke Karitas vipavske dekanije s kavo, čajem in domačimi dobrotami. Ko smo se vpisali in prevzeli zbornike, v katerih je zapisano delo sodelavcev Karitas v naši škofiji, smo začeli statutarno delo. Deležni smo bili pozdravov, ki so nam jih poslali nadškof in predsednik Slovenske karitas Marjan Turnšek, pa nadškof Stres in še nekateri drugi, v živo pa so nas pozdravili predstavniki ŠK Ljubljana, Novo mesto in Murska Sobota ter generalni tajnik Slovenske karitas Imre Jerebic. Občni zbor so tokrat vodili sodelavci Kraške dekanijske karitas: Ivanka Fonda, Jože Terčon in Sandi Mevlja.

Sledila so poročila za leto 2011: ravnatelj Matej Kobal je predstavil delo ŠK, računovodkinja Mili Č. Boltar finančno poročilo, namestnica ravnatelja Jožica Ličen poročilo o delu OK, DK, ŽK, direktorica Zavoda karitas Samarijan Milena Brumat pa poročilo o delu zavoda. Po glasovanju je ravnatelj predstavil glavne poudarke Strateškega načrta za obdobje 2011 – 2016 in program dela za 2012. Celoten zbornik z vsemi podatki je objavljen na spletni strani Škofijske karitas, zato le nekaj poudarkov iz poročila o materialni pomoči v lanskem letu:

Materialna pomoč družinam in posameznikom se je izvajala preko župnijskih in dekanijskih Karitas, glavnina pa v 13 Centrih karitas po celotni škofiji:

- pomoč v hrani je prejemalo 3.524 družin ali posameznikov,
- pripravljenih je bilo 15.255 paketov za 17.358 oseb,
- oblačila, obutev, pohištvo in druge osebne predmete je prejelo 4.608 oseb,
- skupna teža zbrane in razdeljene hrane znaša 458.428 kg/l, pri tem glavnino predstavlja hrana iz intervencijskih zalog v korist najbolj ogroženih oseb v EU. Vrednost hrane je preračunana na povprečne maloprodajne cene v trgovini in znaša 556.610 evrov;

Finančno pomoč pri plačilu računov je na vseh nivojih prejelo 809 družin in posameznikov v skupnem znesku 125.124 evrov.

Aleš Čerin

Pomoč otrokom:

v Posvojitev na razdaljo je vključenih 181 otrok, kar predstavlja skupaj 54.300 evrov letne pomoči, šolske potrebščine je prejelo 1.322 družin za 2.755 otrok v vrednosti 30.000 evrov.

Skupna finančna pomoč otrokom znaša 105.000 evrov.

Materialna in finančna pomoč presegata 700.000 evrov, brez prostovoljnega dela. Število oseb, ki so na vseh nivojih Karitas v letu 2011 prejele različne oblike materialne in nematerialne pomoči (družine, samski, otroci, starejši, bolni, invalidi, brezdomci, migranti), je bilo 57.458 (leto prej 36.935). V lanskem letu se je tako pomoč Karitas dotaknila 21,5 %. prebivalcev Koprske škofije!

Z molitvijo Angel Gospodov smo začeli kosilo v Dijaškem domu Škofijske gimnazije v Vipavi.

Popoldanski del je bil izobraževalno usmerjen.

Predavatelj Aleš Čerin je bil za vse pravi izziv že v naslovu predavanja: *Kako preživeti z 1 evrom na dan*, ki odgovarja podnaslovu: Živeti v preprostosti. Nekaj poudarkov:

- naš čas ne pozna preprostosti niti na osebnostnem, družinskem in poslovnem področju
- sami moramo živeti tako preprosto, da bi lahko drugi živeli preprosto (več zame, je za drugega manj)
- že l. 1955 je ameriški ekonomist, oče potrošniške družbe, rekel: naša ekonomija zahteva potrošniški način življenja, ki v potrošništvu išče duhovno zadovoljitev: hitro ustvariti, hitro potrositi, zažgati, izdelati, zamenjati, zavreči...
- postali smo 'družba stran metanja'...
- Kaj je prostovoljna preprostost: Preživetje – udobje – luksus /čas, ko si je potrebno reči dovolj / in odpisati pretirani luksus. Razlikovati je potrebno med preprostostjo in revščino in med preprostostjo in skopuštvom.
- V zlatem pravilu je povedano vse: *vse, kar hočete, da bi drugi storili vam, storite vi njim*; to velja v družini, med skupnostmi (Evropa – Afrika) in tudi medgeneracijsko.
- Kaj nudi projekt preživeti z 1 evrom na dan; iskanje smisla hvaležnosti do narave, sočloveka, zavedanje vrednosti hrane
- Kakšne so realne potrebe človeka – iskati mejo med dovolj in odveč.

Da je predavatelj mislil zares, je dokazal že s tem, da se je odpovedal honorarju in nas vzpodbudil, da svoj prostovoljni dar namenimo otrokom, za katere skrbi Pedro Opeka. Tudi sodelavci karitas smo pokazali srčnost, s katero delamo, saj se je v košarici nabralo kar 500 evrov.

Vsebino programa smo nadgradili ali bolje osmislili v štirih delavnicah. Ob koncu smo slišali veliko misli in dobrih idej, kako in kje se da živeti preprosto, pa vendar bogato življenje.

Končali smo z zahvalno pesmijo in odšli v svoje župnije novim izzivom naproti.

Jožica Ličen

Duhovnija sv. Ivana v Gorici

Križev pot mladih na Kapelo

Na tretjo postno nedeljo, 11. marca, je vodstvo duhovnije sv. Ivana v Gorici pripravilo za otroke osnovne in srednje šole križev pot od cerkve, sedeža pastoralnega središča, pa do svetišča na Kostanjevici.

Že pri jutranji maši, pri kateri so s petjem, prošnjami in zahvalami sodelovali otroci in mladi, je župnik Marijan Markežič molil, da bi imeli moč in pogum za nov korak. V homiliji je poudaril, da je vsakdo izmed nas tempelj Svetega Duha. Tudi mi - kot trgovci iz evangeljskega odlomka - prihajamo ob nedeljah v božjo hišo in s sabo morda prinašamo zavist, nevoščljivost, malomarnost idr. Potrebno je, da naredimo red, da v postu očistimo svoje srce, je dejal. Na pot greha je lahko stopiti, odpraviti napake pa je dolgotrajna in naporna naloga; imamo pa zapovedi-markacije ob cesti našega življenja. "Potrebno se je potruditi, On je z nami".

Pod vodstvom župnika in katehistinj ter v spremstvu nekaterih staršev so se otroci v lepem pomladnem jutru mimo ulice Ascoli, trga Attems, ul. Formica in nato ul. Cappella povzpeli po stari goriški poti na Kapelo k priljubljenemu Marijinemu svetišču, ki stoji tik ob državni meji. Več kot petdeset oseb se je ob petju in branju odlomkov iz križevega pota za najmlajše (knjižice Karmen Smodiš in Berte Golob *Srce, ki ljubi vse ljudi*, Ognjišče 2011) tudi mimo različnih svetih znamenj in oljčnega nasada prav lepo sprehodilo po stezi, ki jo danes tudi v sami Gorici še malokdo pozna. Ob prihodu pred romarsko svetišče Marijinega oznanjenja je skupino pozdravil gvardijan p. David Šrumpf; mladi p. Tomaž Pinter pa je v cerkvi otrokom - na njim primeren način, predvsem pa s čisto pričevanjsko močjo mladega redovnika - spregovoril o tem, kaj pomeni spoved. Podčrtal je, da "sami ne moremo vsega popraviti, ko ga polomimo; potrebna je pomoč Boga, milost njegovega odpuščanja". Pri spovedi namreč doživimo, da nas Bog spet objame in naša duša je spet čista. / DD

Pot na Kapelo

Med nagovorom p. Tomaža

Filip Terčelj – član škofjeloškega profesorskega ceha

Začetek duhovnega in človekoljubnega dela Filipa Terčelja na Loškem

V prejšnjem poglavju smo poudarili nekaj likov članov škofjeloškega profesorskega ceha, ker menimo, da so te osebnosti vplivale tudi na samega Terčelja, in obratno. Sestanki in pogovori, snovanja in uresničevanja načrtov so vsekakor vodili v vzajemno konstruktivno duhovno bogatenje in izmenično vsestransko ustvarjalno oplajanje.

Filip Terčelj, duhovnik, ki je svoj pogled upiral v Kristusa in v človeka, v vsakega, posebno mladega, posebno v malega in ubogega, človek širokega srca, ki ni poznal zamere, se nam izrisuje tudi kot neutruden delavec. Ko pregledujemo njegov *Čolnič*, osupnemo nad obsežnostjo in raznolikostjo njegovega dela, urejanja in pisanja ob rednem vsakodnevnem delu duhovnega vodje v goriškem Alojzijevišču, ob maševanju, spovedovanju, pridigovanju vsako nedeljo drugje, ko je prinašal po vsem Primorskem in tja gor do Kanalske doline pod Sv. Višarjami praznik med verne zbrane.

V Ljubljani po vsakodnevnem rednem profesorskem delu na gimnaziji, ob pripravi nedeljskih šolskih maš in resni pripravi šolskega zbora, ki je redno sodeloval, ob vsakodnevnem delu duhovnega oskrbnika v umobolnici je tudi pisal in mnogo tega se je porazgubilo, nešteto pisem in prošenj, dvigal in pomagal je premagovati stiske. Pisal je priložnostne nagovore, jih dajal iz roke v roko, pesmi za razne priložnosti. Učil je ljubiti, vsaka pevska vaja je bila vzgojna ura, učna ura splošno človeškega in vsebinskega izobraževanja: o skladatelju in skladbi, o pesmi in pesniku, o tonskem načinu, taktu, vlogi posameznih glasov, od basa do soprana, o ponašanju, medsebojni pomoči, pozornosti, ravno prav, da so šli pevci domov bogatejši in očiščeni v duši, z občutkom, da nekaj več znajo in veljajo, učil je glasne in razločne izgovarjave, ljubezni do jezika, nič ni bilo dolgočasno, ne le samo doživetje. Pisal je besedila liturgičnih pesmi, ki so jih glasbeno opremili Vinko Vodopivec, Matija Tomc, Stanko Premrl, Alojzij Mav. Profesor Jožko Bratuž pa je vzorno skrbel za jezikovno urejanje pesmaric, ki so v letih od 1929 do 1933 izšle pri Goriški Mohorjevi družbi. V pesmaricah *Božji spevi*, izšla je z zbirko za leto 1929 in v kateri so pesmi razporejene glede na obdobja cerkvenega leta, *Gospodov dan*, ki je izšla v zbirki za leto 1930 in zbira mašne, obhajilne in blagoslovne pesmi, nadalje v *Svetih pesmicah*, prvič so izšle leta 1932 in so nato zaradi uporabnosti doživele še več ponatisov (zadnjič 2009), ter še v zbirki *Zdrava Marija* leta 1933, ki seveda zbira Marijine pesmi, je kakih 150 Terčeljevih pesmi za Cerkveno leto, praznike, maše, pred in poobhajilne pesmi; naj jih nekaj prikličem v spomin tistim, ki radi pojo ali poslušajo: V moji duši vlada sveti mir, Dobri Zveličar v hostiji sveti skrivaš skrivnostno božji obraz, Najvišji vsemogočni Bog, Raj je zapravljen, Angelsko petje, Nad jaslicami sklanja se, Sveta devica v tempelj je šla, Strašno trpiš, Zveličar moj, Presvete rane Jezusa, Kristus je vstal, Ves svet se danes radosti, Radostna se tebi klanja danes naša vas, Pozdravljena Mati dobrega sveta, Ti, o Marija, si čista ko sneg. O, srečni dom nad zvezdami, kjer bivajo vsi blaženi.

Starejši Škofjeločani se še spominjajo, kako so jim starši rekli: to nas je pa Terčelj naučil. V Marijinih pesmih se je skril za privzetim imenom Pelikan, ker so izšle 1933, že po njegovi internaciji, ko je bila vsaka njegova kretnja nadzirana in registrirana od fašistov, kaj ne, saj se po prvi liturgični kitici v drugi obrača na svoje trpeče ljudstvo v dostopnih podobah narave, ki razodeva božje obličje.

V prozi se je skrival za imenom Grivški, sledljivost je bila tako za fašiste zabrisana, saj se je vsak policijski spis začel: ***OGGETTO Don TERCELI Filippo di Filippo e fu Rustja Maria nato a Sturia delle Fusine (Aidussina).*** =

(prevod: g. Terčelj Filip od Filipa in pokojne Rustja Marije, rojen v Šturjah pri Fužinah (Ajdovščina).

V nekaj člankih v Ljubljani, kjer so mu tudi bili vedno za petami tajni agenti, se je skril za imenom Soški.

Družaben, je kot zrak in vodo potreboval delo z ljudmi, zlasti z mladimi.

Navezan na domače, "dragi očka in mama" jih naslavlja, je potreboval stik z družino, z domačo skalno rebrijo in ilnato ravnico, kjer so bile domače njive.

Terčeljevo begunstvo je bilo hujše: na pragu domačije, pa domov ni smel, ko je nestrpno čakal, da nastopi dan, ko bo spet poljubil materin grob in sveto rodno zemljico, ko mu je sleherno vlakno bitja utripalo z upanjem na osvoboditev Primorske izpod italijanskega škornja in obnovo življenja zatrte dežele, ki je za njo vse žrtvoval, ko so ga l. 1945 proglasili za izdajalca naroda in mu niso dovolili domov, ko bi že pogled s strmih bregov na Dolino zanj imel zdravilno in krepilno moč.

Odšel pa je v Škofjeloško hribovje in danes v spoštljivi grozi zremo v čudno usodne pokrajine njegove smrti.

/ dalje prihodnjič
Marija Pegan

Druga postna nedelja

Sinovi ljubeznivega Očeta

Druga postna nedelja pred nas postavlja evangeljski odlomek, za katerega marsikdo reče, da mu je eden od najbolj tujih, zato je treba večkrat ponoviti vsaj na kratko, zakaj ta spremenitev na gori. Evangelisti namreč uporabljajo pripomoček ponavljanja zato, da bi vernik, ki bi poslušal evangeljsko poročilo, isti dogodek na duhovni ravni poglobil, bolj prodrl v skrivnost sporočila. Najbrž so si tudi trije posebej odbrani učenci še večkrat zavrteli pred očmi ta posnetek, ki so mu bili priče na tisti gori, kar lahko razberemo iz njihovih besed, ko so se med vračanjem spraševali: "Kaj pomeni vstati od mrtvih"? (v. 10). Jezus jim je dal ta privilegij, da so videli njegovo poveličano telo, da bi se ne pohujšali ob tistih temnih trenutkih, ko ga bodo pred njihovimi očmi mrcvarili in celo pribili na križ, kjer bo umrl. Kakor je bila namreč Abrahamova vera preizkušana z Božjim ukazom, naj daruje sina (1. berilo), podobno bo vera učencev pod najhujšim preizkusom v Jeruzalemu. Čeprav je kontekst drugi, pa bi vseeeno lahko tiste besede evangelista Janeza veljale za Petra, Jakoba in Janeza: "Ko je bil obujen od mrtvih, so se njegovi učenci spomnili, da je govoril o tem, in verovali so Pismu in besedi, ki jo je rekel Jezus" (Jn 2,22).

William Hole - Spremenjenje

Pravkar je bilo rečeno, kako je bil Jezus obujen. To bi rad poudaril zato, da izpostavim to, kako se je na gori razodel odnos med Bogom Očetom in Bogom Sinom. Tu je odtenek pripovedi, ki je nima noben drug evangelist kot le Marko: "Njegova oblačila so postala bleščeča, nadvse bela, da jih tako ne more pobeliti noben belivec na svetu". (v. 3). Noben belivec tega ne more narediti, edinole Bog. Samo on lahko popolnoma očisti človeka. Samo on lahko popolnoma spremeni človeka in njegove lastnosti.

Ko smo govorili o Jezusovem krstu, smo že povedali, kako je pri krstu Bog tudi nad vsakim izmed nas izrekel tiste čudovite besede: "Ti si moj ljubljeni Sin, nad teboj imam veselje". (Mr 1,11). Nad vsakim izmed nas je tedaj Bog prevzel posest, od takrat nas neizmerno ljubi. Vprašanje je, koliko velja obratno. Velikokrat se nam namreč godi, da na tega ljubeznivega Očeta kar malo pozabimo, stvari pa, prevzetno, vzamemo v svoje roke. Mislimo, kako bomo že mi sami najbolje poskrbeli zase, da bomo sami 'oprali svoja oblačila'. Pridemo do tega, da ne potrebujemo zakramenta sprave oz. po domače rečeno, spovedi. "To jaz že sam rešim s svojim Bogom", radi govorimo.

Grehe in podobne zadeve si potem razlagamo po svoje, zlasti si po svoje razlagamo, koliko so grehi veliki oz., bolje rečeno, si zelo popuščamo in 'tolerančni minimum', torej mejo, koliko je nekaj dopustno, koliko se nekaj sme, vse bolj dvigamo. Tako ni več pomembno, koliko se sme, ampak, koliko se da, koliko je možno.

Sami tudi presojamo, s svojo omejeno razsodnostjo in s svojimi omejenimi človeškimi kategorijami, kaj je prav. Prav je tisto, kar 'paše' meni, ne zanima me, kaj o tem mislijo drugi. Življenje je moje, zato naj se ne vtikajo vanj. Tako se zgodi, da postanemo profesionalni belivci, in se spravimo še k čiščenju oblačil drugih. Mi smo sodniki njihovih dejanj. Mi vemo, kdaj delajo prav in kdaj ne. Kdaj prav govorijo in kdaj se motijo.

Vendar, dokler živimo, lahko svoje zablode tudi spoznamo. Lahko se podamo na pot spreobrnjenja. Lahko se začnemo povzpenjati na goro. Vzpon na goro lahko namreč primerjamo z dobro spovedjo. Najprej je tu odločitev zanjo, potem pa tisti koraki, ki jih zanjo potrebujemo: izpraševanje vesti (pregled grehov), kesanje (obžalovanje), trden sklep ('poboljšal se bom'), nato pa sama zakramentalna spoved. Ko nato prejmem odvezo, nebeški Oče spet pove, da sem njegov ljubljeni sin oz. njegova ljubljena hči, prav kakor je to izrekel nad Jezusom. Ko spet okusimo to Božjo ljubezen, nam zadnjega koraka, pokore (zadoščevanje za grehe), ni težko narediti.

Ta nebeški Oče pa je zgled tudi vsem zemeljskim očetom. Na to figuro smo v naših časih malo pozabili oz. smo jo pahnili v ozadje, v korist neke materinske figure, ki pa tudi ni takšna, kakršna bi morala biti, ampak smo si jo prikrojili po svoje. Moški so tako postali zapostavljeni, ženske pa sebi odtujene. Moramo se zavedati, kako pomemben je za duhovno življenje otroka oče. Njegovo očetovstvo namreč ni zgolj telesno, ampak še toliko bolj duhovno. Oče je tako poklican k temu, da pogosto blagoslavlja svoje otroke, ker je ta blagoslov neverjetno učinkovit, veliko močnejši je od materinega (G. Amorth). Kar na duhovnem področju lahko dajo svojim otrokom očetje, je veliko močnejše od tistega, kar lahko dajo matere. Tega se danes premalo zavedamo in dovolimo, da vera postane kompetenca praktično samo mater. One ne morejo nadomestiti na duhovnem področju vloge očeta. Zato vas, dragi očetje, vabim, da plamen vere, ki ste ga simbolno prižgali na krstni sveči, otrokom pomagate obdržati, da jim bo svetil celo življenje. Seveda tega ne boste zmogli sami, ampak v povezavi z Bogom.

Andrej Vončina

Romanje v Assisi

Tudi škofje naše dežele pripravljajo v cerkvenem letu, ki je posvečeno poglobitvi vere, romanje v Assisi. Za vpis na romanja, ki bodo v začetku letošnjega oktobra, naj se slovenski verniki obrnejo na g. Mirka Butkoviča, župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice v Števerjanu, tel. št. 0481 884174, mobi 333 4140364, e-mail: mirkobutkovic@yahoo. it ali pa na g. Roberta Komjanca, tel. 0481 391228, mobi 349 6931583, e-mail: komjancroberto@gmail. com

Organizatorji romanja v Frančiškovo mesto Assisi sporočajo, da bo več romanj: prvo bo trajalo **od 3. do 5. oktobra 2012** (obisk mest La Verna, Assisi, Gubbio), cena 225 evrov vključuje tudi poseben romarjev paket.

Drugo romanje bo trajalo **od 3. do 7. oktobra 2012**, v Assisiju bodo romarji od 3. do 4. oktobra, obiskali pa bodo tudi kraje Valle Santa (Greccio itd.), Cascia-Norcia-Perugia, La Verna-Gubbio. To romanje stane 450 evrov; vsak romar dobi tudi poseben paket.

Poskrbljeno je tudi romanje za mlade, ki bo **od 3. do 5. oktobra 2012**. Mladi bodo nameščeni v posebnih hišah. Več informacij dobite pri g. Mirku Butkoviču in pri g. Robertu Komjancu.

Kratke

Predavanja na Mirenskem Gradu

Na Mirenskem Gradu, v dvorani Gnidovčevega doma, potekajo v mesecu marcu postna predavanja:

15. marca ob 20. uri: mag. Božo Rustja - Mesto katoliških medijev v sodobni družbi

22. marca ob 20. uri: s. Rebeka Kenda - Vzgoja za ljubezen v pravičnosti

29. marca ob 20. uri: brat Štefan Kožuh - Pomanjkanje ali preobilje ljubezni?

V Lurdu 11. februarja - izpolnjena želja!

Vsak človek nosi v srcu male ali velike želje in upa, da se bodo te prej ali slej uresničile. Imela sem samo eno željo, pospravila sem jo v predal in upala, da se mi bo nekega dne uresničila.

Goreče sem si želela, da bi bila 11. februarja v Lurdu, na dan, ko se je Marija prikazala Bernardki. Marija je rekla Bernardki: "Ne boš našla sreče na tem svetu, ampak v nebesih".

Decembra 2011 je bil moj oče operiran na srcu. Stanje je bilo zelo hudo, a hvala Bogu je sedaj še vedno med nami. Govorila sem z mamo in ji rekla, da bi 11. februarja rada bila pred Lurško votlino, da bi se zahvalila za očetovo zdravje. V Lurd me je spremljala moja sestra in 11. februarja sva z letalom prileteli na letališče v Tables. Medtem ko sva se s taksijem peljali v Lurd, sva občudovali zasnežene hribe. Sončni žarki so se bleščali v snegu kot pravi kristali. Ko sva prispeli v hotel, sva se po kratkem počitku odpravili v baziliko Pia X., kjer je bila mednarodna maša.

Ostala sem brez besed, saj nisem verjela, da bo na ta dan bazilika nabito polna. Popoldne sva se udeležili evharistične procesije. Najbolj mi je ostala v spominu procesija s svečkami. Medtem ko smo prepevali in so se plameni svečk dvigali proti nebu, sem imela občutek, da so kot reka ljubezni, ki združuje nebo in zemljo. Dan je bil zelo naporen in zato sem tisto noč zelo dobro spala. Naslednji dan smo imeli pred votlino sveto mašo, kjer sem se na poseben način spomnila na vse tiste, ki so se mi priporočili v molitvi. Popoldne sva šli v bazen z lurško vodo. Tudi tam je bila dolga vrsta ljudi. Ko sem stopila v vodo, sem začutila, kako mi solze tečejo po licih, ne da bi vedela, zakaj. Ko sva šli zadnji dan pozdravit Marijo k votlini, je naletaval sneg in zdelo se mi je, da živim v pravljici. Vrnila sem se zelo srečna in vesela in ta sreča me še vedno spremlja. / Emanuela

Demanti na članek v tedniku Mladina z naslovom Usodni Stres

V tedniku Mladina je novinar Borut Mekina v petek, 9. marca 2012, objavil članek z naslovom Usodni Stres, v katerem obtožuje sedanjega ljubljanskega nadškofa msgr. dr. Antona Stresa, da je odgovoren za vse odločitve, zaradi katerih je prišlo do dolžniške krize, v kateri se je znašla mariborska nadškofija. Sedanji ljubljanski nadškof je bil kot pomožni škof v Mariboru v letih od 2000 do 2006 po svoji funkciji član – in samo član – gospodarskega sveta omenjene škofije. Ko je kot novoimenovani celjski škof aprila l. 2006 zapustil Maribor, je bilo finančno stanje tamkajšnje (nad) škofije neproblematično. V članku Boruta Mekine je veliko navedenih številk močno pretiranih, podatki so pomešani in prikazani netočno, brez upoštevanja različnih pristojnosti, ki obstajajo tudi po slovenski zakonodaji. Besedilo je napisano tendenciozno.

Ljubljanski nadškof A. Stres

Glavne zadolžitve so na družbah Zvon 1 in Zvon 2, kjer so uprave in nadzorni sveti vse poslovne odločitve in strategije družb sprejemali samostojno, kar je v skladu z običajno prakso. Sedanji ljubljanski nadškof Anton Stres in nekdanji mariborski (nad) škof Franc Kramberger nikoli nista bila člana teh uprav. Potrebno je tudi poudariti, da se je glavni investicijski ciklus na Zvonu 1 zaradi T-2 začel proti koncu leta 2006 in v začetku leta 2007, ko je bil sedanji ljubljanski nadškof že škof v Celju.

Ob rob skonstruiranim obtožbam in obrekovanjem v Mladini, katerih namen je v času pred referendumom o Družinskem zakoniku več kot očiten, in ki želijo posebej prizadeti delavce v nekaterih podjetjih in male delničarje, izpostavljamo tudi dejstvo, da z menjavo lastnikov gospodarske družbe, ki so bile do sedaj v lasti Zvona 1 in Zvona 2, ne bodo utrpele nikakršne škode. Poleg tega sta renomirani svetovalni družbi AT-Karney in KPMG, ki so ju predlagale banke, še v avgustu 2010 z načrtom finančnega prestrukturiranja dokazovali, da je sanacija Zvona 1 in Zvona 2 možna in poslovno smiselna, vendar so ga nekatere banke kljub temu zavrnile, kar je končno pripeljalo do insolventnosti obeh družb.

Članek Boruta Mekine ni napisan z namenom objektivne informacije zainteresirane javnosti, ampak je poskus diskreditacije nadškofa Stresa, zato tovrstni način informiranja in manipulacije zavračamo. / Boštjan Prevc, Tiskovni urad Nadškofije Ljubljana

Boga častimo v tišini

Moja ljudska cerkev

Nekateri znajo s svojimi dejanji in izjavami neprestano presenečati. Eden takšnih je tudi dunajski kardinal Schönborn. O njem je tekel pogovor z znancem, kapucinskim patrom, rednim profesorjem na dunajski univerzi, kamor zahaja na predavanja elegantno urejen, saj so tudi njegova predavanja vedno elegantno zabeljena z najrazličnejšimi vici. Za to poskrbi iz dveh razlogov: da tako privablja študente, da ni predavalnica prazna, in tudi, da se med predavanji ne dremucka, kar je staro opravilo marsikaterega študenta, še zlasti če je ponoči krokal ... Enkrat tedensko pa ga doleti samostansko hišno opravilo, da mora biti na blagajni za cesarsko grobnico in prodajati vstopnice. Spoznali ga boste po dostojno urejeni frizuri in lepi bradi, pa še po tem, da ko pridejo starši z otroki, ti dobijo bombone. Pod pultom ima kar celo vrečko sladkarij, ki pa jih pazljivo odnese, ko se konča njegov "šiht". K meni pride redno vsako leto v postu, da se naklepetava in seveda zopet greva na brodet s polenovko in polento, ki ga znajo enkratno pripraviti v našem vaškem hotelu "Dobra nona", kamor tudi sam rad smuknem, da si potešim želodec ...

Malokdo ve, da je bil kardinal Schönborn dominikanski pater in da se pri njegovem delu in vedenju to tudi pozna. Na prvi petek naroči, da v dunajski stolnici obrnejo vse klopi k stranskemu oltarju Srca Jezusovega, kjer redno mašuje zvečer pri polni cerkvi. Medjugorska srečanja je od dominikancev pripeljal v stolnico in jo tako enkrat na mesec napolnil dobesedno do zadnjega kotička, saj se je že prijel izraz, da tedaj stolnica "poka po šivih". Poleg rednih molilcev pride tja veliko radovednežev, pa tudi kakšen univerzitetni profesor je med njimi. Vsi lepo sodelujejo. Obiskal je Medjugorje, in ko ga je tamkajšnji lokalni škof zaradi tega pokaral, mu je ta kar lastnoročno poslal pismo in povedal, da je potoval z vsemi veljavnimi dokumenti, ki so potrebni za potovanje po svetu, tudi v Medjugorje... Tamkajšnji škof in še nekateri cerkveni dostojanstveniki so povesili nos, on pa je šel mimo vsega tega, kot da ne bi bilo nič. Pred Božičem je povabil letošnje maturante na čaj in jim v stolnici razkazal prižnico. Ta slovi prav po tem, da ima na ograji kipce vseh mogočih "nagravžnih" živali. To pa zato, da se jih je pridigar, ko je šel na prižnico, vedno z roko dotikal in pri pridigi ni pozabil govoriti o posledicah greha. Prav to je maturantom govoril in vsak je lahko šel na prižnico in se dotikal teh spak. Bil je to enkraten dogodek, saj se tja ne da iti, ker je vhod zaprt.

Dunajska stolnica Sv. Štefana

Ko boste obiskali dunajsko stolnico, boste takoj na desni strani pri vhodu opazili velika vrata, ki vodijo v kapelo, kjer je izpostavljeno Najsvetejše. Lahko boste tudi iznenadeni, ko boste opazili vedno lepo število mladih, ki tam molijo, kar daje tej kapeli tudi svojstven pečat. Malokdo pa ve, da je omembe vredna še ena kapela v tej prekrasni stolnici. Na levi strani pred prezbiterijem opazite veliko težko sivo zaveso. Za njo navadno pokukajo samo radovedneži, marsikdo, ki obiskuje stolnico, pa jo pozna, saj ima svojstveno zgodovino. V tem prostoru so stoletja hranili cerkveno šaro, od svečnikov, "katafalkov", vaz, preprog, metel, kant ... Kardinal pa ne bi bil kardinal, če ne bi nekega dne, kmalu zatem, ko je nadškofija prišla pod njegovo "komando", ukazal, naj to odnesejo čez cesto v njegov dvorec. Tam jim je poiskal ustrezen prostor, v kapeli pa je uredil molitveni prostor. Ta je nekoliko nenavaden. Ima nekaj stolov, nekaj nizkih klopc, ki jih lahko uporabite pri klečanju, in edini predmet, ki izstopa, je svečnik z debelo svečo, ki vedno gori in daje prostoru edino razsvetljavo in tudi svojstven čar. Ko se po katedrali pretaka množica radovednih turistov, je poskrbljeno tudi, da se lahko tisti, ki želijo, umaknejo v kapelo z Najsvetejšim, tisti pa, ki bi želeli nekaj zasebnosti, pa v ta prostor. Načelno ga je opremil skromno, to pa zato, da ga lahko uporabljajo tudi drugoverci, saj vsi častimo istega Boga, čeprav z drugim imenom. Ta prostor ni nikoli poln, kot je, recimo, kapela z Najsvetejšim, ima pa vedno nekaj obiskovalcev, še zlasti tistih, ki si v tišini želijo srečanja z osebnim Bogom. Poleg drugovercev zahaja sem tudi zlasti veliko umetnikov in ostajajo tam kar precej časa. Tako je nekdanja ropotarnica postala tiho svetišče osebnega Boga, pa ne glede na to, kako ga imenujemo. Kadarkoli se znajdem tu, se spomnim na rek sv. Tomaža Akvinskega, ki je bil tudi dominikanski pater, ko pravi: "Častili bomo Boga v tišini, ne zato, ker ne bi mogli o njem nič reči, ampak zato, ker se zavedamo, da je vse, kar lahko o njem povemo, neustrezno"!

Prav ob teh dveh primerih v dunajski stolnici se lepo vidi, koliko je naša vera zasidrana v Bogu. Če pa se poglabljamo ob našem Učitelju, za kar sta tu ta dva prostora, pridemo do spoznanja, kaj je za nas živi Bog. Njegova podoba se bo razlikovala od otročjih likov Boga, s katerimi smo nekateri odraščali. Pridobili si bomo osebno - trdno - podobo o Bogu, ki nas bo vodila in osrečevala.

Ambrož Kodelja

Kratke

Dan odprtih vrat in novinarska konferenca v vili Bartolomei v Solkanu

Andrej Malnič, direktor Goriškega muzeja in Matej Arčon, župan Mestne občine Nova Gorica vabita vse novinarje, da se v petek, 16. marca 2012, ob 11. uri, udeležijo novinarske konference v novih prostorih Goriškega muzeja. Sledil bo ogled nove muzejske stavbe. Vse ostale obiskovalce pa vljudno vabijo k ogledu novih prostorov med 12. in 17. uro. Nova stavba Goriškega muzeja je bila zgrajena s pomočjo sredstev Evropske unije - Evropskega sklada za regionalni razvoj, Republike Slovenije in Mestne občine Nova Gorica.

Zlata grla 2012 – Priprave že potekajo

Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela, v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov, bo tudi letos že dvanajstič zapored priredilo pevsko revijo Zlata grla. Letos bosta tako revijski del, ki bo 14. aprila, kot tekmovalni del, ki bo 15. aprila, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Organizatorji vabijo k sodelovanju vse otroške in mladinske zbore, ki se radi pomerijo pred strokovno komisijo, pa tudi tiste, ki radi nastopajo pred domačim in tujim občinstvom. Naj spomnimo še, da je prijava možna do 15. marca 2012. / Nika Cotič

Deveta Pravljična urica v Feiglovi knjižnici / Obljuba dela dolg ...

Tako se lepo glasi slovenski pregovor, ki se dobro ujema z vsebino pravljice Žabji kralj, ki so jo otroci lahko poslušali na deveti Pravljični urici v Feiglovi knjižnici na Verdijevem korzu v Gorici, v ponedeljek, 27. februarja 2012. Mladinska soba se je kot na sedmi Pravljični urici odela v svojevrstno čarobno milino in mehkobo, ki ju znajo tako pristno in doživeto pričarati le pravljičarke, ki si prizadevajo odpreti tudi v Novi Gorici waldorfski vrtec. Morda jim bo uspelo uresničiti svoje želje v prihodnjem septembru. Za sedaj se zadovoljujejo s tem, da pripravljajo igralne urice za otroke, predavanja o vzgoji, pa tudi pravljična srečanja v novogoriški knjižnici Franceta Bevka in v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini. Tridesetim malčkom, ki so kot začarani zrli v brlečo svetlobo svečke iz pravega voska, na zlatem podstavku, sta Martina Pahor Stanič in Urška Jazbar z besedo in glasbo, ob nežnih zvokih zvončkov, pripovedovali pravljico Žabji kralj, o kraljični, ki ji je zlata kroglica padla v ribnik in ji jo je iz njega potegnila grda žaba, potem ko je deklica obljubila, da bo žabo povabila k sebi na grad. Obljubi se je kraljična hotela izogniti, a oče jo je posvaril, da je treba izpolniti, kar se obljubi. Gnev, ki ga je sluzasta žaba povzročala zali deklici, se je prelevil v predano ljubezen, ko je ostudna žabja koža počila in se je iz nje izvil lepi zakleti princ ...

Tudi tokrat sta se pravljičarki poslužili preprostih, a privlačnih lutk lastne izdelave iz naravnih materialov in z njimi s pomirjujočim glasom razvijali pravljično vsebino in tako blagodejno vplivali na male poslušalce, ki so se kot vselej ob koncu urice zglasili pri knjižničarki, da bi si izposodili ilustrirano knjigo, ki jih v Feiglovi knjižnici res ne primanjkuje. / IK

Goriški upokojenci so na dan žena obiskali Gorenjsko

Prav na dan žena, 8. marca, so goriški upokojenci odpotovali na Gorenjsko z namenom, da bi obudili spomin na pesnika Prešerna in pisatelja Finžgarja ob 50-letnici smrti. Lep sončen dan je spremljal nad osemdeset članov Društva upokojencev za Goriško na poti proti Vrbi in Doslovčam, v vasi, ki sta poleg drugih zibelka slovenske kulture. Po postanku ob avtocesti blizu letališča na Brniku so se odpeljali najprej v Vrbo in pozorno poslušali vodnika Janeza, ki je na privlačen in zelo živahen način obrazložil življenjske razmere Prešernove družine in opisal pesnikovo hišo od njenega nastanka do danes. Nekateri izletniki so si ogledali tudi več kot 200 let staro lipo, okrog katere stoji 16 kamnov, na katerih so se v preteklosti sestajali starešine in razpravljali o pomembnih vaških zadevah. Po sprehodu po vasi so se odpeljali v Doslovče, vas pod Stolom, v kateri je zgovorna vodnica Mira natančno govorila o življenju v preprosti Dolenčevi kajži, kjer se je pred 140 leti rodil Fran S. Finžgar in preživel mladost ter si izoblikoval čut za pristen jezik. Svojega očeta je Fran imel izredno rad, saj je bil v družini vzoren vzgojitelj in skrben gospodar. Tudi ta hiša je preurejena v muzej. Živahna družba izletnikov je preživela popoldne v restavraciji Avsenik v Begunjah, kjer jih je čakalo kosilo ob Avsenikovih vižah. Po postanku na Bledu so se veselo odpeljali proti Goriški. / (ed)

Krožek Anton Gregorčič: Vloga ženske v politiki in javni upravi

Kljub "kvotam roza" premalo žensk v političnih in javnih krogih

Na predvečer mednarodnega dneva žena, 8. marca, je bilo v prostorih galerije Ars nad Katoliško knjigarno, na goriškem Travniku, zanimivo srečanje, ki ga je pripravil Krožek Anton Gregorčič iz Gorice, Študijski center za družbenopolitična vprašanja. Tema večera je bila *Vloga ženske v politiki in javni upravi.* Da je politika še zmeraj oddaljena od ženskega sveta, je bilo zaznati že med skromnim občinstvom, med katerim so bile le tri ženske! Za mizo so sedele Patricija Šulin, občinska svetnica v Mestni občini Nova Gorica in poslanka v Državnem zboru Republike Slovenije, Mara Černic, od junija lani podpredsednica Pokrajine Gorica, ki je politično pot začela zelo mlada, in Marilka Koršič, od l. 2007 občinska svetnica iz vrst SSk na goriški občini. Moderator večera je bil Julijan Čavdek, ki je s sklopom vprašanj izzval tehtne in premišljene odgovore sogovornic, kar je dokaz, da se ženske vseh zadev lotevajo zelo resno in odgovorno. Uvodoma se je Čavdek navezal na dan žena in navedel nekaj podatkov o ženski angažiranosti v zgodovini: na Slovenskem je l. 1897 izšel časopis Slovenka, leto potem je bilo ustanovljeno prvo žensko društvo, l. 1906 je Marija Urbas, prva ženska na Slovenskem, končala univerzo v Gradcu. V Italiji je ženska dobila več pravic po drugi svetovni vojni. Katoliška Cerkev je namenila več pozornosti ženski po II. vatikanskem koncilu. Čavdek je nanizal nekaj statističnih podatkov, ki kažejo, kakšno je razmerje med moškimi in ženskami v politiki (v parlamentu 21,6% v senatu 19%, v slovenskem parlamentu, 40%, v deželi FJK 5%, v deželnem odboru 30%, v goriški pokranji 66%, v pokrajinskem svetu pa 16%, v MO Nova Gorica 28%, v občinskem odboru Gorica 11%, v občinskem svetu 17, 5%). Iz podatkov je razvidno, da ženske še zdaleč niso enakopravno zastopane. Kako je torej danes z ženskami v javni upravi? Patricija Šulin je priznala, da se je za aktivno politiko odločila, ko je njen sin odrasel. Meni, da je v Sloveniji glede ženskih kvot mnogo boljše kot v Italiji. Prepričana je, da so ženske včasih same krive, da ne vstopijo v politiko. V svetovnem razmerju je v politiki le 20% žensk. Slovenija ima le eno ministrico, v švicarski vladi pa je več žensk kot moških, sicer pa se v Sloveniji stanje izboljšuje zaradi z zakonom določenih 40% "ženske oz. spolne kvote". V dolgem odgovoru je povedala tudi, da moške v politiki zanima bolj finančni svet, ženske pa so bolj dovzetne za socialno in zdravstveno politiko. Černičeva je ugotavljala, da je v desetih letih v Gorici viden porast ženske prisotnosti sicer bolj na upravni kot na politični ravni. Pri upravi je namreč treba hitro in konkretno nekaj uresničiti; politika pa ima rada razprave dolgo v noč, ki se ne usklajujejo z žensko vlogo v družini. Marilka Koršič je dejala, da se v goriški desnosredinsko usmerjeni občini odraža splošno državno stanje. Ženske so prisotne, a v majhnem številu. V goriškem občinskem svetu so najbolj konstruktivne tri ženske v opoziciji. Pomembno pa seveda ni to, ali si ženska ali moški, pač pa, koliko obvladaš določeno problematiko. Koršičeva je mnenja, da se moški od žensk lahko naučijo vztrajnosti, potrpežljivosti, pozornosti. Strinja se, da se je s politiko težko ukvarjati tudi zaradi nemogočih urnikov. Pri tem mora žensko nujno podpirati družina. Nekatere ženske so v politiki zelo uspešne, a se morajo bolj potruditi, da jih moški svet upošteva! Na Čavdkovo vprašanje, ali prisotnost ženske v političnem telesu daje le-temu drugačen pečat, so vse tri odgovorile pritrdilno: pogovori stečejo manj grobo, bolj umirjeno. Koršičeva je poudarila, da je ženska moškim "slaba vest" in da so zakoni naklonjeni tudi ženskam, a le na papirju, za njihovo izvajanje pa se je treba nenehno boriti. Eno izmed Čavdkovih vprašanj je bilo tudi to, ali so se prisotne v politični dejavnosti kdaj soočile z "žensko problematiko". Černičeva je spregovorila o komisiji za enake možnosti, v kateri se ukvarjajo tudi z imenovanji na razna odgovorna mesta. Tu so navadno ženske zapostavljene. Koršičeva je povedala, da komisija za enake možnosti na goriški občini sploh ne deluje: v petih letih se je sestala le trikrat! Šulinova je omenila le, da je neki novogoriški občinski svetnik predlagal, naj se, zaradi krize, odvzame materam enkratni prispevek občine ob rojstvu otroka (približno 400 evrov)! Pri tem se je navezala na problematiko družine in na referendum o družini, ki bo 25. marca. Omenila je, da so se v ženskem odboru SDS lotile projekta *Slovenija dežela velikih žensk.*

Marilka Koršič, Mara Černic in Patricija Šulin

Na kakšnem področju pa bi morale imeti ženske večjo vlogo? Koršičeva je povedala, da je takih področij kar precej. Ženski bi bilo treba predvsem omogočiti, da se poklicno uveljavi, in pri tem pomisliti tudi na problem varstva otrok! Lepo bi bilo, če bi obstajala struktura, ki bi skrbela za 24-urno varstvo otrok. Isto velja tudi za starejše ljudi, saj se tudi s temi v glavnem ukvarjajo ženske. Černičeva se je strinjala s tem in pritrdila, da je treba na socialnem področju še veliko narediti. Družina bi morala biti bolj zaščitena, pa tudi ženske samohranilke. Šulinova je prepričana, da niti še tako dobra socialna država in zakonodaja ne moreta jamčiti enakovredno prisotnost ženske v politiki, "dokler ne bomo v naših glavah naredili neki miselni preskok"! Zadnji Čavdkovi vprašanji sta bili vezani na problem narodnosti in jezika in kakšno vlogo ima mati pri posredovanju narodne zavesti. Šulinova meni, da imata to nalogo oče in mati, čeprav ženske dajejo "večjo popotnico otroku v svet", posebno sedaj, ko odhajajo mladi na študij ali delo v tujino. Če doma ne dobijo trdne narodne osnove, se bodo v tujini izgubili. Černičeva je pojasnila, da sama ima očeta Slovenca in mamo Italijanko. Njej je oče posredoval slovensko narodno zavest, in ta je prevladala. Tudi ona živi v mešanem zakonu, njena otroka obvladata oba jezika; kako se bosta kasneje opredelila, pa seveda ne ve. Otroka vzgaja tako, da bosta slovenstvo čutila kot enega izmed stebrov lastne družine. Po njenem mnenju ima šola veliko odgovornost pri utrjevanju narodne zavesti in tega bi se morali vsi zavedati in jo podpirati. "Otrok iz mešane družine mora nujno iti v slovenske šole! Če imaš močno identiteto, je soočanje z drugim enakovredno, te oplaja, če pa je nimaš, se izgubiš"! Koršičeva je mnenja, da pripadniki manjšine večkrat nimajo jasnih pojmov, kaj je državljanstvo in kaj narodnost. V sozvočju s Černičevo je dejala, da šola res lahko veliko stori za narodno zavest.

Po enournem srečanju se je razvila še kratka debata, v katero so posegli dr. Bernard Špacapan, prof. Aldo Rupel in dr. Miloš Čotar. Pri odgovorih je spet prišlo do izraza to, da se mora nekaj spremeniti v naših – moških! - glavah, da bo ženska res enakovredna in prisotna tudi na vodilnih mestih. Naš goriški mikrokozmos je za zgled: imamo dve županji, nič koliko predsednic raznih ustanov, odbornic itd.

IK

PODGORA Proslava ob dnevu slovenske kulture

"Duhovna ustvarjalnost je najtrdnejša skala!"

Podgora je letos obeležila praznik slovenske kulture v petek, 2. marca. Prireditev je bila v prostorih kulturnega - rekreacijskega društva Andrej Paglavec, ki je pred kratkim imelo občni zbor in pomladilo svoje vodstvo. Društvo je v sodelovanju s PD Podgora priredilo prijetno srečanje ob pesmi, glasbi in recitaciji. Večer je uvedel MePZ Podgora, ki je zapel slovensko himno. Slovesno so odmevali Prešernovi verzi *Žive naj vsi narodi.* Pozdravni nagovor je imela Barbara Ursič. Najprej sta nastopila gojenca Glasbene matice Martina Drosghig in Mateja Jarc s solo petjem ob spremljavi klavirja. Na harmoniko je zaigral prof. GM Manuel Fighelli. Publiki so se nato predstavili radoživi učenci 1. razreda OŠ Josipa Abrama iz Pevme, ki so povedali nekaj misli o kulturi, veselo zrecitirali in mimirali nekaj otroških pesmic in s svojo ljubkostjo razveselili gledalce. Slavnostni govor so zaupali novinarki Eriki Jazbar; objavljamo ga v celoti. Moška vokalna skupina Sraka je pod vodstovm dirigenta Matjaža Remca zapela tri pesmi. Na prizorišče so prišle nekatere učenke lanskega 5. razreda OŠ Abram. Valentina, Veronika, Ilaria in Greta so občuteno recitirale nekaj pesmi pred kratkim umrlega pesnika Toneta Pavčka, ki so ga pred nekaj leti tudi osebno spoznale, zato je bil njihov nastop še bolj občuten. Tudi nje, kot prvošolčke, je pripravila Lidija Jarc, pet let njihova učiteljica. Večer je sklenil MePZ Podgora, ki je pod vodstvom dirigenta Petra Piriha zapel tri pesmi. Večer sta povezovali Tamara Peteani in Debora Tesolin, ki sta nastopajočim, mentorjem, dirigentom in govornici darovali rdeč nagelj in rožmarin. Nastopu je sledil prijeten družabni večer ob prigrizku.

Barbara Uršič (foto Bumbaca)

Erika Jazbar (foto Bumbaca)

Začela bom z ugotovitvijo, ki sem jo že večkrat javno izrekla, vseeno pa sem mnenja, da jo premalo poudarjamo in se premalo zavedamo njenega pomena. In sicer: slovenski narod - in z njim v zadnjih dveh desetletjih slovenska država z državniškimi častmi - obeležuje s posebnim praznikom dan slovenske kulture. In to s pravim praznikom, z dela prostim dnevom, s prireditvami, s podeljevanjem nagrad, ki so še vedno najpomembnejše slovenske nagrade.

/ str. 16

Ob praznovanju dneva slovenske kulture na OŠ O. Župančič

Prof. Mira Cencič častna gostja goriških šolarjev

Ali smo danes ponosni na svoj materni jezik? Ali sploh doživljamo še svoj jezik kot vrednoto? Ali sploh gojimo ljubezen do svojega jezika ali zavestno dopuščamo potujčevanje in barbarizacijo lastnega jezika?

S temi in podobnimi vprašanji so se konec februarja ukvarjali na OŠ O. Župančič v ulici Brolo v Gorici, ko so učenci 4. in 5. razreda na poseben način obeležili spomin na našega največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. V goste so namreč povabili profesorico Miro Cencič, avtorico *Resnične zgodbe o druščini Črni bratje*, da je mlajše generacije seznanila z zgodovinsko resnico o skupini fantov, ki so generaciji naših starih staršev dajali zgled slovenske zavesti in domoljubja, čeprav so bili še skoraj otroci.

Po topli dobrodošlici in zahvali, da je sprejela njihovo povabilo, so nekatere učenke 4. razreda zaobjele bistveno sporočilo Prešernovih poezij, ki še danes predstavljajo pravi biser besedne umetnosti. Z njimi je pesnik dokazal, da lahko v slovenskem jeziku izrazimo vse, kar nam narekujeta srce in razum. V Zdravljici nas uči ljubezni do slovenskega jezika, obenem pa nas vabi, da spoštujemo druge narode in smo z njimi v prijateljskih odnosih. Nato so predstavile za uvod v ogled filma *Črni bratje* obdobje okoli leta 1930, ko je bil za primorske Slovence čas najhujšega preganjanja in najizrazitejšega odpora proti načrtovanemu genocidu. To preganjanje so doživljali naši pranonoti in nonoti. Tisti, ki so še živi, nam pripovedujejo žalostno zgodbo o tem, kako je bil v času njihove mladosti slovenski jezik prepovedan v šolah, uradih in na ulicah. Kako so nekatere zavedne Slovence, kot je bil naš goriški glasbenik in zborovodja Lojze Bratuž, celo umorili. Kako so druge mučili, trpinčili ali ustrelili... Pisatelj France Bevk je v spomin na to obdobje napisal povest *Črni bratje*. V tej povesti beremo ganljivo zgodbo o pogumnih dečkih, starih od 13 do 17 let, ki so se uprli fašističnemu nasilju, se povezali v organizacijo Črni bratje, delovali ilegalno ter v svoji domišljiji načrtovali dejanja, ki bi okupatorju primorske zemlje in nasilnežem nad narodno bitjo dokazala, da smo Slovenci še tu, in ljudi spodbujala k narodnemu ponosu in odporu proti potujčevanju. Povest je bila napisana po resničnih dogodkih, s tem da se imena, število članov organizacije ter nekatere manjše podrobnosti ne ujemajo z dejanskimi dogodki. Pri ponovni izdaji knjige *Črni bratje* (France Bevk) leta 2006 je dr. Mira Cencič napisala dragocen dodatek, študijo o njih in s tem primorski in slovenski javnosti razkrila njihov resnični obstoj, ki je bil v vseh drugih izdajah Bevkove povesti zamolčan.

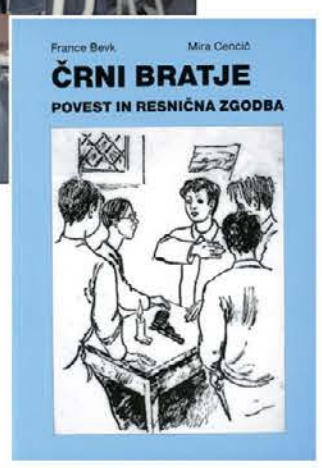

Učenci so si ogledali mladinski film Črni bratje in se vživeli v tedanjo fašistično realnost, bolje razumeli ideale dečkov in njihov boj za ohranitev slovenstva. Učenci so povsem doumeli sporočilo filma. Jasno jim je bilo, da je bilo tem fantom odvzeto otroštvo. Čeprav so bili le otroci, so bili po duši že odrasli. Na lastni koži so čutili krivice, ki so jih fašisti delali slovenskemu narodu in so svojo mladostniško energijo uporabili za upor proti slabemu, proti krutostim, ki jih mlade duše niso mogle in niso hotele sprejemati. Ko je besedo prevzela prof. Mira Cencič, je spregovorila o dejstvu, da ta zgodba temelji na resnični zgodbi črnih bratov, ki so delovali složno, po načelu vsi za enega – eden za vse.

Neizpodbiten dokaz njihovega dejanskega bivanja so namreč pričevanja, zapisniki policije in drugi dokumenti ter grob otroka v Cerovem v Brdih. Druščino uporniških najstnikov so sestavljali Zorko Rejec z Grahovega ob Bači, Mirko Brezavšček z Gornjega Cerovega, Just Brezigar iz Podgore, Danilo Pirc iz Bovca. Potem so se jim pridružili še drugi somišljeniki. Profesorica Cencičeva jim je predstavila življenjske zgodbe posameznikov, delovanje njihove organizacije, policijsko raziskavo ter aretacijo Zorka Rejca, kateri je sledila zaradi izrednih pritiskov še aretacija drugih članov. Učenci so spoznali kruto usodo najmlajšega, štirinajstletnega 'črnega brata', ki je umrl za posledicami mučenja, toda prav njegova smrt je pripomogla k temu, da je Mussolini po dvomesečnem razmisleku odredil izpustitev ostalih "bratov".

Za tem je Cencičeva na kratko pripovedovala o nadaljnji življenjski poti nekaterih od teh junakov. Celotno predstavitev resnične zgodbe 'črnih bratov' je bogatila projekcija fotografij iz avtoričinega arhiva, ki so objavljene tudi v knjigi. Med raziskovanjem za sestavo tega zgodovinskega dodatka se je avtorica lahko opirala na pripoved še zadnjega živečega 'črnega brata', ki pa je v obdobju, ko so snemali film, umrl. V sklepnem delu je profesorica poudarila, da kljub temu da je bilo življenje večine ganljivo in tragično, je z narodnega vidika ta upor, kot izraz kljubovanja ob prestajanju ponižanj in podcenjevanj, doprinesel k ohranitvi narodne identitete na Primorskem. Zlo je minilo, narod in domovina pa sta ostala. Iskreno in s tančico žalosti je dodala, da danes vzbuja skrb dejstvo, da ljudje ne gojijo ljubezni do materinega jezika, za katerega se je toliko ljudi žrtvovalo, in ga ne doživljajo več kot vrednoto. Opozorila je otroke, naj ne pozabijo teh junaških dejanj, ki so pripomogla k ohranitvi slovenstva in k osvobojenju.

Učitelji so se gostji zahvalili za srečanje, ki je bilo poučno in obenem vzgojno, ter za knjižni dar. Srečanje se je končalo z mislijo, da je ta goriška mestna šola lep primer sožitja in prijateljevanja med Slovenci in Italijani. Mračno obdobje fašističnega terorja je pa žalosten del naše narodne zgodovine.

SG

KATOLIŠKA KNJIGARNA ▪ ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA
ZALOŽBA MLADIKA ▪ GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

NA KAVI S KNJIGO
v Katoliški knjigarni

MARKO SOSIČ
Iz zemlje in sanj

v četrtek, 22. marca 2012, ob 10. uri

zbirko kratke proze, ki je izšla pri založbi Litera, bo ob prisotnosti avtorja predstavila prof. Majda Artač Sturman

Kavo ponudi PrimoAroma

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona 2011-2012

W. A. Mozart – C. Czerny

REQUIEM

za soliste, mešani zbor in klavir štiriročno

Vokalna akademija Ljubljana in solisti

Mojca Prus in **Katarina Tominec**, *klavir*
Stojan Kuret, *dirigent*

Stolna cerkev v Gorici
petek, 30. marca 2012, ob 20.45

†

Zapustila nas je naša draga

JELKA TERČON

Žalostno vest sporočajo sestre Marica, Vida, Anica in Vera z možem Edijem ter nečak in nečakinji z družino.
Od nje se bomo poslovili v četrtek, 15. marca, od 9.30 do 11. ure v ul. Costalunga v Trstu. Pogrebna sv. maša bo v cerkvi v Slivnem v soboto, 17. marca, ob 13. uri.

Slivno, 15. marca 2012

DEKANIJA ŠTANDREŽ
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vljudno vabijo na predavanje za utrjevanje duha

NOVA EVANGELIZACIJA?

predavatelj **Branko Cestnik**, duhovnik, publicist in predavatelj

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 15. marca 2012, ob 20.30

Gospe **SONJI BLASIZZA**,
ki je te dni v družinskem krogu proslavila lep življenjski jubilej, voščimo, da bi ostala še naprej nasmejana in prijazna med nami!

Vsi iz hiše na Travniku, kjer so
Katoliška knjigarna, Novi glas, Pastirček,
Goriška Mohorjeva družba
ter galerija Ars

Obvestila

V petek, 16. marca 2012, bo ob 18. uri v galeriji A. Kosič v Raštelu odprtje razstave Slovenija, odprta za umetnost 2011. Likovna dela, ki so nastala na Sinjem Vrhu na mednarodnem simpoziju z naslovom Druga narava, bosta predstavili umetnostni zgodovinarki Cristina Feresin in Ana Marija Stibilj Šajn. Razstava bo odprta do 4. aprila letos.

Kdor bi se želel pridružiti potovanju z Novim glasom na Sicilijo od 20. do 26. aprila, naj se čim prej javi, ker se vpisovanje končuje: tel. 0481 533177, 040 365473 in 040 229166.

Krožek Krut vabi na tečaj Ustvarjanje Mandale, ki ga vodi mentorica Tanja Kralj. Srečanja se vrstijo ob torkih, zadnji dve bosta 20. in 27. marca od 19.30 do 21. na sedežu krožka Krut, Korzo Verdi, 51 v Gorici. Informacije na tel. št. 0481 530927 (vsak torek in četrtek od 9.00 do 12.00) ali na krut. go@tiscali. it

Sekcija Združenja prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj vabi na tečaj prve pomoči. Ciklus predavanj poteka ob četrtkih; začel se je 8. marca; predavanja bodo še 15., 22. in 29. marca 2012, od 20. do 22. ure, v Sovodnjah ob Soči v dvorani Zadružne banke Doberdob in Sovodnje. Vodi jih dr. Adodo Jean Herve' Pogle, ki se je specializiral na področju medicine na delovnem mestu. Informacije do zapolnitve mest. Mail: krvodajalci. sovodnje@gmail. com ali tel.: 328 3717328 (Štefan Tomsič) in 340 3423087 (Paolo Braini)

Romanje v Medjugorje od 4. do 7. maja 2012. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline in Kozine za romarje s Tržaškega. Vožnja z udobnim avtobusom. Za vse romarje velja osebna veljavna izkaznica. Vpis pri g. Darkotu v Gorici (tel. št. 0481 882395 ali 0481 32121), za tržaško pokrajino pri župniku J. Markuži (tel. 040 229166). Vpisovanje do zasedbe mest v avtobusu. Pohitite z vpisom.

Jezikovni tečaji na Ad formandumu. Na razpolago so še prosta vpisna mesta na tečaje: angleščina A2 (36 ur; začetek: 19. 3.), angleščina B2 (42 ur; začetek: 12. 3.), slovenščina A1 (30 ur; začetek: 14. 3.), slovenščina B1 (30 ur: začetek: 26. 3.). Za informacije: tel. 0481.81826, go@adformandum. org).

Slovensko planinsko društvo prireja od 29. junija do 6. julija izlet v nacionalni park Pollino, na meji med Bazilikato in Kalabrijo. Prevoz z avtobusom, nastanitev v hotelu v kraju Rotonda, kjer je tudi središče in uprava parka. Program predvideva dvainpoldnevno planinarjenje z vzponom na vsaj dva od najvišjih vrhov skupine in ogled kulturnih, zgodovinskih in drugih zanimivosti. Odhod iz Gorice. Informacije: Vlado 0481 882079 v opoldanskem ali večernem času. Prijave (zaradi rezervacije) najkasneje do sredine marca.

Iščem delo hišne pomočnice: čiščenje in likanje v dopoldanskem času. Sem poštena gospa z izkušnjami. Tel. 00386 70777512.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Gospa, po narodnosti iz Poljske, išče delo in je na razpolago za nego starejših ljudi. Tel. 0481 531000.

Čestitke

Dne 15. marca bo slavila 90. rojstni dan naša draga sestra **Mara Mozetič Lukežič** doma iz Mirna. Vsega lepega in na mnoga leta ji želijo brata Lučko in Oktavijo, sestra Vida iz Avstralije, hčerki Ana in Jožica z družinama, vnuki in pravnuki. Vse najboljše!

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 16.3.2012 do 21.3.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 16. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.)

Nedelja, 18. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 19. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

Torek, 20. marca: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 21. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zvonček oznanja pomlad - Izbor melodij.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2012

petek, 16. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev sv. Andreja ap.

Nastopajo:

Nonet Primorsko, Dolina
Duhovni MePZ A. M. Slomšek - Slovenski dom, Zagreb
Cerkveni MePZ Sv. Jernej, Občine
MePZ Stanko Premrl, Podnanos
MePZ Lojze Bratuž, Gorica
MePZ Hrast, Doberdob

Soprireditelj Prosvetno društvo Štandrež

nedelja, 18. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Nastopajo:

ŽePZ Prem
ŽePZ Justin Kogoj, Dolenja Trebuša
MePZ Košana, Košana
MoPZ Srečko Kumar, Kojsko
Oktet Bori, Postojna
MePZ Jacobus Gallus, Trst

Soprireditelj Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice

Stalna zbirka v palači Attems Petzenstein - Pečanski

Likovna dela iz sredine 18. do sredine 20. stoletja

V Pokrajinskem muzeju, v goriški palači Attems Petzenstein - Pečanski, so ob praznovanjih 150-letnice ustanovitve odprli stalno zbirko, ki zaobjema likovni razvoj na goriškem ozemlju, od sredine 18. do sredine 20. stoletja. Novo postavitev slikarskih in kiparskih del so odprli 16. novembra 2011, od takrat pa se je zvrstilo že več dogodkov, predavanj in javnih vodstev, ki obiskovalcem razkrivajo bogastvo domače likovne umetnosti.

Muzej je pinakoteki namenil celotno prvo nadstropje palače, kamor so postavili okoli devetdeset umetnin. Slike, risbe in kipi so sicer urejeni kronološko, v njihovi razporeditvi pa je moč prepoznati različne vsebinske povezave, ki se nanašajo tudi na medsebojna poznavanja, druženja, sodelovanja med ustvarjalci, likovnimi kritiki in kulturnimi delavci, v različnih obdobjih goriške preteklosti. V osrednji dvorani so predstavljena dela iz sredine 18. stoletja. Poleg goriških mojstrov, Parolija in Lichtenreita, je predstavljeno mogočno platno veronskega slikarja Giambettina Cignarolija, na katerem so v podobah klečečih svetnikov prikazani bratje Sigizmund, Karel Mihael in Ludvik Attems, in je bilo namenjeno za oltar družinske kapele v nekdanji frančiškanski cerkvi na trgu sv. Antona. Naslednji prostor je namenjen portretu 19. stoletja z znanimi deli Jožefa Tominca, ki je, kljub želji, da bi postal slikar zgodovinskih dogodkov, v takratnem habsburškem Trstu zaslovel kot eden najboljših portretistov visoke družbe. Prehod v 20. stoletje zaznamuje secesijska poteza Josefa Marie Auchentallerja, sodelavca Klimta in revije Ver Sacrum, ki se je z Dunaja preselil v Gradež v istem obdobju, ko je v Gorico prišel Fran Tratnik, predhodnik ekspresionizma in prvi učitelj Lojzeta Spazzapana ter Vena Pilona. Francoske zglede pa je, v kombinaciji z beneškimi, v svoje slikarstvo uvedel Italico Brass, ki je v svojem zrelem obdobju ustvaril realistične in obenem poetične prizore beneškega življenja. Posebno mesto so v zbirki namenili tudi spominu na goriškega likovnega kritika Antonija Morassija, ki je po prvi svetovni vojni sodeloval pri obnovi mesta, v svojih spisih pa se je zavzemal za uveljavitev takrat težko razumljivih umetnikov, Vena Pilona, Lojzeta Spazzapana in Vittoria Bolaffia. Ta je s svojo živo, ekspresivno potezo ustvaril izjemno prodorne portrete in zasanjane krajine. Kljub temu da je ostal zvest figuraliki, pa je bilo njegovo delo zaradi likovnih novosti težko sprejeto. V tem času, v prvi polovici 20. let 20. stoletja, je v Gorici delovalo več izvrstnih umetnikov. Slovenske in italijanske ustvarjalce je družil *Goriški umetniški krožek*, skupaj so razstavljali tudi na tako imenovani *Prvi goriški umetniški razstavi* leta 1924, ki sta jo pripravila Antonio Morassi in vsestranski Sofronio Pocarini. Ta je bil leta 1919 tudi soustanovitelj Futurističnega gibanja za Julijsko krajino, s svojo prezgodnjo smrtjo pa je zapustil veliko praznino v goriškem kulturnem okolju. Posebna dvorana je namenjena tudi delom, ki so jih goriški umetniki poklonili v njegov spomin in so bila leta 1935 razstavljena v takratnem Muzeju odrešitve, v treh Pocarinijevih sobah.

V zgodnjih 30. letih sta poleg Pocarinija umrla mlada, a zelo nadarjena Giorgio Carmelich in Vittorio Bolaffio, medtem ko so Pilon, Spazzapan, Čargo in drugi zapustili Gorico. Z njihovim odhodom in širitvijo fašistične oblasti se je končalo to kratko, a vendar izjemno obdobje. Takrat se je na Goriško iz Dolenjske sicer preselil Tone Kralj, ki v zbirki žal ni zastopan, tudi zaradi globoke ločitve na podlagi narodne pripadnosti, ki se je takrat globoko zarezala tudi v kulturno tkivo Goriške. Posebno mesto je namenjeno Zoranu Mušiču in Arturju Nathanu, ki ju je doletela podobna usoda med drugo svetovno vojno. Zbirka se končuje z nekaj predstavniki umetnosti iz druge polovice 20. stoletja, ki zaznamujejo prehod k abstraktnemu, gestualnemu, znakovnemu načinu ustvarjanja. Pinakoteka je odprta vsak dan, razen ponedeljka, od 10. do 17. ure.

Katarina Brešan

Sedma številka otroške revije Pastirček

Nadih pomladi ob resnobnosti postnih sporočil

Marec je ves zazrt v postni čas, zato tudi Pastirček ubira bolj resnobne note v zapisih, ki z vzgojnimi iskricami bogatijo strani sedme številke Pastirčka in pomagajo našim otrokom pri odkrivanju življenjskih resnic na lepi, a strmi poti odraščanja. Urednik Marijan Markežič v svoji beležki spodbuja male bralce, naj se v štiridesetih dneh priprave na Veliko noč odpovejo sladkarijam ali čemu drugemu in ta denar namenijo lačnim po svetu. Pa tudi gledanju televizije se lahko izognejo ob misli na Jezusovo trpljenje. Post je namreč nekakšno pospravljanje duše, kot lepo dopoveduje prispevek z naslovom *Post - Spomladansko pospravljanje*; pogledati moramo v najbolj skrite kotičke naše duše in jih temeljito prezračiti, da bodo čisti in svetli v velikonočnem jutru. Jezus je premagal smrt, mi pa skušajmo premagati svoje slabe navade! Celo packasti Pacek Walterja Grudine izreka tokrat modre besede, saj v svoji makaronščini svetuje, naj imajo otroci več časa za prijatelje, kar je dosti lepše kot čepeti pred televizijo in videoigricami ali računalnikom, saj prijatelji ne rabijo niti baterije!!!

Zima se preveša v pomlad in lastovke so njene znanilke. Prav te ptice, ki se v tem letnem času vračajo k nam, so protagonistke opisa o kmečki lastovici, ki gnezdi po hlevih ali na skednjih in se najraje zadržuje blizu kmetij. To ptico je v legendo vpletel Božo Rustja. Pravi namreč, da je prav ona obletavala umirajočega Jezusa in mu tako hladila rane. Pomladne cvetke že brstijo in cvetijo v vrtni gredi škrata Kosmata in vile Cirile (izšla sta iz domišljije Danile Komjanc); kot vselej čakata, da jima bodo otroci priskočili na pomoč pri reševanju križanke o pomladnih cvetkah. Pastirček se je ustavil pred regratom, ki vsebuje mnogo dobrega in ima rumene cvetove ter bele lučke, v katere otroci tako radi pihajo. Lisička v poučni pravljični zgodbi Marize Perat je bila spomladi kar lena: vse delo na vrtu je prepustila škratu Kolovratu. Ko je bil čas nabiranja pridelkov, pa je ostala brez njih, saj jih je škrat s samokolnico upravičeno peljal ... na svoj dom. V marcu praznujemo materinski dan in prav našim materam je namenjena pesmica Berte Golob *Materi*, ki je "dar večnega Boga/ v minljivem čudežu sveta". Dvovrstična pesmica Zore Saksida, ki je vselej dobrodošla na straneh Pastirčka, *Neslišni prijatelj* opeva sonce, ki "Vsako jutro / tiho vstane, za življenje / in v veselje / zlati žar / drobi ves dan. Pisatelj Janez Trdina je avtor basni *Ne zaupaj sladkim besedam*, v kateri primerja volka, ki ni držal besede, ljudem, ki so prijatelji samo, dokler pričakujejo kaj od sočloveka, potem pa pozabijo na sladke besede. Neža Rot opisuje prijatelja živali, veterinarja, h kateremu se zatekamo, ko naši ljubljenčki potrebujejo zdravniško pomoč. Dojenčica, izpod peresa Barbare Rustja, je tokrat radostna, saj jo je prišel obiskat ljubljeni stric Lojze. Kot vselej izvirno in ljubko ilustracijo je prispevala Svetlana Brecelj. Hipoterapija – zdravljenje s pomočjo konja - je pod drobnogledom v tokratnem prispevku *Halo?* Nine Grudina. Simpatične ilustracije v toplih barvah so delo Paole Bertolini Grudina. Ljubko kravico iz lepenke, tulcev ... bodo lahko izdelale spretne ročice po navodilih Tatjane Ban, ki je v rubriki *Živali na kmetiji* izbrala kravo. Stric Maks, kateremu cilje za nepozabne izlete v odkrivanju nam bližnjih, a premalo poznanih krajev prišepetuje Marijan Markežič, je Tjašo, Pastirčka in njune goriške ter tržaške prijatelje popeljal v Komen na ogled cerkve in v Sveto, kjer je med vinogradi mogočna osmerokotna cerkev sv. Tilna, izjemen arhitekturni spomenik iz 16. stoletja. Peljal jih je še v zgodovinsko vasico Volčji Grad in ogledali so si Debelo grižo z ostanki naselbine, gradišča iz železne dobe izpred 2.800 let. Stric Maks je Pastirčkovim bralcem spet nakazal slikovite cilje za izlete, ki bodo spomladi gotovo dobrodošli. Tudi Fof v stripu Antonelle Delbianco si je nadel culico na ramo in vzel pot pod noge, da bi spoznal svet. V *Jezikovnem kotičku* se Berta Golob poigrava z besedami, pravzaprav z besedo Pastirček, v katerem tiči trideset besed!

V sedmi številki je tudi priloga *Zapoj z menoj*: v njej je *Psalm 22: Gospod je moj pastir*, III. Stavek iz maše za otroški zbor *Gospod je moj pastir* goriškega skladatelja Patricka Quaggiata. Z veseljem se bodo lotili študija mali cerkveni pevci. Pastirček želi rešiti pozabe pesem *Veselja dom* (Preljubo veselje, o, kje si doma...), ki jo je zložil Anton Martin Slomšek in smo jo včasih otroci tako radi prepevali. Pastirček ponuja še razvedrilne strani, na katerih so skupinske igrice, ki jih je izbrala Hema, pa recept za sirove štruklje, rubrika *Kar lepo po vrsti* s svetopisemsko križanko in sedem strani Pastirčkove pošte z zapisi in krasnimi risbicami osnovnošolcev in malčkov iz vrtcev z raznih koncev Goriške in Tržaške, pa tudi z veliko fotografijo osnovnošolcev P. B. Domen iz Sovodenj, medtem ko pozorno spremljajo lutkovno predstavo *Štirje fantje muzikantje* Miroslava Košute v izvedbi goriške mladinske gledališke skupine O'Klapa v režiji Franka Žerjala. Vzemite v roke Pastirčka, ne bo vam žal!

IK

Loretta Dorbolo' bo razstavljala v Ljubljani

V četrtek, 29. marca 2012, ob 18. uri, bo na sedežu Slovenskega svetovnega kongresa v Ljubljani (Cankarjeva 1/IV), odprtje samostojne razstave priznane beneške slikarke Lorette Dorbolo'. Loretta Dorbolo' se je rodila v Bjarču v Špetrski občini (Videm) leta 1950. Pri dvajsetih letih se je odselila v kraj Concordia sulla Secchia (Modena), kjer je poučevala na osnovni šoli in se je kot samouk posvečala slikarstvu. S prvimi slikami se je predstavila na razstavi leta 1977, s katero si je takoj pridobila naklonjenost občinstva in kritikov. Sodelovala je na številnih skupinskih in tematskih razstavah, in prejela več nagrad ter priznanj. Z osebnimi razstavami je predstavila svoja dela v raznih javnih prostorih in galerijah.

Dela Lorette Dorbolė so povsod naletela na veliko zanimanje zaradi raznolikosti motivov in zaradi bogatih likovnih in literarnih izkušenj. Leta 1988 jo je F. Anselmetti vključil v trideseterico umetnikov, predstavljenih v umetniški zbirki Quelli che contano založbe Marsilio, ki je doživela predstavitev na Campidogliu. Istega leta so bila njena dela zbrana v katalogu Quaderni Artisti italiani d'oggi nr. 526 založbe Ghelfi. Leta 1997 je izšla knjiga La notte dei Falo', v kateri so poleg slikarskih del zbrani spisi in razmišljanja, ki so sestavni del ustvarjalnih prizadevanj Lorette Dorbolo'. Leta 2003 je bil eden izmed njenih portretov vključen v monografijo Portreti Porträts Ritratti, ki sta jo D. Globočnik in T. Pinter posvetila slovenskim umetnikom v Avstriji in Italiji in je izšla v Ljubljani.

Zaradi raznolikosti in domišljenosti njene umetnosti so Loretti Dorbolo' večkrat poverili ilustriranje romanov in drugih literarnih del.

Umetnico bo ob tej priložnosti predstavil umetniški kritik Joško Vetrih iz Gorice. Razstavo v Ljubljani prirejajo Slovenski svetovni kongres, Kulturni dom iz Gorice in Inštitut za slovensko kulturo iz Špetra (Videm). Odprta bo do 26. aprila 2012: od ponedeljka do petka, od 8.00 do 15.00, in v večernih urah med raznimi kulturnimi prireditvami.

Poslušajmo ... z branjem

Foo fighters – One by one (RCA, 2002)

Zbiratelji dobre glasbe vedno brskamo med vrsticami. V času, ko lahko zaprti v spalni sobi za računalnikom potencialno srečamo vse, kar se dogaja na področju glasbenega, je pisanje o njej postavljeno pred dvojna vrata in dvorezno odločitev. Glasbeno kritištvo je po eni strani bolj enostavno, dostopno in "pop", saj premoremo večino informacij z enim klikom. Hkrati pa prost dostop do vsega, kar je glasbeno, zlahka privede do večjih težav. Pomanjkanja refleksije o glasbi in izostritve okusov poslušalstva, klavrnih spremnih tekstov in analiz glasbenega dogajanja. Ostane le kakofonija zvočnega sveta, ki ga ne dohitevamo več. Slišimo le še hrup. Vprašam vas: zakaj bi sploh še pisali o muziki v rubriki, kot je npr. tale, ko pa je poseganje po lestvicah in novi muziki tako preprosto? Prav zato: ker je vsega preveč. Mladi me bodo razumeli: trde diske polnimo z nepreglednimi količinami mp3-jev, ki jih verjetno nikoli ne bomo poslušali. Enostavno je pritisniti in "si lastiti" glasbo, težko pa je izbrati. Morda nam lahko rubrika "Poslušam... z branjem" priskoči na pomoč.

Oglašam se predvsem mlajšim bralcem, ki so bili kot jaz v začetku 90. let še otroci in ki so zamudili t. i. grunge. Grunge rock gibanje je bilo nič kaj svetlo, temveč destruktivno in fatalistično, spomnite se na skupino Nirvana in pričakovano smrt pevca Kurta Cobaina. Takrat se je rodila marsikatera genialna zgodba, ki traja še danes. Iz "Desert sessions" scene so nastale alternativne rock skupine, kot sta Kyuss ali Queens of the stone age, takratni bobnar Nirvane Dave Grohl pa je ustvaril popularno različico. Skupina Foo fighters je najboljša izbira za vse, ki imajo radi rock 21. stoletja poslušljive, a vselej inovativne in "alter" narave. Od leta 1994 so se odeli v "mit" in danes polnijo stadione vsega sveta z neverjetno energijo. Ob najboljšem rockerju današnjih dni, ki sklada, igra kitaro in poje, se štiričlanska zasedba s stalnimi gosti zapisuje med najuspešnejše skupine nasploh. Štiri njihove plošče so prejele kar 11 nagrad Grammy, štirikrat so jih ocenili z najboljšo rock ploščo leta. Njihov zadnji album "Wasting light" je prevzel množice v lanskem letu. Poslušali smo ga lahko na vsakem koraku, denimo "Bridge burning", "Rope" ali "These days". Ključ Foo fightersov je ostal isti: spevne melodije okrepčati z ostrimi, bombastičnimi kitarskimi rifi. Kemična reakcija je v procesu. Glede na to, da je marsikdo že v pričakovanju nove plošče, ki naj bi izšla oktobra letos, sem za zveste bralce izbral po svoji oceni bolj homogeno in prodorno delo iz njihove sedemdelne diskografije. Pred njim vas morda še usmerim k uvodni skladbi "The pretender" iz predzadnjega dela "Echoes, silence, patiente and grace". Album "One by one" iz leta 2002, prav tako prodajna uspešnica, lahko res poslušamo, kot nakazuje naslov, po vrstnem redu. Povsem upravičeno pa bo, če si pač izberete vaš hit. Na razpolago jih je dovolj: udarna "Have it all", "All my life" ali odvisniški "Times like these", energije je v vsakem veliko. Če enega izmed teh pripnete na vaš facebook zid, bo uspeh zagotovljen!

Jernej Šček

Pogovor

Goriški muzej / Andrej Malnič

V petek, 16. t. m., se bo uprava Goriškega muzeja preselila v nove prostore, ob tej priložnosti smo se pogovorili z direktorjem Goriškega muzeja Andrejem Malničem, ki nam je o tem, kakšen mora biti današnji muzej, povedal: *"Sodoben muzej mora biti za ljudi živa, privlačna, zanimiva in prijazna institucija - ne zgolj presek tistega, kar so v preteklosti ustvarili naši predniki. Ni dovolj, da stare predmete le popisujemo. Dediščino je potrebno oplemeniti. Kulturna dediščina je kulturni kapital - in to v dobesednem pomenu besede – in kot z vsakim drugim kapitalom moramo tudi s kulturno dediščino prav ravnati. Turizem, kultura, izobraževanje, demografska politika, socialna politika in odnos do okolja so danes ena izmed glavnih ter naglo razvijajočih se področij človekovega delovanja. Za sodoben svet so vsa našteta področja izrednega pomena, saj zagotavljajo zaposlitev in preživetje velikemu številu prebivalstva".*

Katere cilje imate pred seboj?

Povedano lahko samo še dopolnim s tem, da je eden izmed glavnih ciljev Goriškega muzeja, da postane v naslednjih letih pomemben generator za razvoj kulturnega in zgodovinskega turizma, pomemben dejavnik za razvoj znanosti in izobraževanja ter za kvaliteten razvoj upravljanja s prostorom in evropskimi projekti. Muzej načrtuje svoj razvoj tako, da se bo lahko z vsem svojim kulturnim in socialnim kapitalom aktivno vključil v vse procese, ki omogočajo gospodarski in kulturni razvoj družbe. Za dosego tega cilja je nujno, da muzej zgradi potrebno infrastrukturo.

Glede novih prostorov pa Andrej Malnič odgovarja takole: *Sodobna muzejska infrastruktura bo omogočila, da se bodo med seboj prav preko muzeja aktivno povezali v mrežo vsi subjekti, ki delujejo na področju turizma, šolstva, kulture in upravljanja z okoljem. V muzeju bodo za pedagoško dejavnost, andragoško dejavnost, za strokovno usposabljanje in za vodenje projektov na voljo izobraženi delavci, moderno opremljeni prostori kustodijata, čitalnice, specialne knjižnice, arhiva, hemeroteke, dokumentacije, filmoteke, fototeke, diateke in avdioteke. V novem muzejskem kompleksu v Solkanu bo urejen center za upravljanje in vodenje parka miru na območju "Sabotin - Sveta Gora - Škabrijel" ter kulturno zgodovinske poti ob državni meji na relaciji Vrtojba – Solkan. V muzejskem kompleksu je v naslednji fazi predvidena ureditev restavratorskih delavnic, priročnega skladišča za muzejske predmete, velike predavalnice, novega razstavnega prostora, rozarija v parku in poročne sobe. Celostna ureditev kompleksa vile Bartolomei, po izselitvi zaporov, predvideva, da bi nov muzejski center v urbanističnem in kulturnem pogledu povezoval Solkan in Novo Gorico ter tako revitaliziral območje nekdanjega zaselka Žabji kraj, ki je sedaj degradiran in propada.*

Cilj razvoja Goriškega muzeja je tudi, da bo grad Kromberk, kjer je bil do sedaj sedež muzeja, skupaj z grajskim parkom, amfiteatrom, lapidarijem, poročno sobo, muzejsko trgovino in gostiščem postal osrednja muzejska turistična in kulturna destinacija na Goriškem. Na gradu bodo postavljene na ogled najlepše etnološke, arheološke, zgodovinske in umetnostne zbirke. Ureditev gradu Kromberk je vezana na ureditev kompleksa vile Bartolomei v Solkanu, kamor se bo sedaj z gradu Kromberk preselila uprava in kustodijat muzeja, ki sta do sedaj zasedala slabo polovico grajskih prostorov.

JUP

Kulturni dom / Komigo

Pomladne sapice prinašajo smeh

Deveto sezono zapored si bodo od marca do oktobra sledili večeri festivala komičnega gledališča Komigo, edine tovrstne abonmajske gledališke ponudbe pri nas, ki ponuja predstave v slovenščini, italijanščini in furlanščini. Izvirni trijezični niz gledaliških predstav prirejata Kulturni dom Gorica in kulturna zadruga Maja iz Gorice v sodelovanju z združenjem Terzo Teatro iz Gorice, Studiom Anima iz Ljubljane in Kulturnim domom Nova Gorica. Pokrovitelji so Dežela FJK, goriška in novogoriška občina, goriška pokrajina in SKGZ. Poseben prispevek je dodelila Fundacija Goriške hranilnice. V prejšnjih izvedbah je Komigo zabeležil lep uspeh in se je že dobro usidral med ljubitelji poklicne in ljubiteljske gledališke umetnosti ter s svojim komičnim značajem pritegnil v veliko dvorano goriškega Kulturnega doma predvsem tiste gledalce, ki se ne ogrevajo za resnobne in razmišljujoče dramske teme. Komični večeri so namenjeni sprostitvi in razbremenitvi srca, saj se geslo Komigo pomenljivo glasi Vzemi si čas za smeh, ki je glasba duše. Gledališka ustvarjalnost je dobro zakoreninjena pri naši slovenski skupnosti, pa tudi pri furlanskih in italijanskih sodržavljanih. Tudi Komigo po svoje pripomore k medsebojnemu poznavanju tu živečih narodnosti in k boljšemu sobivanju na tem "prepišnem" koščku Evrope, saj spodbuja meddeželno in čezmejno sodelovanje, in to pod krinko komične duhovitosti, ki nedvomno blagodejno vpliva na gledalčevo počutje in pomaga premoščati jezikovne ovire. Trijezični festival komičnega gledališča je nastal leta 2004 ob sodelovanju med Italijo in Slovenijo; pokrovitelja sta Dežela FJK in EU. Letošnjo ponudbo Komigo so predstavili v mali dvorani Kulturnega doma, v sredo 7. marca, ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel, organizatorka Maša Braini, Vili Prinčič in Robert Cotič. Kot prejšnja leta je na sporedu sedem predstav, štiri v slovenščini, dve v italijanščini in ena v furlanščini. Komigo se bo začel 28. marca, končal pa s "presenečenjem" 31. oktobra 2012. Komel je poudaril značilnost festivala in njegovo priljubljenost med goriško publiko, ki jo poleg Slovencev sestavljajo tudi Italijani in Furlani. Podčrtal je tudi, da je letošnji festival poklon znanemu gledališkemu paru Franci Rame in Dariu Foju. Gledalci si bodo namreč lahko ogledali dve njuni dramski deli Ho visto un re v italijanščini in Svobodni zakon v slovenščini, produkcijo Narodnega doma Maribor, ki tokrat prvič nastopa v Komigo. Naglasil je še nastop Vlada Kreslina, slovenskega Boba Dylana, ki je bil že večkrat gost Kulturnega doma in je poslušalcem postregel s tipičnim prekmurskim melosom. Tokrat bo ob njem furlanski kantavtor Maurizio Tatalo iz Vidma. O Kreslinovi glasbi je spregovoril Vili Prinčič. Robert Cotič pa ni hotel razkriti vsebine "presenečenja", predstave, katere je soavtor z Nadjo Šuligoj in Solange Degenhardt; vsi trije bodo nastopali v njej. Datum, 31. oktober, dan čarovnic, ni naključen, saj je vsebina igre vezana na to temo. Prva predstava bo, kot rečeno, 28. marca 2012 kot poklon Dariu Foju in Franci Rame, povzeta po "Mistero Buffo" Daria Foja Ho visto un re – Videl sem kralja v produkciji skupine Compagnia teatrale C. T. F. R.; igra Marina De Juli v lastni režiji. Igralka je dolgoletna sodelavka zakoncev Fo. V četrtek, 4. aprila 2012, si bodo gledalci igro istih avtorjev, Svobodni zakon, ogledali v prevodu Gašperja Maleja in produkciji Narodnega doma Maribor v režiji Sama M. Strelca; v njej igrata Nataša Ralijan Tič in Tadej Toš. Sočnost narečja bodo gledalci okusili v petek, 20. aprila 2012, ko bo na sporedu predstava Alessia Colauttija – La gazzetta del morbin z naslovom Cecchelin... una poltrona al filodrammatico. Igra Alessio Colautti z orkestrom Auditorium iz Trsta pod vodstvom dirigenta Carla Tommasija. V sredo, 9. maja 2012, bo Komigo s Festivalom Across the border 2012 ponudil glasbeni večer s slovenskim kantavtorjem Vladom Kreslinom, s katerim bo tudi furlanski kantavtor Maurizio Tatalo iz Vidma. Furlanska gledališka skupina I Trigeminus iz Manzana (Videm) praznuje prav letos, ob 30-letnici Kulturnega doma, 20-letnico delovanja. Na Komigo bo v torek, 22. maja, v furlanščini odigrala predstavo Mare Bergamasco in Maura Fontaninija v Fontaninijevi režiji Venti di risate (Vetrovi smeha); igrata Bruno in Mara Bergamasco z orkestrom Orchestre Beach Band iz Lignana (Videm). V sredo, 30. maja, bo spet zazvenela slovenska beseda ob poklonu slovenskemu pesniku in pisatelju Tonetu Partljiču z uprizoritvijo njegovega dela Čistilka in predsednik uprave, v kateri nastopa Mojca Partljič v režiji Vita Tauferja. Epilog letošnjega Komigo se bo zapisal v sredo, 31. oktobra 2012, ko bo na vrsti presenečenje Komigo 2012. Vse predstave bodo v Kulturnem domu v Gorici ob 20.30. Vpisovanje abonmajev poteka do 28. marca 2012 v Kulturnem domu v Gorici vsak delavnik, od 10. do 13. in od 16. do 18. ure. Za vse podrobnejše informacije se lahko zainteresirani obrnejo na urad Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20, tel 0481/33288, info@kulturnidom. it). Cena abonmaja (7 predstav): 50 evrov, znižani 40 evrov. Posamezne vstopnice: redne 15 evrov, znižane 10 evrov (abonenti SSG, upokojenci, družinski - drugi člani družine-, študenti in brezposelni).

Celoten program Komigo 2012 in splošne informacije so na razpolago tudi na spletni strani Kulturnega doma Gorica www. kulturnidom. it in na facebook-u www. facebook. com/kulturnidom.

Iva Koršič

Robert Cotič, Vili Prinčič, Igor Komel in Maša Braini (foto JMP)

Pri Celovški Mohorjevi tri knjižne novosti

Tokrat v ospredju družbenopolitična dela

Mohorjeva založba Celovec je predstavila tri novosti: politično biografijo avstrijskega državnika Aloisa Mocka, spomine Ane Jug-Olip *Utihnile so ptice, utihnila je vas* in delo o tajni diplomaciji med Vatikanom in Kremljem Silvina Eiletza. Le-to je po besedah novinarke in zgodovinarke Rosvite Pesek delo izjemno kompetentnega avtorja.

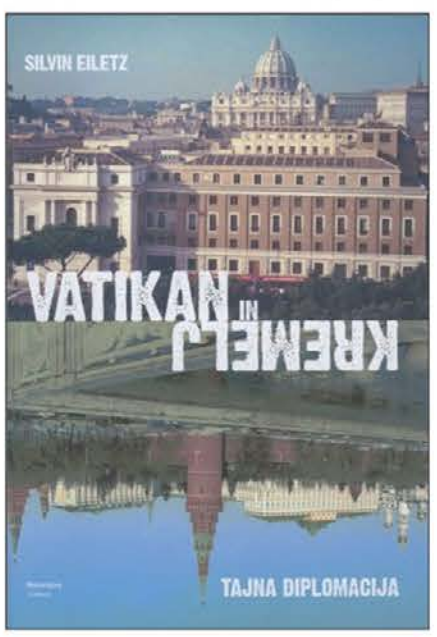

Eiletz je v Parizu študiral ruščino in rusko zgodovino, v Berlinu je doktoriral iz sovjetske zgodovine. Po študiju ga je KGB aretirala in osumila za vohuna. Leto dni je študiral tudi v Rusicumu v Rimu, od koder so ga hoteli poslati v Sovjetsko zvezo, a je namero preprečila prometna nesreča.

Rusicum je kolegij, ki je duhovnike poučeval ruščino in vzhodnih obredov, da bi lažje spreobračali neverne Ruse, njegov cilj pa ni bil spreobračati pravoslavnih kristjanov, je poudarila Peskova. Vendar se je ta gesta Vatikana izkazala za napačno, saj so bili skoraj vsi ti duhovniki v Sovjetski zvezi ubiti.

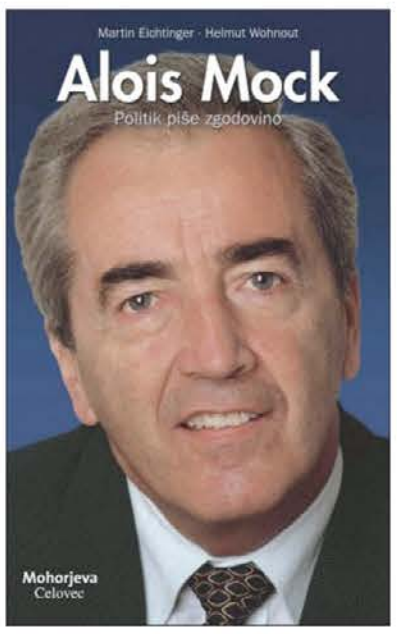

Sredi preteklega desetletja je Eiletz dvakrat obiskal Ruski državni arhiv za socialno in politično zgodovino v Moskvi. Sad tega dela je tudi pričujoče delo. V njem avtor obravnava stike med Kremljem in Vatikanom, katerega diplomacija, tako Peskova, se je vedno trudila za izboljšanje življenjskih in verskih pogojev v ateističnih državah vzhodnega bloka. Odnos katoliške Cerkve do Sovjetske zveze prikazuje prek doslej nepoznanih dokumentov.

Knjiga opisuje odnose vse od oktobrske revolucije do obdobja nekdanjega papeža Janeza Pavla II. Peskova je poudarila, da je v času Lenina Vatikan Sovjetski zvezi pomagal pri reševanju lakote, ki je zajela državo. Med drugim je omenila, da je avtor zelo kritičen do molka Vatikana ob preganjanju Judov. Pij XII. je sicer peščici Judov nudil zavetišče, celo v Vatikanu, vendar pa je bila njegova drža zaradi molka ambivalentna. Peskova je opozorila tudi na pomembno vlogo Janeza Pavla II., ki je pripomogel k padcu komunizma ter večkrat prosil za odpuščanje zaradi zgodovinskih grehov katoličanov.

Delo z naslovom *Alois Mock: Politik, ki piše zgodovino*, je po besedah nekdanjega predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev in avstrijskega poslanca Karla Smolleta razdeljeno na dva dela. Prvi je po njegovem mnenju morda za Slovence manj zanimiv, bi pa lahko iz njega razbrali, kako severni sosedje iščejo politične konsenze za ohranjanje družbene koherence, medtem ko je v drugem opisana vloga Avstrije pri osamosvajanju Slovenije. Smolle se je med drugim vprašal, zakaj je Avstrija tako hitro priznala Slovenijo. Ob tem je predstavil provokativno različico, po kateri je bilo pametno rešiti Slovenijo, in si s tem zagotoviti mir pred vojno, ki je tako potekala vsaj 100 kilometrov južneje.

Knjiga *Utihnile so ptice, utihnila je vas* prinaša osebne spomine Ane Jug-Olip, ki se je rodila leta 1922 v vasi na slovenskem Koroškem Sele. Delo je razdeljeno na tri dele. Začetni "romantični uverturi" idiličnega vaškega življenja pred drugo svetovno vojno sledi "žalostni del rožnega venca", v katerem avtorica opisuje izkušnje begunstva in življenja po koncentracijskih taboriščih. Knjigi so dodane še t. i. lagerske pesmi in slovarček narečnih besed. Urednik Adrian Kert je opozoril na podroben opis medvojnega dogajanja v vasi in na selške žrtve nacizma.

Z 2. strani

Kvaliteta in kvantiteta...

V zadnjih letih se pojavlja težnja iskanja KVALITETNE ŠOLE za naše otroke; od kod se je vzela, ne veva: mogoče smo presiti vsega in ne vemo, kaj bi še radi poleg vsega, kar imamo na pretek. Starši izbirajo šole in vrtce na podlagi tega, če so prepleskane na novo, če imajo nova okna, če je učni kader na nivoju..., kot da bi morali vsi otroci postati nobelovci. Vsaka šola ima že svojo štampiljko: ta je dobra, ta je slaba, ta je srednje kvalitete..., kot da bi bili na kakšni tržnici in izbirali kvaliteto sadja in zelenjave. Osnovna šola je osnovna šola, ni univerza. Misliva, da take oznake, zlasti tiste negativne, zamorijo učni kader, ki deluje pod pritiskom in posledično, kot vsako delo pod pritiskom, ne more seveda delovati kvalitetno, kot si sami starši s svojim obnašanjem želijo. Tako ima vedenje staršev čisto obraten učinek od tistega, ki si ga nadejajo.

Dragi starši, spomnimo se tudi, da so se pred 70 in več leti naši dedje osebno žrtvovali, da so ohranili slovensko besedo, in če ne bi bilo vaških šol, bi se tudi narodna zavest ne ohranila. Zdaj pa mi uničujemo z lastnimi rokami to, za kar so naši dedje marsikaj pretrpeli. In to zakaj? Ker šolanje v maloštevilni šoli ni moderno, ker iščemo namišljeno kvaliteto, ki ne obstaja.

Tako se dogaja, da starši iz vasi X peljejo otroke v šolo v vas Y, starši iz vasi Y pa v vas Z, starši iz te vasi pa spet v vas X, kot v malem preseljevanju narodov-otrok-paketov, vsi v iskanju neke kvalitete, namesto da bi vsak obiskoval šolo tam, kjer živi. Če je le možno, vpišimo torej otroke v šolo, ki je v vasi, v kateri otrok živi, tako bo sam postal del nje in ne bo odtujen, v šolo pa bo lahko šel sam peš, namesto stalnega premikanja z avtomobili. Da ne govorimo o ekologiji in o prihranku bencina ter manjšem onesnaževanju okolja, saj v Trstu sploh ni prometa, ko ni pouka. To pomeni, da so indirektno šole tiste, ki onesnažujejo okolje.

Ob koncu bi se rada zahvalila vzgojiteljicam in učiteljicam, ki poučujejo v šempolajskem vrtcu in šoli, za ves njihov trud in požrtvovalnost in vsem našim učiteljem, vzgojiteljem in ravnateljem ter neučnemu osebju, ki imajo pri srcu svoj poklic in ga doživljajo kot poslanstvo. Hvala, da kljub velikemu krčenju sredstev ohranjate žive naše šole. Hvala za vse ure, tudi tiste izven delovnega urnika, ki jih posvečate delu v korist naših otrok in za katere mi starši ne vemo ali premalo cenimo in nemalokrat tudi rušimo z besedo ali previsoko letečimi pričakovanji.

Matejka Bukavec Ozbič
Mitja Ozbič

KATEDRA SV. JUSTA Prvi gost je bil kard. Carlo Caffarra

Jezus je živa oseba; z njim imejmo osebni stik!

Teološko razglabljanje kard. Carla Caffarre, nadškofa metropolita iz Bologne in prvega predavatelja letošnjih osrednjih postnih srečanj Katedre sv. Justa, je slonelo ravno na izhodiščni misli Katedre, in sicer *Kaj pa vi pravite, kdo sem? ... Ti si Kristus*, ki jo je v stolnici sv. Justa v torek, 6. marca, uvedel tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi.

Srčika tega, kar v bistvu ustvarja kristjana, temelji na dveh resnicah. Prva predpostavlja, da je Jezus Beseda, ki je postala meso in je živela svojčas med nami; druga pa zagovarja dejstvo, da je Kristus vir življenja in Odrešenik naše pogube. "Biti kristjan pomeni torej vzpostaviti stvaren odnos do tega dejstva, ki ima zgodovinsko podlago". Biti kristjan ne pomeni doživljati tega zgodovinskega dejstva na nivoju spominskega in imitativnega obhajanja ali ob prepričanju, da je bil Jezus Kristus eden izmed prerokov. "Kristusa Gospoda moramo doživljati kot absoluten enkratni pojav", je dejal kard. Caffarra in pritrdil, da krščanstvo ni priseganje doktrini ali neki morali, ki spreobrne posameznika. "Krščanstvo nas vabi, da vzpostavimo odnos z Njim, vse ostalo je posledica te odločitve. Jezus Kristus je živa oseba, s katero smo poklicani naravnati relacijo".

Foto IG

Gost Katedre sv. Justa se je nato poglobil v odnos, ki ga je Kristus imel do samega sebe. Odgovor na to vprašanje dobimo v evangelijih, ki nam ponujajo konkretno osebo, ki je živela v točno določenih zgodovinskih okoliščinah. Obdobje razsvetljenstva je skušalo izpodbijati verske temelje z metodo zgodovinske kritike in na podlagi tega sredstva je presojalo tudi evangelij. "Izsledki te metode so pokazali, da dejansko malo poznamo Kristusa kot osebo", je dejal kard. Caffarra in dodal da je v obdobju po razsvetljenstvu obveljalo zmotno prepričanje, da "je oboževani Kristus izrisal njegove zgodovinske koordinate".

Toda zgodovinsko-kritična presoja ne zadošča docelemu spoznavanju Jezusa. Napaka je v sami metodi, ki ne more prodreti do čustev, na katerih je temeljilo življenje tistih, ki so Jezusa Kristusa poznali: "V sebi moramo zato podoživljati odnos, ki je omogočil evangeljsko pripovedovanje. Samo na tak način - je nadaljeval kard. Caffarra - bomo prodrli do zgodovinske, realne razsežnosti Jezusa".

Ta podlaga omogoča, da prodremo do odnosa, ki je Jezusa vezal na Boga Stvarnika: Kristus je vedel, da je Božji sin, edini Božjni sin, ki je prišel med nas, da nas odreši. Zgodovinsko dejstvo Kristusovega obstoja je zato odrešenjsko zaradi Božje navzočnosti v času, ko je Kristus živel: "Telesna stvarnost je bila edina, edinstvena, ker se je v njej razodelo Božje početje v tistem zgodovinskem dogajanju". Verovanje kristjanov sloni na svobodi izbire Jezusa Kristusa in na smotrnosti krščanske vere. "Potemtakem smo kristjani sočasni s Kristusom, Kristus pa vedno živi z nami". Kje pa naj kristjani najbolj pogosto izražajo in doživljajo to sočasnost? "To lahko počnemo v Cerkvi med evharističnim trenutkom", je sklenil kard. Caffarra.

IG

NARODNI DOM Predstavili so Pahorjev zbornik

(Po)etika slovenstva: družbeni in literarni opus

V poslopju, kjer domuje njegova duša, to je v Narodnem domu, je pisatelj Boris Pahor v sredo, 7. marca, z zanimanjem in upravičenim zadoščenjem prisostvoval tržaški predstavitvi zajetne in bogate znanstvene monografije, ki celostno predstavlja njegov literarni in družbenopolitični opus. Vsebina publikacije se dodobra zrcali v samem naslovu – *(Po) etika slovenstva: družbeni in literarni opus Borisa Pahorja*. Zbornik sta uredila dr. Barbara Pregelj in dr. Krištof Jacek Kozak, izdali pa sta jo Univerzitetna založba Annales in Fakulteta za humanistične študije Koper.

Srečanja, ki sta ga priredila Slavistično društvo Trst Gorica Videm in založba Annales iz Kopra, je ob urednikih dr. Pregljeve in dr. Jacka Kozaka oblikoval tudi profesor slovenske književnosti na tržaški leposlovni in filozofski fakulteti prof. Miran Košuta, ki je občinstvu predstavil osrednje vsebinske koordinate zbornika. Publikacija je razdeljena na tri dele. Prvi del je namenjen taboriščni tematiki in uvaja bralca v osebno pričevanje Evgena Bavčarja. Taboriščno pričevanjsko literaturo Borisa Pahorja, ki se najbolj pogosto zgošča v slovitem romanu *Nekropola*, so osvetlili prodorni strokovnjaki, med katerimi Rene' de Ceccatty, Ivana Latković, Zvonko Kovač, Thomas Poiss, Marta Verginella, Guy Fontaine, Tatjana Rojc in sam Krištof Jacek Kozak. Drugi sklop je namenjen analizi Pahorjevega družbenega angažmaja, njegovi življenjski in socialni etiki, pojmovanju narodnostnega vprašanja in prizadevanju za zgodovinsko resnico. Ta vidik so kritično presodili prispevki Igorja Omerze, Tineta Hribarja in Janka Rožiča ter Jožeta Pirjevca, ki ugotavlja, kako je Boris Pahor tudi za današnjo 'oblast' v marsičem problematičen lik. Pahorjevo delo v širšem evropskem kontekstu pa v tretjem delu zbornika obravnavajo Simona Škrabec Martina Ožbot, Urška P. Černe in Meta Klinar. Zanimivi so tudi zapisi Mirana Košute, ki analizira Pahorjev odnos do italijanskega literarnega miljeja, in Janeza Strutza, Vlade Tucovič, Zoltana Jana ter Bogomile Kravos, ki analizirajo literarne in esejistične odnose, ki jih je Pahor vzpostavljal s tržaškim okoljem.

Foto IG

Kot je na predstavitvi poudarila dr. Pregljeva, zbornik docela odraža dvojnost, ki jo je pisatelj vselej gojil: domačno-slovenski vidik in univerzalnost obravnavanih tem, ki pisatelja vstavljajo na časten obok evropske kulture. Njen kolega pa je naglasil dejstvo, da posamezni avtor zbornika vzpostavlja z Borisom Pahorjem intimen odnos, pravšnji dialog. Posebno izrazita lastnost Pahorjevega lika pa je angažma, to je nastop v prvi vrsti pri zasledovanju etičnih človekovih načel. Žal je v okolju, v katerem živimo, vse manj takih ljudi, ki bi svoje življenje namenjali tovrstnim idealom: vsak se raje zapira v svoje koncentrične kroge, v katere tone glas pravičnosti.

Nedvomno predstavlja precejšen del Pahorjeve etike privrženost slovenstvu, kar je pisatelj še enkrat potrdil na večeru v Narodnem domu. Pohvalno se je izrazil o politični liniji ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmile Novak, ki je zamejski prostor vključila v skupno usodo slovenskega naroda. "Naše slovenstvo moramo osnovati na narodni zavesti. Brez nje ne bomo rešili sebe in svojega jezika. Izoblikovati moramo tako zavest, drugače bomo izumrli", je poudaril pisatelj, ki je ob vse večjem zanimanju italijanskega kulturnega okolja za njegovo delo opomnil, da bi si podobno usodo v domicilni državi zaslužil tudi Alojz Rebula. "Kar se meni zadnja leta dogaja v Italiji, ni pomembno samo zame, temveč za vse nas", je sklenil. Na povabilo predsednice Slavističnega društva Trst Gorica Videm Neve Zaghet je Pahor spregovoril tudi o avtobiografiji z naslovom *Figlio di nessuno – Un'autobiografia senza frontiere (Nikogaršnji sin – Avtobiografija brez meja)* , ki jo bo v kratkem izdala milanska založba Rizzoli, in o izidu *Knjige o Radi* (Cankarjeva založba), v katerem je avtor zbral dnevniške zapise, v katerih pripoveduje zlasti o odnosu s pokojno ženo.

IG

OPČINE Finžgarjev dom

Večer slovenske pesmi in besede

Organizatorji letošnjega *Večera slovenske pesmi in besede* v openskem kulturnem hramu so se odločili, da posvetijo Prešernovo proslavo številnim obletnicam na literarnem, glasbenem in kulturnem področju, katerih skupna rdeča nit so seveda slovenska pesem in beseda, ljubezen do naroda in narodnega izročila. Minilo je 45 let od odprtja dvorane, ki nosi ime po pisatelju Finžgarju, obenem se spominjamo petdesetletnice njegove smrti. Na glasbenem področju so se tudi nastopajoči zbori odločili, da počastijo 20-letnico smrti skladatelja Ubalda Vrabca, ki je dolga leta živel in ustvarjal na Opčinah, 60-letnico smrti Vinka Vodopivca in 100-letnico rojstva oziroma 50-letnico smrti Mirka Fileja.

Za uvod je Mlajša dekliška pevska skupina Vesela pomlad pod vodstvom Andreje Štucin zapela *Adlešičko kolo, Potrkan ples* v priredbi Matije Tomca in Simonitijevo *Noč* ob klavirski spremljavi Jane Zupančič.

Slavnostni govor je bil tokrat zaupan Marjanu Škerlavaju, ki se že vrsto let posveča zborovskemu petju. Najprej je omenil Prešerna, velikana slovenske besede, ki je povzdignil slovensko kulturo na evropsko raven, in se zaustavil tudi pri drugih ustvarjalcih, glasbenikih, ki obhajajo letos posebne obletnice. Prav na eno izmed teh se je navezal tudi govornik, in sicer na slovesno odprtje dvorane Finžgarjevega doma, ki je potekalo 4. marca 1967. Takrat je v teh prostorih deloval Vzgojni zavod Marijanišče, v katerem se je srečevala, pa tudi živela osnovnošolska in srednješolska mladina. Prirejali so družabne večere, prireditve, gledališke predstave, predvajali filme itd. Od slovesnega odprtja dvorane pod imenom *Finžgarjev dom* dalje pa so začutili, da morajo sestaviti nov delovni odbor, ki bi deloval samostojno. Enajstčlanski odbor pod vodstvom predsednika Milana Sosiča in podpredsednika Jožeta Peterlina je tako vložil veliko truda, žrtev in energije v prostovoljno delo, ki je že mejilo na poslanstvo. Dalje je govornik podal svoje misli o recitacijah in proslavah. Če je tole v mlajših letih doživljal zgolj rutinsko, se je s časom to spremenilo in so te prireditve pridobile pomen in vrednost. Že od mladih nog, ko ga je skladatelj in dirigent Stane Malič učil klavir, in pozneje, ko je petnajst let nastopal z ansamblom Galebi pod vodstvom Franca Pohajača, je vedno dajal izrazit poudarek glasbeni kulturi. V zrelih letih je še bolj vzljubil glasbo in sprejel vsestranski izziv sodelovanja v treh zborih, tako da pravi, da je "poročen s petjem". Petje mu predstavlja v današnjem hitrem tempu življenja pravi balzam.

Foto Z. Vidau

Ker se je skladatelj Ubald Vrabec večkrat pošalil na račun svojega priimka in se primerjal z malim ptičkom vrabčkom, je igralska skupina Tamara Petaros uprizorila recital slovenskih narodnih in ponarodelih pesmi ter proznega besedila izpod Finžgarjevega peresa z naslovom *So ptičiče se zbrale*.

Zaključni del večera sta izoblikovala Moški pevski zbor Sveti Jernej pod vodstvom Mirka Ferlana in Mešani pevski zbor Sveti Jernej pod vodstvom Janka Bana. Prvi je zapel Vrabčevo *Zdravljico*, Vodopivčevo *Na poljani*, Filejevo *Nekje v gorah* in Volaričevo *Zvečer*. Mešani pevski zbor pa je zapel tri pesmi, ki jih je po ljudskih napevih priredil Ubald Vrabec: *Nocoj pa, oh nocoj*, v kateri sta pela solo Marjan Štrajn in Mojca Milič, *Njega ni* in šaljivo *Po cesti gre*, kjer so solo točke izvedli Mojca Milič, Vinko Škerlavaj in Jožko Znidarčič. Večer sta povezovala Urška Šinigoj in Tomaž Susič.

Šin

Obisk kulturnega odbornika Andree Marianija na Donizettijevi ulici

Kulturno izhodišče posameznika je bogastvo

O tržaški večkulturnosti kot temelju sožitja je govor že vrsto let, celo desetletij ali še več. Ta pojem pa je ostal večkrat le na papirju, saj se tržaška večplastna kulturna dediščina najraje izpričuje v zaprtih krogih, kar navsezadnje botruje dejstvu, da se o njej v širšem italijanskem in srednjeevropskem kontekstu sploh ne govori. Odgovornost za tak položaj gre nedvomno pripisovati krajevni in državni politiki, v neki meri pa tudi samim Tržačanom, ki so svoj vsakdan naravnali na ustaljene medsebojne kalupe, v katerih je vsakdo gojil svoj vrtiček in ni zrl na gredico soseda.

Ta položaj zaprte narave želi tržaški odbornik za kulturo Andrea Mariani spremeniti na podlagi drugačne kulturne politike, ki bi končno prebila začaran krog 'tržaškosti' in mestno kulturo vstavila v širši kulturni obtok. To je potrdil predstavnikom slovenskih kulturnih ustanov, ki domujejo na Donizettijevi ulici. Srečanje, ki je bilo v torek, 6. marca, je potekalo v prijaznem vzdušju, odbornik Mariani se je tako pobliže seznanil z bogastvom organizacij, ki s svojim delovanjem prispevajo k mozaiku večkulturne podobe Trsta.

Ob prisotnosti pokrajinskega predsednika Sveta slovenskih organizacij za Tržaško in občinskega svetnika SSk Igorja Švaba, predsednika Društva slovenskih izobražencev Sergija Pahorja, predsednika Slovenske prosvete Marija Maverja, pristojnih knjižnice Dušana Černeta Lučke Kremžar in Marijana Pertota, urednice Mladike Nadje Roncelli ter članov organizacijskega in oblikovalnega kadra založbe Mateja Susiča, Štefana Pahorja in Alenke Giugovaz ter Edija Žerjala, pisateljice Eveline Umek in predsednika Radijskega odra Marijana Jevnikarja je odbornik Mariani izhajal iz koncepta Trsta kot laboratorija večkulturnosti: ta temelj je treba imeti za vodilo v snovanju neke koherentne in široke mrežne povezanosti med posameznimi kulturnimi dejavniki.

Razmišljal je o nekem sistemskem vzdrževanju odnosov med občino in mestnimi organizacijami. Tudi te naj se soočijo med seboj na novem dialoškem nivoju, ki naj pripomore k razpoznavnosti Trsta 'navzven'. K temu načrtu so poklicana vsa društva, tudi slovenska. "Tudi v preteklosti je bilo storjeno marsikaj dobrega, čeprav ne v luči nekega skupnega načrta: razumeti moramo in prav tako moramo podpirati prepričanje, da je kulturno izhodišče posameznika ali skupin dodana vrednost našega okolja. Širiti moramo radovednost za drugega", je dejal. V tem vidiku je odbornik soglašal s Sergijem Pahorjem, ki je izrazil kritiko nad dejstvom, da je zlasti v preteklosti del tržaške stvarnosti izostajal iz običajnih mestnih kulturnih sredin zaradi političnih razlogov. Mariani se je tudi strinjal s predsednikom DSI, ko je ta poudaril potrebo po večji razpoznavnosti slovenske kulture v mestu, "ki smo ga prav Slovenci pomagali sooblikovati". Pahor je predlagal na primer postavitev obeležij v kraje, ki pričajo o pomenu prisotnosti Slovencev v Trstu (npr. pomol San Carlo, rojstna hiša barona Žige Zoisa za občinsko palačo). Te zamisli je odbornik vključil v širšo turistično ponudbo, ki naj izhaja ravno iz bogate zgodovinsko-kulturne dediščine Trsta. Kultura naj torej spodbuja gospodarski razvoj mesta.

Foto IG

Dejanske finančne okoliščine pa silijo v smotrni premislek o pravšnji sinergiji glede promocijskih prizadevanj muzejev in ostalih razstavišč ter logistične uporabe obtsoječih prostorov, "ki jih je v Trstu kar nekaj, čeprav so bili doslej premalo izkoriščeni" – je dodal odbornik.

Preden si je predstavnik tržaške občinske uprave ogledal prostore Mladike, Radijskega odra in knjižnice Dušana Černeta, mu je pisateljica Evelina Umek poklonila svojo knjigo La parrucchiera, ki govori ravno o travmah, ki jih prinašajo Tržačanom prikrite in načrtno pozabljene osebne kulturne korenine. Odborniku bo najbrž tudi ta publikacija služila za izdelavo pravšnje kulturne politike, ki bo nedvomno hvaležna naši narodni skupnosti in mestu nasploh.

IG

Obvestila

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi v torek, 27. marca 2012, na redni občni zbor, ob 16. uri v prvem sklicanju in ob 17. uri v drugem sklicanju na sedež v ul. Mazzini 46 v Trstu.

Kdor bi se želel pridružiti potovanju z Novim glasom na Sicilijo od 20. do 26. aprila letos, naj se čim prej javi, ker se vpisovanje končuje: tel. 0481 533177, 040 365473 in 040 229166.

Romanje v Medjugorje od 4. do 7. maja 2012. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline in Kozine za romarje s Tržaškega. Vožnja z udobnim avtobusom. Za vse romarje velja osebna veljavna izkaznica. Vpis pri g. Darkotu v Gorici (tel. št. 0481 882395 ali 0481 32121), za tržaško pokrajino pri župniku J. Markuži (tel. 040 229166). Vpisovanje do zasedbe mest v avtobusu. Pohitite z vpisom.

Darovi

V spomin na teto Severino Buzečan daruje nečakinja Nadja 50 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu in 50 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabi na

drugi koncert revije otroških in mladinskih zborov

PESEM MLADIH 2012

nedelja, 18. marca 2012, ob 14.30
dvorana Igo Gruden v Nabrežini

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV v sodelovanju z ZALOŽBO MLADIKA in SLAVISTIČNIM DRUŠTVOM TRST-GORICA-VIDEM

vabi na predstavitev publikacije Marije Pirjevec

TRŽAŠKI KNJIŽEVNI RAZGLEDI

ob avtoričini prisotnosti bosta o delu spregovorila Vilma Purič in avtor spremne besede Igor Škamperle

ponedeljek, 19. marca 2012, ob 20.30
Peterlinova dvorana, Donizettijeva 3

Glasba v živo

Pesmi skupine The Who v Rossettiju

V nedeljo, 18. marca 2012, bo v dvorani gledališča Politeama Rossetti koncert Rogerja Daltreyja, znanega pevca rock skupine The Who. Daltrey bo tokrat v celoti izvedel vse pesmi enega od prvih concept albumov v zgodovini rock glasbe, legendarno rock opero "Tommy", ki že desetletja navdušuje ljubitelje britanske skupine The Who. Vstopnice so še na razpolago pri blagajni Rossettija, v trgovinah, ki sodelujejo z Azalea Promotion in na spletni strani www.ticketone.it.

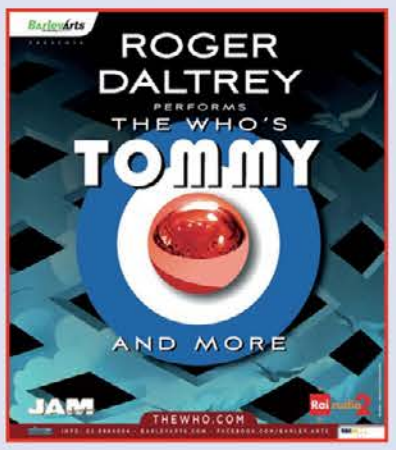

BAZOVICA Zveza cerkvenih pevskih zborov

Pesem mladih letos z novo formulo

Zveza cerkvenih pevskih zborov je prejšnji konec tedna poskrbela za dva zborovska dogodka, s katerima je ovrednotila trud pevcev vseh starosti. V Marijinem domu v ulici Risorta so številni gostje in prijatelji zborovskega petja prisluhnili drugemu koncertu revije Primorska poje na Tržaškem. Tokrat so poleg gostujočih zborov iz Slovenije imele krstni nastop na tej reviji pevke komorne cerkvene vokalne skupine iz Zgonika, ki so z mentorico Zulejko Devetak pripravile in samozavestno odpele spored nabožnih skladb v priredbah Walterja Lo Nigra.

Nedelja je bila dan najmlajših pevcev, saj se je pričela 42. izvedba priljubljene revije otroških in mladinskih pevskih zborov *Pesem mladih*. Dolgoletna prireditev ZCPZ je v zadnjih letih znatno razširila obseg in naraščajoče število udeležencev je ustvarilo marsikatere organizacijske težave z maratonskimi izvedbami, kjer je kakovost večkrat nihala. Da bi lahko upoštevali želje udeležencev in skrb za kakovost, so se prireditelji letos odločili za novo formulo: vsi zbori bodo lahko nastopili brez predhodne selekcije na dveh nedeljskih revijah, najbolj zaslužni pa bodo imeli dodatno možnost nastopanja na osrednji, končni reviji, ki bo 1. aprila na velikem odru Kulturnega doma v Trstu. Zaradi širšega obsega letošnje izvedbe so se tudi posamezni nastopi zborov podaljšali, saj bo vsak lahko zapel tri pesmi. V dveh, dolgih pevskih popoldnevih bo na izbirnih revijah zapelo štirideset zborov: prva je bila v dvorani športnega centra Zarja v Bazovici, druga pa bo na sporedu v nedeljo, 18. marca, v dvorani Igo Gruden v Nabrežini. Izstopajoče zbore bo izbrala strokovna žirija, ki ji predseduje priznana zborovodkinja Majda Hauptman. Da bi pevski praznik postal tudi priložnost za rast in izmenjavo koristnih mnenj, je ocenjevalna ekipa po nastopih na razpolago zborovodjem, ki bi se želeli pogovoriti o izvedbah in se posvetovati.

Foto IG

Revije so se, kot je v navadi, udeležili društveni in šolski zbori, ki so že v prvem nedeljskem popoldnevu pokazali raznolikost pevskih pristopov, pomenljiv napredek šolskih skupin, prizadevnost in nadarjenost mlajše generacije zborovodij, večjo ali manjšo sposobnost izbiranja primernega programa, učinkovito ali bolj vsiljivo uporabo glasbil za spremljavo in oporo, sproščujočo in zabavno vlogo giba in morebitnih malih koreografij. Kdo je z najprimernejšimi strokovnimi sredstvi izkoristil potencial svojega zbora, bo znano na koncu druge izbirne revije.

PAL

Društvo slovenskih izobražencev

Gost je bil msgr. Janez Oberstar

"Bil sem sošolec Milana Nemaca in Antona Bedenčiča, posvetili so nas leta 1973. Najprej sem bil kaplan v Novem mestu, nato me je nadškof Pogačnik prestavil in sem šel v Ljubljano k bratu Alojziju, ki je bil tudi kaplan". Tako je msgr. Janez Oberstar, ravnatelj mednarodnega misijonskega semenišča v Trstu, zbranim v Peterlinovi dvorani najprej predstavil svojo prehojeno pot in spregovoril o težavah Cerkve in tudi o zakramentih, posebno o evharistiji.

Pot ga je vodila v Dolenjo vas pri Ribnici in v Brezovico, dokler se ni odločil, da bo šel po svetu. Dodelili so mu semenišče v Pulju, kamor se je preselil leta 1992. Preuredili so vojašnico in zgradili semenišče. Leta 2008 ga je nadškof Uran poklical spet v Ljubljano, da bi postal generalni vikar, a se sam s to odločitvijo ni strinjal. Zato se je odločil, da bo oznanjal evangelij po svetu. Po Berlinu je predlanskim pristal v Trstu, kjer vodi mednarodno misijonsko semenišče. V stolnico sv. Justa je sicer prvič stopil s Smrkoljem ob Santinovem pogrebu. Prav Smrkolj je bil eden izmed tistih ljudi, jasnovidcev, ki so čutili veliko potrebo po katehumenatu. Za msgr. Oberstarja je bila največja težava Cerkve sekularizacija, ki smo jo občutili po koncilu. Z bratom je začel neokatehumensko pot v Ljubljani. Z mladino je prirejal duhovne vaje in našel v neokatehumstvu to, kar je iskal: enostavne stvari. Božjo besedo moramo poslušati in živeti; to je učil tudi mladino.

Po predstavitvi prehojene poti je govornik spregovoril o Cerkvi oziroma o tem, kako je koncil pred petdesetimi leti že napovedal krizo na vseh področjih, in o pomenu zakramentov. Koncil je predstavil različne podobe Cerkve, na primer kot Božje hiše in predpodobe Jeruzalema. Msgr. Oberstar je izpostavil Cerkev tudi kot bolnišnico. "Zaradi različnih afer, kot so pedofilija in finančne težave, smo pozabili, kdo smo. Morali se bomo spremeniti in postati bolj ponižni, saj so v bolnišnici vsi potencialni bolniki: od direktorja do sester, zdravnikov in strežnikov. Enako je v Cerkvi, tudi ona je pod udarom". Msgr. Janez Oberstar je podčrtal pomen zakramentov, ki jih lahko pojmujemo kot darove: "So kot antibiotiki, ki rešijo vsako bolezen in greh ali moč, ki prihaja iz Kristusa v nas, izvir moči, katerega se napiješ".

Foto Kroma

Problem današnjega časa ni ekonomija, temveč človeško srce, v katerem se bojuje več dejavnikov. Človek se po eni strani počuti slaboten, po drugi strani pa vsemogočen. In prav iz te razdvojenosti izvira kriza družbe. Ljudje delajo to, česar ne želijo. Vse več družin razpada zaradi nemoči odpuščanja in potrpežljivosti. Cerkev je izgubila intimnost s Kristusom. Iz navade in zaradi vzgoje nismo prodrli v globino. Kristus je zdravnik, ki prihaja klicat grešnike; je luč in moč. Brez Kristusa človek ne more razumeti, kaj je ljubezen. Druženje z njim preprosto vzgaja ljudi, saj smo bili ustvarjeni iz ljubezni za ljubezen.

Msgr. Oberstar je večer, ki sta ga priredila Društvo slovenskih izobražencev in Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta in Milj, končal z mislijo, da ko ne vidimo rešitve, bežimo od problemov. Sam vzgaja v Trstu duhovnike za novo poslanstvo, za pastoralo evangelizacije in za oznanjanje Kristusa po svetu.

Šin

POGOVOR Vladimir Kukanja, kandidat leve sredine v občini Devin-Nabrežina

"Smo pred nekim novim izzivom"

Najbrž je Vladimir Kukanja, domačin iz Sesljana in neodvisni kandidat na primarnih volitvah leve sredine s podporo strank Slovenska skupnost, Italija vrednot, Italijanski socialisti, Slovenski in italijanski komunisti, Stranka komunistične prenove, Svoboda Ekologija Levica in Zeleni, ne da bi se zavedal, začel 'volilno kampanjo' že v letih, ko je bil na občini Devin-Nabrežina zaposlen v matičnem, anagrafskem in volilnem uradu. V službenih letih je spoznal domala slehernega občana, postal je znan obraz v občini: le nekaj mesecev po upokojitvi je njegovo ime za kandidata široke koalicije izšlo skorajda slučajno, takrat pa je lahko bogato izkušnjo in zalogaj poznanstev izkoristil v politične namene. Kljub temu pa mu politika v strogem pomenu besede ni pri srcu, rad verjame namreč, da mora ta pojem zrcaliti predvsem tvoren odnos med občani in upravitelji.

Foto IG

Na primarnih volitvah ste imeli lep uspeh, celo presenetljiv.

Pravi uspeh primarnih volitev je bila izredna volilna udeležba: glasoval je en občan na dvanajst! Osebno menim, da sem na primarnem soočanju leve sredine zmagal zato, ker me ljudje poznajo in sem hkrati predstavljal neko novo nagnjenje, ki ne sloni na običajnih političnih oziroma strankarskih logikah. Imam se za samostojno osebo in za samostojnega kandidata, ki je kandidaturo sprejel slučajno, skorajda za "hec". Zaposlen sem bil v matičnem uradu mnogo let, dejansko so me občani dobro poznali. Vedno sem bil v stiku z ljudmi, gojil sem odnose dejansko vsak dan, čeprav so se ti nekoliko spremenili po uvedbi računalniškega sistema ...

Kaj je po vašem mnenju botrovalo vaši zmagi? Kako ste prepričali volivce leve sredine o žlahtnosti vaših idej?

Verjamem, da sem volivce primarnih volitev prepričal z neko novo politiko, ki sloni na poslušanju idej samih občanov. V tednih pred primarnimi volitvami smo to počenjali po vseh vaseh naše občine in se seznanjali z najnujnejšimi problemi in zahtevami naših ljudi. Rekel bi, da sva bila jaz in koalicija, ki me je podpirala, v ozadju, pravi protagonisti so bili ljudje. Bal sem se, da bodo srečanja postala običajna priložnost za množenje osebnih problemov. Pozitivno pa je bilo, da so na dan prihajala skupna prizadevanja za izboljšavo celotnega občinskega področja in posameznih vaških okolij. Naše ljudi je namreč skrbel zlasti razvoj turističnega in kmetijskega sektorja. Pomembno in pošteno je bilo tudi dejstvo, da med temi soočanji nismo obljubljali visokoletečih načrtov enostavno zato, ker je finančni položaj na občini še 'nedorečen'. Skratka, še ne vemo, s kakšnimi sredstvi bomo razpolagali v primeru zmage na občinskih volitvah. Naše zanimanje smo raje usmerili v evidentiranje manjših, a nič manj pomembnih potreb občanov. To bo tudi izhodišče za program, ki ga bomo sedaj zasnovali.

Kakšna je po vašem mnenju splošna podoba devinsko-nabrežinske občine?

Kar bode v oko, so zlasti ogromne investicije za izgradnjo novega naselja v Sesljanskem zalivu Porto piccolo. Ta politika je dejansko oškodovala ostale potrebe občinskega območja. Boli tudi dejstvo, da se je načrt Porto piccolo iz turistične namembnosti v času prevesil v stanovanjski projekt, ki bo doprinesel bore malo koristi našim ljudem. Naša obala potrebuje drugačno razvojno logiko, ki bi jo navezala na turistično ponudbo kraškega področja. Kras je že pred časom šel na to pot, omenjeni razvojni načrt pa bi ovrednotil in spodbujal še naprej delo naših mladih kmetovalcev. V Devinu je grajski objekt zaradi prizadevanja lastnika postal turistično zavidljivo okolje, turistično ovrednotenje pa mora postati sistemsko kolesje krajevnega gospodarstva.

Omenili ste takojšnje potrebe in večje načrte, ki jih občina Devin-Nabrežina potrebuje. Kateri so eni, kateri pa drugi?

K znosnejšim projektom bi prištel tiste, ki lahko pripomorejo k smotrnemu in funkcionalnemu razvoju našega področja (na primer razsvetljava naselij, postajališča za turiste in občane). Našim vaščanom - zlasti mladim kmetovalcem - gre pripisati zasluga, da so sami izboljšali okolje, v katerem živijo in delajo. Sami so si zavihali rokave, ne da bi čakali na votle obljube občinske uprave.

Kaj pa večji načrti?

Mednje sodijo krožišča v Sesljanu in Devinu, izboljšanje ločenega zbiranja odpadkov in nove zvočne pregrade na avtocesti, na katere bi lahko namestili fotovoltaične naprave.

Do pred nedavnim ste bili vodja matičnega urada na domači občini: katere izkušnje, ki ste si jih nabrali med službenim obdobjem, bodo pripomogle k upravljanju občine v primeru zmage na majskih volivah?

Kot občinski uslužbenec sem probleme doživljal 'od znotraj'. Danes se kot upokojenec soočam s težavami na drugačen način, občutim, kako določene stvari pogojujejo vsakdan občana.

Pravijo, da se problemi občine Devin-Nabrežina začnejo in končajo pri Sesljanskem zalivu. Ali je to res?

Ni popolnoma tako. Res je, da predstavlja Sesljanski zaliv veliko vprašanje našega področja, vendar tudi to tematiko velja razčleniti na Sesljanski zaliv in načrt Porto piccolo, ki sem ga poprej omenil. Ta projekt niso zasnovali v turistične namene, temveč v stanovanjske: prizadevali si bomo, da bo Porto piccolo postal čim bolj turistični objekt v sinergiji z bližnjim Sesljanskim zalivom. Pozabiti pa ne smemo, da so problemi prisotni na celotnem občinskem območju, od Štivana do Križa.

Kako ocenjujete desetletno županovanje Giorgia Reta?

Ni vse zlato, kar se sveti, ni bilo pa tudi vse napačno, kar je Ret storil. Vsak počne stvari po svoji logiki, osebno bi nekatere stvari zasnoval drugače.

Na primer?

Že spet smo pri Sesljanu in načrtu Porto piccolo. V bistvu, na podlagi obstoječega načrta, bo ta objekt postal novo naselje. V njem bodo zgradili okrog 440 novih stanovanjskih objektov (nekdanji hotel na kraškem robu med Sesljanom in Nabrežino šteje že 130 stanovanj): naval novih stanovalcev bo zahteval posledično gradnjo novih infrastruktur (vrtcev, šol itd.). Občina bi morala svojčas zahtevati drugačen načrt; na podlagi turistične namembnosti novih struktur bi spodbujala občinsko gospodarstvo.

Kako si kot uradni kandidat levosredinske koalicije zamišljate volilno kampanjo za občinske volitve?

Srčno upam, da bodo pogovori s koalicijo uspešni. Ljudi moramo prepričati s tehtnimi vsebinami in vliti upanje, da naš način političnega delovanja ne prinaša problemov, temveč rešitve. Našim občanom moramo prisluhniti: tudi že na državnem nivoju opažamo, da se nekaj vendarle spreminja. Točno ne bi vedel kaj, čutim pa, da smo vsi pred nekim novim izzivom ...

Igor Gregori

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Jonathan Franzen in Facebook

Vem, da se s temi vrsticami lepo število bralcev ne bo strinjalo, temo sem že enkrat načela. A ponovno me je zbodla. Danes sem prebrala intervju s prodornim ameriškim pisateljem Jonathanom Franzenom, avtorjem dela *"The corrections"* in novega *"The freedom"*. In se z ostrino njegove miselne britvice v marsičem strinjala. Franzen sovraži Facebook, Steveju Jobsu pa očita, da je ustvaril čete zombijev, stalno sklonjenih nad tipkami svojih smart-phonov.

V svoji analizi se dotakne spreminjanja, ki ga je v današnji moderni družbi deležen glagol *"imeti rad"*: iz občutka, emocije, čustvene in miselne naravnanosti je *"imeti rad/biti všeč"* zaradi Facebooka postal dejanje, ki ga izvedeš s svojo računalniško miško. Iz čustva je postal izraz izbire kupcev.

"Biti všeč pa je", nadaljuje Franzen, *"nadomestilo komercialne kulture za ljubezen. Naša življenja so veliko zanimivejša, če gredo skozi privlačno rešeto Facebooka. Občutek imamo, da postanemo protagonisti v svojem lastnem filmu. Dejansko nam je ogledalo všeč in mi njemu"*.

Ne bom šla do takega ekstrema, da bi rekla, da Facebook sovražim, ker ga ne, enostavno se mi zdi idealno sredstvo za beg od samega sebe. Nobeno moraliziranje, bolj spraševanje, čemu potreba po vsejavnem odkrivanju sfere, ki je privatna. Ne razumem obsedenosti s sredstvom, ki meji na obsesijo, ne razumem potrebe po javnem razglašanju nečesa, kar je prav, da ostane tam, kjer je. Z nekaterimi osebami si lahko dopisuješ po elektronski pošti. Ti in on/a. A tu gre za izbiro. Čemu vsakomur povedati, kaj si danes zjutraj ali pred večerom delal? Kje je meja med osebnim in javnim? Čemu potreba, da vsi in vse poznajo banalnosti vsakdana, ki nas vse združujejo in obenem razlikujejo? Zelo staromodno, a ne razumem je. Kapo dol koristnosti tega družbenega networka za časopise, interesne skupine, politične in socialne skupnosti, kjer postane sporočanje javna domena, javna tribuna in oglaševalni zvon (kot smo videli) številnih takih ali drugačnih akcij.

Tudi takih, ki v svetu obrnejo marsikatero stvar na bolje. A privatne zadeve? Javno razglašanje vsakdanjih dogodkov? Občutek imam, da se izgubljamo v iskanju ravnovesja med javnim iskanjem svojega prostora pod soncem in privatno potrebo po tem, da ta privatnost ostane to, kar je.

Rada in vešče iščem podatke po spletu, veliko večino podatkov o rodni državi svojega otroka sem prebrala na tem prenosnem računalniku. Elektronska pošta je za moje poklicno življenje neobhodno potrebna, moje privatno življenje pa ne bi bilo isto brez dopisov, ki jih prejemam ravno v svoj elektronski predal. In to je vse.

Ne razumem medija, ki mi pooseblja večno iskanje skupinskosti. Ne dvomim, da sem sama v mnogočem divja, ne znajdem se v večjih skupinah, enostavno, ker njihovih dinamik nisem nikoli spoznala. Morda sem ravno zaradi tega tako zelo skeptična do socialnih omrežij. Občutek imam, da smo se že itak izgubili v poplavi podatkov, vzgibov, slik in zvokov. Sama imam večkrat željo edinole po tišini. Brez umetnih zvokov, brez elektronske vtičnice, brez nemarnega pritiskanja daljinca. Najti se v današnji poplavi vsega, ko postane manj več.

CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (14)

Mariza Perat

Naškof Sedej je ostro nastopil pri politični oblasti. Zaradi teh krivic je zelo trpel in bil končno prisiljen se svoji visoki službi odpovedati. Dne 23. oktobra 1931 je bila v Rimu njegova odpoved sprejeta in dober mesec zatem, 28. novembra, je nadškof umrl.

Msgr. Mirko Brumat (1897-1950)

Po odstopu nadškofa Sedeja je škofijo upravljal msgr. Giovanni Sirotti. To službo je ohranil do nastopa novega nadškofa msgr. Carla Margottija 22. septembra 1934. Msgr. Sirotti je bil, kot je znano, fašističnim oblastem naklonjen, kar je povzročalo hude težave slovenskim duhovnikom in slovenskemu bogoslužju.

V župnijskem arhivu cerkve sv. Ivana v zvezi s tem beremo, da je prefektura meseca julija 1934 od apostolskega administratorja msgr. Sirottija zahtevala, naj *"duhovnik Reščič nemudoma ukine slovensko bogoslužje pri sv. Ivanu"*.

Lojze Bratuž 1902-1937

Čez dobro leto, in sicer 25. septembra 1935, je goriški prefekt izdal odlok, naj se pri sv. Ivanu ukine slovensko bogoslužje, pri jutranjih mašah pri sv. Ignaciju in v stolnici pa naj se odpravijo slovenske pridige, toda cerkvena oblast ukaza o ukinitvi slovenskih pridig ni sprejela. Pritisk oblasti pa je postajal vedno hujši in leta 1936 so v Podgori v nedeljo, 27. decembra, prijeli organista in pevovodjo Lojzeta Bratuža.

Rektor cerkve sv. Ivana g. Reščič je odšel k prefektu in protestiral proti ukazu o ukinitvi slovenskih pridig. K prefektu je odšel tudi msgr. Mirko Brumat. Msgr. Klinec v svoji knjigi *"Primorska duhovščina pod fašizmom"* o tem takole poroča:

"K prefektu je stopil tudi stolni vikar dr. Mirko Brumat, mož kremenitega in neupogljivega značaja, govornik, dialektik, ki je po svoji izobrazbi daleč nadkriljeval svojo okolico in užival visok ugled. Prefektu je rezko dejal: "Nezaslišano je, da v katoliški Italiji politična oblast sega v sama božja svetišča in iz njih izganja slovenske pridige, molitve, petje. Že dolga stoletja se goriški Slovenci zbirajo v stolnici k slovenski službi božji in to bodo delali tudi v prihodnje. Slovenci se iz stolnice ne umaknemo, slovenskega bogoslužja in pridig ne ukinemo. Pa pridite in nas razženite iz cerkve! Stolnica je tik kvesture. Kar pridite! Svet bo seveda o tem govoril". (Msgr. Rudolf Klinec: Primorska duhovščina pod fašizmom – str. 78)

Fašistična oblast je leta 1937 zahtevala, naj bodo za slovenske vernike pridige dvojezične, torej tudi v italijanščini. Slovenska maša, ki je bila do takrat pri sv. Ignaciju ob 7. uri zjutraj, je bila prenesena na 6. uro.

Istega leta je več sto vernikov iz župnij sv. Ignacija in sv. Vida in Modesta (Placuta) v slovenščini naslovilo prošnjo na nadškofa Margottija. V njej verniki naprošajo, naj bo nedeljska maša pri sv. Ignaciju spet ob 7. uri zjutraj, kot je bila že 20 let, saj je v obeh farah več kot 5000 slovenskih vernikov. Prosijo tudi, naj bo pri maši samo slovenska pridiga in ne tudi italijanska, saj le-te večina vernikov ne razume, italijanskih vernikov pa je pri maši zelo malo. Maša s slovensko in italijansko pridigo je tudi predolga, posebno za matere in gospodinjske pomočnice *(Nadškofijski arhiv v Gorici in podatki msgr. Rudolfa Klinca).*

/ dalje

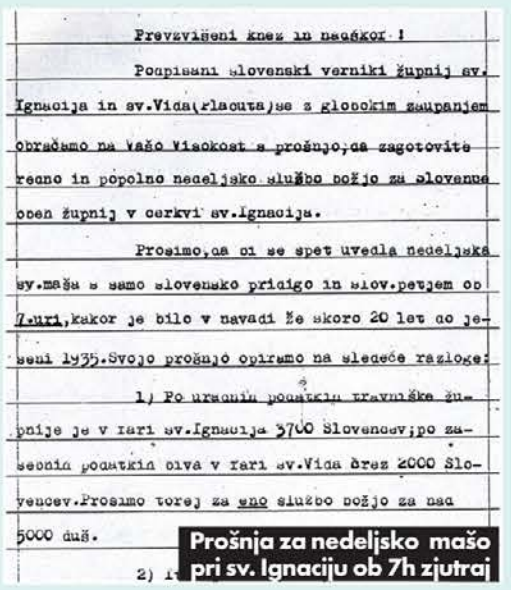
Prevzviseni knez in nadškof !

Podpisani slovenski verniki župnij sv. Ignacija in sv.Vida(Placuta)se z globokim zaupanjem obračamo na vašo visokost s prošnjo,da zagotovite redno in popolno nedeljsko službo božjo za slovenne oben župnij v cerkvi sv.Ignacija.

Prosimo,da ci se spet uvedla nedeljska sv.maša s samo slovensko pridigo in slov.petjem ob 7.uri,kakor je bilo v navadi že skoro 20 let do jesni 1935.Svojo prošnjo opiramo na sledeče razloge:

1) Po uradnih podatkih travniške župnije je v fari sv.Ignacija 3700 Slovencev;po zadnjih podatkih živa v fari sv.Vida čez 2000 Slovencev.Prosimo torej za eno službo božjo za nad 5000 duš.

2) i

Prošnja za nedeljsko mašo pri sv. Ignaciju ob 7h zjutraj

Vlada spodbuja varčevanje

Pridobiti je treba sredstva za zagon gospodarstva

Politične in družbene razmere v Sloveniji odražajo predvsem pričakovanja tega, kako bo delovala nova vlada, ali bo uspešna, kot zatrjujejo premier Janez Janša in ministri iz koalicije petih političnih strank. Vlada deluje v najtežjih razmerah, kar jih je bilo po osamosvojitvi Slovenije, saj je kriza vsestranska in načenja celo temelje demokratične države. Zoper novo oblast poteka tudi stalna kampanja, prava gonja, ne zgolj nekaterih osebnosti iz opozicije, ampak tudi iz sicer neopredeljenih krogov, ki delujejo iz političnega ozadja. Predsednik največje sindikalne centrale, tudi politično opredeljene na levici, Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, Dušan Semolič, je novo vlado, še preden je začela delovati, ožigosal z izjavo, "da se politiki igrajo z ognjem, ki jih bo, če bo treba, tudi opekel". Branimir Štrukelj, najbolj znan in vpliven predstavnik sindikata zaposlenih v javnem sektorju, pa je dejal, da ta sindikat ne bo sodeloval pri odpravljanju krize v državi, dokler vlada sama ne bo odpravila oziroma predlagala odpravo privilegijev na državni ravni.

To se je zdaj zgodilo. Državni zbor je na zadnji izredni seji sprejel nov zakon o državni upravi, ki določa manj ministrstev in racionalnejšo razdelitev resorjev. Ukinjen ne bo noben organ javne oziroma državne uprave, pač pa bodo nekateri, med njimi tudi urad za verske zadeve in narodnosti, Agencija za knjigo, filmski sklad in Urad za enake možnosti in še nekateri manjši organi izvršilne oblasti, vključeni v posamezna ministrstva. Opozicija je sicer zoper novo organizacijo državne uprave vložila pritožbo na ustavno sodišče, ki naj bi odločilo tudi o tem, kakšen status v izvršilni oblasti naj bi v prihodnje imela kultura in državno tožilstvo.

Nasploh je opazno, da vlada spodbuja varčevanje, da bi si tako postopno zagotovili vsaj nekaj sredstev za vnovični zagon gospodarstva in nova delovna mesta. Poslanci in ministri, ki odhajajo iz svoje funkcije, naj bi nadomestilo plače prejemali šest mesecev in ne več eno leto kot doslej. Ministrstva bodo v skladu s svojo pristojnostjo razveljavila vse projekte, ki v sedanjih razmerah niso nujno potrebni ali pa so pri njih ugotovili samo korupcije. Tako se je nova vlada že odrekla uvedbi elektronskega sistema cestninjenja, tako da bo ta tudi v prihodnje urejen z vinjetami. Razveljavili so tudi razpis za gradnjo nove urgence v ljubljanskem Kliničnem centru. Inšpektorji pregledujejo razpise, pogodbe, natečaje in druge dokumente, ki bi utegnili vsebovati same korupcije. Proti morebitnim krivcem bo vlada uvedla sankcije, kar velja tudi za projekt gradnje šestega bloka termoelektrarne Šoštanj. Ta pomeni največjo naložbo v preteklih nekaj letih v Sloveniji, v dosedanjih postopkih za gradnjo pa so domnevno že ugotovili nekaj primerov osebnega okoriščanja z državnim denarjem.

Dr. Danilo Türk

Poznavalci političnih razmer in teženj v Sloveniji zdaj analizirajo referendum o družinskem zakoniku, ki bo potekal v nedeljo, 25. marca. Sodeč po nekaterih dogodkih v dosedanji kampanji, kot je podpora družinskemu zakoniku, ki jo je izrekel državni poglavar dr. Danilo Türk, s čimer je ponovno ustregel samo delu volivcev, pa bi se lahko zgodilo, da bi leva politična opcija morebitno zmago na referendumu izkoristila za svoje cilje. Pri tem pa je očitno, da družinski zakonik ne vključuje politike, ki v njem praviloma ne bi imela kaj početi. Zaradi manipulacij pred referendumom so zagotovo koristna in tehtna razmišljanja o družinskem zakoniku, ki jih je na strokovni okrogli mizi akademskega društva Pravnik podal Jože Trontelj, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Poudaril je, "da naj posegi medicine in prava v družino in rojevanje otrok, kolikor je le mogoče, posnemajo naravo, to je njene zakone. Svobodna izbira v zadevah spolnosti in reprodukcije ne more biti neomejena. Lahko bi se pojavili pritiski za biomedicinsko pomoč pri rojstvu otrok v istospolnih zvezah". Tudi v komisiji za medicinsko etiko se bojijo, "da bi v primeru prevlade družinskega zakonika položaj otroka brez matere ali očeta postal sprejemljiva okoliščina v Sloveniji. Okrepili bi se namreč pritiski, da se biomedicinska tehnologija umetne oploditve uporabi za medicinsko neupravičene primere". Ob tem navajamo, da zakonik ne priznava, da otrok potrebuje mamo, v njem pa homoseksualni moški hočejo doseči pravico do kupovanja otrok od žensk, ker jih pač sami iz naravnih razlogov ne morejo roditi".

V Sloveniji je bilo v prejšnjih dneh tudi veliko drugih dogodkov. V Slovenski demokratski stranki so uradno objavili, da bo evropski poslanec dr. Milan Zver njen kandidat na volitvah za predsednika države. Domnevno bosta na volitvah, ki bodo jeseni, za najvišjo predstavniško funkcijo v državi kandidirala tudi sedanji predsednik dr. Danilo Türk in Borut Pahor, predsednik prejšnje vlade in predsednik Socialnih demokratov.

Marijan Drobež

Pravljica o tujih investicijah

Slovenija, Sparova dežela

V prejšnjih tednih smo dobili odgovor na vprašanje, kako se znebiti nekega narodnega simbola, ki je kot malokateri poenotil vse Slovence in je k srcu prirasel celo tistim zagovornikom multikulturalizma in "radical chick" levičarstva, ki na vsakem koraku vidijo duhove (neobstoječega) "militantnega nacionalizma". Gre za enega od močnejših simbolov, ki je spremljal Slovence ob zgodovinskem trenutku, ko je nastajala slovenska država. "Slovenija, moja dežela" je z lipovim listom postala med bolj prepoznavnimi slogani takratnega obdobja. Bili so televizijski oglasi. Bili so veliki jumbo plakati. Tiskale so se majice in obleke. "Slovenija, moja dežela" je nastala skorajda slučajno, ko je bilo treba Slovenijo še v času Jugoslavije predstaviti širnemu svetu. Nastala je kot oglaševalska kampanja, ki bi takrat v Slovenijo pripeljala turiste, spremenila pa se je v slovensko geslo v času nastajanja nove državice. Prikazovala se je idilična pokrajina slovenskega podeželja, lepo in marljivo pokošeni travniki, majhna vaška cesta, ki bi lahko bila Mežkova opevana Siva pot. In seveda gore kot slovenski (gorenjski) prepoznavni scenografski okrasek v ozadju. Tukaj so bili še lipicanci, slovenska obala, Bohinj in Bled. In zadnji prizor, ko se na reklamnem panoju v idilični pokrajini s sivo potjo, pokošenim travnikom in scenskimi gorami izpiše dobrodošlica v več jezikih s preprostim sloganom "Slovenija, moja dežela". Od takrat je minilo že 20 in več let. In tisto geslo, ki je bilo najprej namenjeno tujim turistom, je dejansko postalo last vseh Slovencev že zaradi lepih spominov na obdobje s konca osemdesetih in začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja.

"Slovenijo, mojo deželo" najprej obnovili, kasneje prodali!

Mlajši, ki se oglasa iz obdobja osamosvojitve ne spomnijo, so se z oglaševalsko kampanjo lahko srečali lani poleti, ko smo praznovali 20. obletnico samostojne Slovenije. Na dan je prišla kot zelo posrečen revival tistih časov, kot potovanje s časovnim strojem. Skratka, prijeten spomin. Ampak žal se melodija in napev tiste legendarne oglaševalske kampanje danes spet ponavljata. V popolnoma drugačnem kontekstu in popolnoma zunaj meja vsake logike. Agencija Studio Marketing, lastnik pravic loga "Slovenija, moja dežela", je namreč vse skupaj prodal trgovinski verigi Spar. Danes tako lahko spet po slovenskih televizijskih programih poslušamo znani refren, ki ga pojeta Oto Pestner in Nada Žgur. Ob besedah "Slovenija, moja dežela" in lipovem listu pa se pojavi še napis Spar. In ta oglas je zaradi tega negledljiv: ker razvrednoti nekaj, kar je skupna last vseh Slovencev in Slovenk. Si predstavljate, kako bi izgledalo, če bi Kekca "prodali" podjetju za hribovsko opremo Montura?

Nacionalni interes velja samo za privilegirance

In to, paradoksalno, prav v državi, ki se na vse kriplje otepa tujega kapitala. Zaradi Pivovarne Union, ki jo je pred desetimi leti hotel prevzeti belgijski Interbrew, se je rodil "nacionalni interes". Slovenske avtoceste so lahko gradile samo slovenske firme, da bi tako denarni tok ostal samo v Sloveniji. Mercator se ni smel prodati Agrokorju, ker je šlo za sovražni prevzem. V slovenskih bankah so bili tujci sumničavo sprejeti samo, če so pristali na dejstvo, da bodo imeli manjšinske deleže, ki jim ne prinašajo nobene izvršilne moči: ta mora namreč ostati v slovenskih rokah. Kljub tolikšnemu "nacionalnemu ponosu" in taki "skrbi" za slovenstvo, pa se ni našel junak, ki bi preprečil neumno potezo prodaje "državniškega" gesla "Slovenija, moja dežela" za oglaševalsko kampanjo Spara.

Tako torej, Pivovarna Union še vedno s svojimi številnimi dolgovi bremeni Pivovarno Laško, ki je prav tako zadolžena. Odlično, tako imamo tudi narodnozavedne visoke dolgove. In ti zelo slovenski dolgovi, ki sta jih pridelali Pivovarna Union in Pivovarna Laško, bi se lahko delno rešili, če bi prodali zelo slovenski Mercator, a tudi do tega ni prišlo. Tako da so zelo slovenski dolgovi še vedno močno prisotni, zelo slovenske pa so tudi obresti, ki jih taki dolgovi proizvajajo. In tako stanje še kako bremeni zelo slovenske banke, ki so odobrile stomilijonska posojila Pivovarni Laško.

Tukaj je bil nacionalni interes svetinja, ko pa je šlo za prodajo nacionalega simbola, ki ga predstavlja geslo "Slovenija, moja dežela" (kjer ni bilo v igri mastnih denarcev), pa se ni nihče za to niti zmenil. In smo spet pri stari pravljici: ko gre za velike zaslužke (kar so Pivovarna Union, Pivovarna Laško, Mercator in številne druge realnosti bile še pred petimi leti) poznamo tudi nacionalni interes, ko tega ni, ni več niti nacionalnega interesa.

Andrej Černic

Kratke

8. Javni natečaj za izbor najlepšega velikonočnega pirha 2012

Kulturno umetniško izobraževalno društvo Lična hiša Ajdovščina, Prešernova 7 a razpisuje osmi javni natečaj za izbor najlepšega velikonočnega pirha 2012.

Strokovna komisija bo pri ocenjevanju upoštevala kriterij izvirnosti ter umetniško-etnološko vrednost prijavljenega primerka.

Pirhi, ki bodo v skupni oceni glede na ocenjevalna merila dosegli največ točk, bodo nagrajeni - podeljene bodo tri nagrade. Sponzorji nagrad so: Parfumerija in zlatarna Tea ter Polona in David – Lična hiša.

Na natečaj se lahko prijavijo posamične fizične osebe, pa tudi skupine. Člani društva Lična hiša lahko sodelujejo izven natečajne konkurence samo na razstavi. Pirhe bo ocenjevala petčlanska strokovna komisija, ki jo imenuje upravni odbor društva.

Pirhe za natečaj bodo sprejemali v prostorih društva Lična hiša Ajdovščina, na Prešernovi 7 a, od ponedeljka, 26. marca, do petka, 30. marca, med 10. in 13. ter med 16. in 19. uro ter v soboto, 31. marca, med 9. in 12. uro. Možna je dostava tudi po pošti.

Posameznemu vzorcu morajo biti v zaprti kuverti priloženi naslednji podatki: ime, priimek, naslov in telefonska številka avtorja. Pri prevzemu pirhov se primerki označijo z enotno šifro, ki jo dobi tudi avtor.

Podelitev nagrad, odprtje razstave in blagoslov pirhov bo na cvetno nedeljo, 1. aprila 2012, ob 16. uri v galeriji Lična hiša Ajdovščina. Razstava bo odprta do 13. aprila 2012.

Informacije: GSM 040 839 729; Email: info@licnahisa. com

V Pilonovi galeriji razstava del Tince Stegovec

V Pilonovi galeriji Ajdovščina bo od 23. marca na ogled razstava grafičnih del Tince Stegovec, uveljavljene slovenske likovne ustvarjalke starejše generacije. Javnosti bodo predstavljena dela umetnice, izbrana iz retrospektivne razstave grafičnega in risarskega opusa, ki je bila od lanskega decembra do februarja letos na ogled v Mednarodnem grafičnem likovnem centru v Ljubljani.

Tina Stegovec, Na ladji, 1976, barvna jedkanica papir, zbirka del Pilonovih prijateljev

Slikarka, pedagoginja in publicistka Tinca Stegovec, rojena 1927 na Planini pri Črnomlju, po rodu izvira iz Vipavske doline – oče Ivan je bil namreč rojen v Lokavcu in je tamkaj tudi preživel otroštvo. O svojem očetu, ki se je za učitelja izšolal na učiteljišču v Gorici, bo Tinca Stegovec spregovorila na odprtju razstave ter tako aktivno sodelovala pri samem dogajanju. Tudi sama je vse do upokojitve v letu 1978 delovala v pedagoških vodah, ukvarjala pa se je tudi z likovno publicistiko ter likovnim mentorstvom. Svoja slikarska, grafična in risarska dela, za katera je prejela kar nekaj pomembnih domačih in mednarodnih nagrad, je Tinca Stegovec predstavljala na številnih odmevnih osebnih razstavah doma in na tujem. V letu 1981 se je z retrospektivno razstavo prvič predstavila v Pilonovi galeriji, na domačiji Vena Pilona, ki ga je spoznala med svojim študijskim izpopolnjevanjem v Parizu. Njen grafični opus, zaznamovan z osebno liriko ter z natančno izpeljano linijo znotraj domišljeno zasnovane celote, predstavlja enega od vrhov slovenskega tovrstnega likovnega sveta.

SKGZ Gregorčičeva dvorana v Trstu

Kakšna bo prihodnost naših medijev?

Slovenska kulturno gospodarska zveza je v svoje predkongresno obdobje sklenila vključiti vrsto tematskih srečanj, da bi z različnih zornih kotov analizirala položaj v naši narodni skupnosti. Prvo tovrstno srečanje je imelo kot osrednje izhodišče medije, njihovo vraščenost v manjšinsko sredino in vpliv, ki ga imajo na zamejsko družbo. Po uvodni misli Rudija Pavšiča, ki je izpostavil osebno prepričanje, da so mediji pomembni oblikovalci naše družbe, ne le njeno golo zrcalo, in da bo treba hvalevredno pluralnost naše medijske razvejenosti uskladiti potrebam časa, je Jole Namor, odgovorna urednica tednika Novi Matajur, ponudila v razpravo nekaj iztočnic.

Namorjeva je medije ocenila za ene najpomembnejših dejavnikov v vsaki manjšini: so namreč sredstvo, preko katerega lahko manjšinske tematike postanejo del širšega prostora, v našem primeru dežele FJk. Manjšinski mediji so pomemben sooblikovalec naše identitete in zapolnjujejo vrzeli v poročanju večinskih časopisov, radijskih in tv dnevnikov oz. oddaj, ki praviloma obidejo dogajanje v manjšini, paziti pa moramo, da obenem ne zaidejo v škodljivo avtoreferenčnost: včasih je ta nevarnost prisotna v samem manjšinskem dogajanju, ki je še vezano na stare delitvene kalupe. Tovrstna pluralnost lahko slovensko narodno telo oškoduje zlasti v odnosu do javnih oblasti. Jole Namor je tudi zaželela, da bi naši časopisi bolj temeljito poročali o dogajanju v naši deželi oziroma o njenih političnih dinamikah, saj je usoda manjšine večkrat odvisna ravno od same politike.

Odgovorni za slovenske novinarske programe deželnega sedeža RAI Marij Čuk je v razpravi poudaril zlasti pomen medijev v ohranjanju slovenskega jezika. Poslanstvo medijev je v krepitvi samozavesti in zaupanja vase naše narodne skupnosti. Odgovorna za slovenske radijske programe Martina Repinc je prav tako naglasila pomen jezika, povabila je obenem k diferenciaciji sporočilnosti zamejskih medijev, saj je sedanja konkurenčnost nesmiselna, vsak medij bi lahko imel različne uporabnike, s tem da bi novice obdelal na drugačne načine. Tudi odgovorni urednik našega tednika Jurij Paljk je izhajal iz tematike jezika in ugotovil splošno nižanje ravni poznavanja slovenščine, za kar niso odgovorni samo mediji. Opozoril je obenem na finančne probleme naše manjšine, ki nekaterim narekujejo kot edino možno izbiro preveč enostavno poenotenje ustanov. Novi glas je namreč živa priča tovrstnega združevanja, saj je nastal s spojitvijo Novega lista in Katoliškega glasa, ki sta v katoliškem taboru svojčas zagovarjala ne povsem podobna stališča. Sodelovanje in združevanje lahko namreč nastaneta le v primeru, da obstaja določen pogoj. "Pogovarjati se moramo pošteno", je dodal Paljk in poudaril še pomen modernizacije spletne informacije, po kateri mladi najraje segajo. Vprašanje je namreč, "ali bodo tiskani mediji čez deset let še obstajali ..." Odgovorni urenik Primorskega dnevnika Duško Udovič je izpostavil zlasti težavne finančne okoliščine, v katerih se nahaja časopis, ki resno tvega vsebinsko obubožanje. Primorski dnevnik je vselej krepostno opravljal s financami, trenutni položaj pa je še toliko bolj hud, ker je solidarnost v nekaterih manjšinskih krogih tokrat zamrla. Predsednik založbe DZP-PRAE Rado Race je prav tako poudaril kritično finančno sliko, kateri bo šla naša manjšina v prihodnje naproti, saj razpoložljivih sredstev ima država vse manj. Prav zato je skrajni čas, da začnemo razmišljati o sinergiji med mediji, saj je po njegovem mnenju nesmotrno pričakovati, da bomo ohranili vse, kar imamo danes. Združiti bi morali moči in manjšini v bistvu ponuditi en širok in popoln skupen tiskani medij. Tudi predsednik Zadruge Primorski dnevnik Jure Kufersin je soglašal, da je treba v prihodnosti vse več pozornosti namenjati sinergijam, kajti javnih sredstev bo tudi na področju medijev vse manj. Novinarka Poljanka Dolhar je obrazložila stališča sindikalne skupščine novinarjev Primorskega dnevnika. Skrbi jih dejstvo, da bi varčevalni ukrepi okrnili obseg in vsebino časopisa. Zato je potrebno pri načrtovanju restrikcij biti selektivni in poiskati vse možne alternativne vire prihranka. Časopis oziroma njegov izdajatelj DZP-PRAE na primer plačuje visoke najemnine Jadranski finančni družbi in ZTT. Stavbo v Montecchijevi ulici v Trstu so, kot znano, pred sto in več leti zgradili člani in meceni Ciril-Metodove družbe. "Po drugi svetovni vojni se je vanjo vselil Primorski dnevnik, njegov takratni založnik ZTT si jo je kasneje prisvojil s pomočjo "usu capione"; nekdanji lastniki so na to pristali, ker je imel v stavbi sedež edini dnevnik Slovencev v Italiji. Po naši presoji stavba, vsaj z moralnega vidika, pripada Primorskemu dnevniku", je dejala. Izničenje teh izdatkov bi po mnenju redakcijskega odbora nedvomno omogočilo kako novo zaposlitev ali koristnega lektorja. Pod vprašajem je tudi tradicionalno sodelovanje z nekaterimi manjšinskimi mediji, ki se v sedanjih okoliščinah z ekonomskega vidika kaže za neugodno. Prizadevanje mora biti usmerjeno v iskanje novih članov v Zadrugo Primorski dnevnik, predvsem pa novih naročnikov, v zagotovitev rednega financiranja iz državnih prispevkov, a tudi v pridobivanje novih oblik financiranja (morda tudi z vključevanjem v mednarodne in čezmejne projekte). Tajnik SKGZ za Goriško Livio Semolič je podčrtal nevarnost, da bi manjšinski tiskani mediji zašli v folklorizacijo, ko poročajo o dogodkih v manjšinski sredini. S tem je namreč povezano vrednotenje novic, pri čemer se večkrat naslanjamo na kroniko, premalo pa obdelamo s kritičnega stališča novice same. Semolič in Marko Marinčič sta soglašala z ugotovitvijo, da se manjšina zaradi finančne stiske nahaja v kočljivem trenutku, kar mora izrabiti za tvorno notranjo reorganizacijo. Zlasti Marinčič je poudaril nujo, naj mediji in manjšina dodobra sledijo družbenim dinamikam, ki kažejo na dokajšnjo spremembo v ustaljenih etničnih koordinatah naše narodne skupnosti.

IG

Foto IG

Ob osmem marcu

Različni smo, da se dopolnjujemo

Letošnji osmi marec je bil v nasprotju s pričakovanji bolj prazničen. Že takoj zjutraj sem dobila rožico od moža. Popoldan sta ob prihodu iz šole starejša otroka prinesla vsak svojo voščilnico in mi jo slovesno izročila, ena od mlajših dvojčic je prinesla dve ogrlici – še za svojo bolno sestrico, ki je tisti dan morala zaradi vročine ostati doma, darilca pa so seveda pripravili vnaprej. Tako sem dobila kar pet daril. Pravzaprav šest, saj je moj sin naredil dve voščilnici: eno pri pouku, drugo pri podaljšanem bivanju. "Ker sem ravno imel čas", se je navihano zasmejal, ko jo je potegnil izza hrbta. Tudi sama sem nosila svoji mami voščilnice, nabirala spomladanske cvetke. V času mojega otroštva je šola navadno pripravila proslavo za mame, na kateri smo prepevali, plesali, recitirali, kaj odigrali. Bilo je še posebej napeto, ker so bili ti nastopi v krajevni dvorani s tistimi ogromnimi škrlatnimi zavesami, v katere smo se skrivali in se zabavali, ko so se naše učiteljice trudile vzpostaviti toliko reda, da je lahko vsak vadil svojo točko. Seveda so bili povabljeni tudi očetje ... Mama je na ta dan iz službe domov vedno prinesla rdeč nagelj, tata pa ji je vedno prinesel lep šopek rož. Ko sva s sestro postali dekleti, je tata obdarovanje razširil tudi na naju. Še danes mi je toplo pri srcu, ko se spomnim, kako sem ob prihodu iz šole na mizi zagledala večji šopek (ta je bil za mamo, seveda!), poleg njega pa dve ljubki rožici - za vsako ena. Tako odraslo sem se počutila! Dala sem posušit tisti nageljček in ga nato skrbno prilepila v dnevnik. Kako pomembna očetovska gesta do svojih hčera! Končala se je, ko sva imeli fanta. Malo za šalo, malo zares je pripomnil: "Zdaj naj kar onadva poskrbita".

Kar me pri različnih svetovnih, mednarodnih, evropskih dnevih zbode, predvsem pri tistih, ki so vezani na medsebojne odnose, je, da smo včasih malo hinavski. Če si do svojega dekleta, žene pozoren samo 8. marca, če si pozoren do svoje mame samo 25. marca in do svojega očeta samo 19. marca, če izkazuješ svojo ljubezen samo 14. februarja ali - po starem - 12. marca, potem so te pozornosti malo "piškave". Ali, kot so nama včasih pripovedovali starši, da je bil "dan AFŽ" izvrstna priložnost za ženske, da so si na zabavah več privoščile, možje pa so prav tako izkoristili, da so se ga lahko napili. Danes ni več šolskih proslav ob osmem marcu. Čestitke si delimo "v živo" med najbližjimi in na socialnih omrežjih, Urad za enake možnosti objavi obvestilo za javnost o položaju žensk v Sloveniji. Letos ugotavljajo, da smo v primerjavi z ženskami v EU na boljšem položaju, v primerjavi s slovenskimi moškimi pa smo še vedno "prikrajšane" - predvsem v ekonomskem smislu. Koncept enakosti med moškimi in ženskami se mi je vedno zdel na spolzkih tleh. Enakopravni – že, a enaki? Ne, hvala. Ustvarjeni smo bili različni, zato da se dopolnjujemo. Vsak mora imeti možnost razviti svoje talente in potenciale. Imeti se rad, delati dobro zase in za druge. Kako to živeti kot ženska? Kako to živeti kot moški? Tak način razmišljanja daleč presega zgolj ločitev na moške in ženske poklice. Če se ženska čuti izpolnjena pri delu v mehanični delavnici in ima ustrezne sposobnosti in kvalifikacije, zakaj ne?! Prav tako je nepošteno nižje plačilo za enako delo in enako odgovornost. Verjetno boš svojo poklicno pot ubiral drugače kot samski človek ali kot poročen. Ampak prioritete ti morajo biti jasne v vsakem primeru. Biti poročena in imeti otroke ne sme pomeniti, da ostanem neuresničena na vseh drugih področjih. Pomeni pa, da se pred sprejemanjem kakršnekoli odločitve, ki bo vplivala na družinsko življenje, pogovorim in dogovorim z možem. In če se izkaže, da ne bo šlo, se je pač treba čemu odpovedati. In obratno pričakujem od njega. Na matičnem uradu med poročnim obredom posebej poudarijo, da zakonca vse odločitve sprejemata sporazumno. Kar se zdaj zdi nemogoče, bo čez nekaj let lahko izvedljivo. Zelo redke so poklicne ali izobraževalne priložnosti, ki se ne pojavijo nikoli več. Po navadi pridejo še v boljših izvedbah. Le otroci so samo enkrat majhni in noben denar ne more nadomestiti medsebojne bližine in razumevanja. Ene neenakopravnosti - upam – ne bomo nikoli mogli rešiti: samo ženska nosi v svojem trebuhu otroka. Zato pa vsem ženskam želim, da bi jim bil omogočen enoletni plačan dopust ob rojstvu otroka. To je zlata podlaga za otroke, mamo in očeta. In daljnoročna naložba za delodajalca.

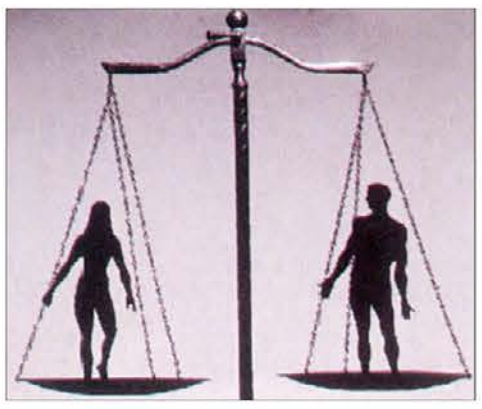

Alenka Hvalica

POTOVANJE Z OKUSOM

Slavica Radinja

V vsako potovanje je vključenih vseh pet čutov. Najpogosteje pripovedujemo o tem, kar smo videli. S potovanj ponosni kažemo najbolj uspele fotografske posnetke, predvsem tistih krajev, ki so nas najbolj navdušili. Priznam, tudi sama sem med takimi popotniki, a včasih potujem tudi s fantazijo. Na spletu ali v kuharskih knjigah poiščem recepte iz oddaljenih krajev in si jih pripravim, pa se mi zdi, da sem spet na potovanju! (No, ne bom lagala, ta občutek ne traja dolgo, a v prijetni družbi prijateljev je tudi doma izredno lepo!) Ko dam v usta takšen grižljajček, me drugačen okus popelje drugam. V našem spominu se skriva namreč ne samo veliko podob, ampak tudi veliko okusov. Vabim vas, da se mi pridružite na tem potovanju.

Paneer (Indija)

(Recept je primeren za vegetarijance.)

Kdor je bil v Indiji, ve, da so tamkajšnji okusi zelo različni od naših. Sama se z določenimi nikakor nisem mogla spoprijateljiti, a ko sem ugotovila, česa ne maram, sem se enostavno temu izognila in odkrila nešteto zanimivih jedi.

Kaj je paneer? To je indijski sir, no, neke vrste. Njegova izdelava je zelo preprosta. Gotovo veste, da je za hindujce krava sveta žival. Njihov sir torej ne vsebuje nobenega živalskega proizvoda. Postopek priprave je zelo enostaven. Ker je mlekomatov pri nas vedno več, ne bo težko tudi dobiti svežega in dobrega mleka.

Sestavine:

1 l polnomastnega mleka
sok ene limone
kis

Mleko pristavimo na ogenj in ko začne vreti, dodamo sok ene limone, medtem pa mešamo. Začelo se bo siriti. Če se ne začne siriti, po nekaj minutah dodamo še malo kisa. Medtem vedno mešamo. Po nekaj minutah odstavimo in počakamo, da se rahlo pohladi. Mleko precedimo v cunjo. Recept, ki sem ga upoštevala, priporoča cunjo iz muslina, a ker tega nisem imela, sem uporabila kar bombaž in rezultat je bil odličen. Cunjo stisnemo tako, da ostanejo trdni delci v notranjosti, vsa voda pa odteče. Nato paneer skozi cunjo operemo z mrzlo vodo. Še enkrat ožamemo, da odstranimo vso tekočino. Cunjo močno stisnemo in nanjo postavimo težek predmet. Iz enega litra bomo dobili približno 100 gr paneerja. Damo ga na hladno in po tričetr ure lahko naš paneer že razrežemo na kocke in pospravimo v hladilnik. Paneerja namreč Indijci po navadi ne jejo samega, ampak v slastnih omakah, a o tem prihodnjič.

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 13. marca, ob 14. uri.

Ni več usmiljenja, spoštovanja, ljubezni

Taki smo ... na žalost

Od prijateljičine hčerke, ki je, nekako kot vsi najstniki, vedno prezaposlena, sem prejela v oskrbo nekaj morskih prašičkov. Pač pristanejo pri nas, tako kot napadalna zajka, premražene in ranjene ptice in številna druga nebogljena bitja. O morskih prašičkih sem seveda, kot vsi pripadniki človeške vrste, mislila, da so zelo povprečni glodavci in da imajo tega, čemur mi pravimo inteligenca, zelo malo. A so me, kot vse živali, tudi morski prašički presenetili. Ne samo, da točno vedo, kdaj prihajaš s hrano v roki, to je pač nujen podatek za preživetje, tudi navežejo se drug na drugega, radovedni so, in kar je neverjetno, navadijo se, da svoje potrebe opravljajo v tako imenovanem wc-ju za glodavce. Neverjetno!!! Predvsem če pomislim, da imam okoli sebe veliko predstavnikov že prej omenjene človeške vrste, ki se pri petdesetih in čez na to še niso navadili (ne mislim wc-ja za glodavce, ampak našega, domačega, človeškega).

In vsak dan bolj sem prepričana, da so živali čudovita bitja, ki znajo čutiti, razumeti ... in ljubiti.

Z ljudmi je drugače, veliko težje, veliko več je razočaranja, bolečine, nerazumevanja. Včasih se sprašujem, ali smo ljudje od nekdaj taki, sebični, zahrbtni, nesposobni prave ljubezni, ali sta nas take naredila življenje in boj za preživetje. Zaradi stiske, zaradi večnega pehanja živimo povsem zazrti samo v svoje potrebe, ne znamo več poslušati, ne poznamo več usmiljenja, ne razumemo več drug drugega. Naše oči so votle, utrujene, nič lepega ni v njih, predvsem pa ni več tiste svetlobe, tiste nežnosti, tiste zaupljive radovednosti in tistega smehljaja, ki je v otroških očeh ... Otroci so namreč nekako podobni živalim... čisti so, znajo ljubiti, znajo odpustiti in predvsem znajo poslušati. In znajo se nasmehniti.

Ravno pred dnevi me je velik požar v okolici Fernetičev, ki je bil, podobno kot toliko drugih, podtaknjen, spravil v razmislek. Zakaj naj bi človek zažigal gozdove in z ognjem ogrožal življenja na tisoče majhnih nedolžnih bitij, ki tam živijo? Ali pa je morda cilj zažigalcev naselje v bližini, razkošne in bolj skromne vile in hiše na podeželju, ki si jih nekateri ne morejo privoščiti? Ali gre enostavno za željo po uničevanju? Kaj žene človeka, da uničuje, zakaj to sovraštvo, ta potreba, da bi drugim, včasih pa tudi samemu sebi, prizadel slabo. Zakaj ta nemoč? Ta nesposobnost ljubiti, spoštovati, razumeti. Zakaj smo ljudje taki?

Sama imam naravo tako rada, da mi je njena lepota v uteho, moč mi daje, da premagujem vsakdanje težave, v svojem nežnem objemu mi nudi zavetje in tolažbo, predvsem pa se k njej zatečem, ko mi je vsega dovolj in si zaželim samo tišine in lepote. Narava je tako popolna, tako neomadeževano lepa, tako dragocena, da res ne razumem tistih, ki jo uničujejo.

Nekaj bolestnega je v nas, nekaj grdega, nekaj hudega. Morda je to bolečina, ki se je spremenila v sovraštvo, morda je to nemoč, ki nam ne da, da bi razumeli, ki nam ne da, da bi videli. Nočem verjeti, da je samo zloba, ker bi potem ne bilo več upanja. Upanja pa ne dam, do zadnjega hočem verjeti vanj.

Občutek imam, da se v vsakem kriznem obdobju sovraštvo in nerazumevanje okoli nas še stopnjujeta. Tudi žival napada, ko je lačna in ranjena. V času, ko smo ljudje brez službe, ko zmanjkuje denarja za plačevanje položnic in za vsakdanje preživetje, ko je prihodnost zavita v strah in negotovost, tedaj smo kot zaslepljeni in sovražimo, brez razloga, brez treznega razmisleka. "Če ne bom imel jaz, ne boš niti ti". In postanemo razbojniki, zveri, brez etike, brez morale, brez vsega tistega, kar naj bi bilo značilno za človeka ... in kar imenujemo človečnost.

Občutek imam, morda je samo občutek, da pred nekaj leti ni bilo tako. Vsak dan si srečeval ljudi, ki so se znali nasmehniti, ki so ti priskočili na pomoč, ki so premogli vsaj lepo besedo. In veliko je bilo ljudi, ki so znali pomagati in darovati. Morda je samo občutek, kajti v naši naravi je, da ohranimo le lepe spomine in pozabljamo na trpljenje. A vendar ... S stopnjevanjem gospodarske krize, tako se mi vsaj zdi, je prijaznosti, nasmehov in razumevanja vse manj, vse več je nevoščljivosti, sovraštva in maščevalnosti. Vse okoli mene pa polno ljudi, ki zaradi tega trpijo ... Vse več je samote in manj vzajemnosti.

Prijatelja imam, ki je zaradi težav na delu zbolel. Grdo so ravnali z njim, vem, nekorektno, nespoštljivo, kot ne bi bil človek, niti žival, a nekaj odvečnega, nepotrebnega, neuporabnega. Človek pa ni nikoli odvečen, nepotreben, v vsakem izmed nas so skrite dragocenosti, samo prisluhniti je treba ... sočloveku. In tega skoraj ne znamo več, zato ne poznamo več spoštovanja, niti usmiljenja.

Veliko ljudi poznam, ki so razočarani in zagrenjeni zaradi odnosa s sočlovekom. V zdravstvu recimo, ali drugje po uradih. Poznam starejšo gospo, ki jo je zdravnica enostavno odslovila, češ, kaj pa hočete, saj ste stari. To, da je stara in da nima kaj upati v zdravje, ji je zabrusila kar v obraz. Kot bi imela pred seboj predmet, ne človeka, človeka s srcem, s sanjami, z upanjem.

Tudi meni je težko, kopačica se nam je na dežju pokvarila in bi radi postavili kovinsko garažo, pa enočetrtinski lastnik našega dvorišča ne da soglasja. Ničesar ne boste imeli, niti garaže niti soglasja niti mojih desetih kvadratov zemlje, za noben denar. Ker pač ne dam, zakaj bi dal ... Res, zakaj bi dal, zakaj bi prisluhnil potrebam sočloveka, ko pa sta v njem sovraštvo in nejevolja. Zakaj bi osrečil sočloveka, ko je sam nesrečen ... Tudi če desetih kvadratov zemlje nikakor ne more sam uporabiti, tudi če je ta zemlja brez vrednosti in mu zanjo ponujam denar.

Sploh se ne zavedamo, da so ravno v takih hudih časih medsebojni odnosi zelo pomembni, in niti ne pomislimo, da vsakič, ko pomagaš bližnjemu, osrečiš tudi samega sebe. V nas sta zlo in bolest, ki spet na novo rojevata negativne misli, in vse to se samo kopiči ... svet okoli nas pa je vsak dan slabši in življenje vsak dan težje. In nihče izmed nas ne pomisli, kam vodi pot, na katero smo stopili ... vsi, ne samo mali preprosti ljudje. Ravno v teh dneh namreč, ko Grki ječijo pod težo varčevalnih ukrepov in ko svet ne ve, kako bi spet prebarval v zeleno rdeče številke globalne ekonomije, se na Bližnjem vzhodu pripravljajo na novo vojno. Vojno, v kateri bo po vsej verjetnosti imelo besedo tudi nuklearno orožje. Vojno, ki si jo v resnici želijo vsi svetovni lobiji. Kajti v zgodovini je bilo vedno tako, da so se v kriznih obdobjih ljudje vojskovali. Ker od tega nekateri pričakujejo dobiček in ker sta strah in negotovost vedno vzrok sovraštev.

Take so misli, ki me letos spremljajo v pomlad. Včasih imam občutek, da to sploh ni pomlad. Ne zaradi pomanjkanja dežja, vem, da bi zemlji koristil, čeprav ga jaz nimam kdo ve kako rada ... zaradi pomanjkanja lepega ni to prava pomlad. In zaradi pomanjkanja upanja. Kajti pomlad je predvsem lepa ... in radodarna ... in polna obljub.

Suzi Pertot

36. izvedba Trofeje ZSŠDI slovensko-rusko obarvana

Na koncu je slavil zmago Italijan Patrick Facchini

Mednarodna kolesarska dirka, 36. Trofeja ZSŠDI, se je končala z zmago 24-letnega italijanskega kolesarja **Patricka Facchinija** (Team Impianti Casati), ki je v zadnjih kilometrih ujel ubežnika, slovenska kolesarja Blaža Furdija (Tirol) in Tomaža Noseta (Adria Mobil), ter po 143 kilometrih privozil z dvignjenimi rokami čez ciljno črto nad Lonjerjem.

Kolesarji - na startu se jih je predstavilo 185 - so vozili z visoko srednjo hitrostjo. Do prvega resnega pobega je prišlo na Goriškem. Rus Zakarin (Katusha) je imel 40 sekund prednosti pred skupino in 16 sekund prednosti pred Hasanovićem (Srbija). Ruski kolesar je vodil vse do prvega prehoda nad letečim ciljem nad Lonjerjem (103,1 km), ko ga je glavnina ujela. Imel je tudi skoraj tri minute prednosti pred zasledujočimi. Nato so stopili v ospredje slovenski kolesarji. Po spustu proti Svetemu Sergiju pri Trstu in vstopu v dolinsko občino sta Furdi in Nose ujela Rusa Mokrova in Italijana Locatellija. Pri vzponu proti Ključu sta povečala prednost in jo obdržala vse do zadnjih kilometrov pred ciljem. Na začetku zadnjega odločilnega vzpona sta imela le še 18 sekund prednosti pred zasledovalci, ki so ju ujeli in prehiteli. Na koncu je največ moči imel Facchini, ki je po dirki izjavil: "Srčno sem si želel te zmage. Ni bilo lahko, saj je bil ritem visok. Zame je lep začetek sezone. Upam, da bom tako nadaljeval".

Na dirki je prišlo tudi do številnih padcev, na srečo brez hujših posledic. Pri spustu proti ulici Brigata Casale se je kolesar zaletel v avto in razbil vetrobran. Skupil jo je le z lažjimi udarci.

Vrstni red (143 km, srednja hitrost 41,973 km/h): 1. Patrick Facchini (Team Impianti Casati) 3h 24' 25''; 2. Sergej Rudaskov (Itera Katusha) + 1''; Blaž Furdi (Tirol Cycling Team) + 3''; 4. Marko Kump (Adria Mobil) + 4''; 5. Riccardo Zoild (Wels Gourmetfein); 6. Tomaž Nose (Adria Mobil), 7. Markus Eibegger (Wels Gourmetfein), 8. Matej Gnezda (Adria Mobil), 9. Jan Polanc (Radenska).

Pokrovitelji: Občina Trst, Pokrajina Trst, Avtonomna Dežela Furlanija Julijska krajina, Zveza zadružnih bank FJK, Združenje slovenskih športnih društev v Italiji.

NOGOMET

Elitna liga: Kras - Lignano 3:1

Promocijska liga: Juventina - Pro Fagagna 2:0, Zaule - Vesna 0:0

1. amaterska liga: Azzurra - Primorec 0:0, Domio - Sovodnje 1:0

2. amaterska liga: Primorje - Roianese 0:0, Villanova - Breg 1:1, Begliano - Zarja 2:0

3. amaterska liga: Sagrado - Mladost 0:2

KOŠARKA

C1 liga: Codroipo - Jadran 55:68

C2 liga: San Daniele - Bor 59:86, Tolmezzo - Breg 73:50

D liga: Kontovel - Mossa 61:47

ODBOJKA

Moška B2 liga: Sloga Tabor - Sisley 2:3

Ženska C liga - *Play-out:* Reana - Zalet 2:3

Moška C liga - *Play-off:* VBU - Olympia 2:3

Play-out: Val - Soča 3:0, Sloga - Buia 1:3

Moška D liga: Olympia - Volley Club 1:3

HOKEJ

B liga: Buia - Polet Kwins 0:7

JURIJ PALJK **KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 104**

Ko se zadnje čase vedno znova sprašujem, kaj se dogaja z mano in mojo neprilagojenostjo v tej družbi, ki je taka, da se mi zdi, kot da je ni, kot da se je vse sesulo, kot da niti enega samega socialnega tkiva, ki bi nas povezovalo, ni več, ko sem torej tako zmeden, kot nas je večina, iščem tako branje, take knjige in take razprave, iz katerih bi dobil vsaj razlago, zakaj je tako, če že ne namiga, kje se bo za izhod iz tega zmedenega stanja enkrat le pokazal. Kot človek poznih srednjih let, ki je odraščal v družbi, za katero se je v času izgubila vsaka sled, še jezik je odšel z njo, tudi izrazi, ki danes delujejo staromodno in so zato nerazumljeni, predobro vem, da je najbolj enostavno reči, da v življenju pač pridejo obdobja, za katere imamo izraz kriza. Sem pa tudi toliko razumen, da se z izrazom kriza ne zadovoljim, kot se tudi ne zadovoljim s površnimi odgovori, zakaj je do te krize, ki je dobesedno raznesla našo družbo na tisoč med seboj nepovezanih koščkov, sploh prišlo. Pa ne mislim samo na gospodarsko krizo, saj sem sam otrok časov, ko smo bili veseli ene same pomaranče, in še to mogoče enkrat, dvakrat na leto, kot lahko tudi mirne duše povem, da sem svoje nove, čisto nove in samo zame kupljene hlače dobil šele v najstniških letih. Pomanjkanje poznam, si ga seveda ne želim več, kot si ga ne želi nihče, ki ga je kdajkoli poizkusil na lastni koži, a vem, da to, kar je sedaj, pomanjkanje tiste vrste, v katerem sem sam odraščal, ni. Ne, ne mislim samo na gospodarsko krizo, kot se tudi ne zadovoljim s primerjavo našega časa s časom propada rimskega imperija, češ: podobno je to, naša, evropska civilizacija je prestara, jalova, utrujena in na smrt bolna, zato bo prešla, iz tretjega, četrtega in petega sveta prihajajo novi ljudje, ki prinašajo nove navade, nove običaje, imajo v sebi mladostni elan, ki mu naša utrujena in stara družba ne more biti kos. Sveža kri je to, naša je stara! Preveč enostavno je to, kot je tudi preveč enostavno vse razložiti s tem, da se reče, da gre za krizo vrednot, saj sem od nekdaj odraščal v družbi, kjer so starejši na glas jamrali nad mladimi in nad dejstvom, da "mladi nimajo vrednot", kar seveda nikdar ni bilo res, čas je lepo in vedno znova pokazal, da ni bilo res. Tudi ne krivim generacije, ki nam je zakuhala to, kar imamo danes na krožniku grobo servirano, od mladih let sem bil cepljen, da nikakršnim gurujem in znanilcem takih in drugačnih pomladi in rajev na Zemlji nisem verjel. Če odraščaš in odrasteš v revščini, veš, da ni nikjer niti enega samega bogatega, ki bi revnim pomagal. Tako pač je od pamtiveka.

Meni so od nekdaj pomenile knjige resnično bogastvo, vem, da se ponavaljam, a je res, saj sem že v mladih, najstniških letih spoznal, da za kopičenje in kupčkanje denarja nisem narejen, z velikim odporom sem od nekdaj gledal grabežljive prste trgovcev, ko so kasirali denar. Ne, za denar nisem bil narejen, kar se je kasneje v življenju lepo in tudi zgovorno pokazalo. Bolj kot gospodarska kriza, bolj kot kriza vrednot me boli dejstvo, da v sedanji razdrobljeni družbi ni skorajda ničesar več, kar bi nas združevalo, povezovalo v družbo, tako, da bi človek imel v trenutku utrujenosti, a tudi veselja, občutek neke pripadnosti, da bi vedel, da je član te družbe, da bi vedel, da se lahko na nekoga zanese, a tudi to, da drugi lahko računajo nanj. Spet mi bo kdo očital, da pretiravam, a verjemite mi, da z veliko žalostjo dobesedno vsak dan znova opažam, kako so pri nas postali predvsem pogrebi čas druženja, če tokrat ne rečem ničesar o zajedljivem, naravnost pogubnem egoizmu, ki preveva vso našo družbo, ali tisto, kar je od nje ostalo, v današnjem času, ko med nami ni več tihe, a tople vzajemnosti, človeške solidarnosti, ko so brezposelni prepuščeni samim sebi, ko se vse bolj sliši na glas: "Samo, da gre meni dobro, vesel sem, da sem sam zaposlen, za druge se ne zanimam, taki časi so, ko moraš skrbeti samo zase..., ne bi o tem, kaj bom počel na zavodu za brezposelne, če se meni to zgodi... " Nikdar, niti v najslabših nočnih morah si nisem mislil, da bom živel v času, ko bo neka menedžerka, kot sebe imenujejo sodobni plenilci, ukradla tudi s strani delavcev zbran denar za sodelavca, ki je umrl na delovnem mestu, za njegove svojce na Jugu. Nikdar si nisem mislil, da bom nemo prisostvoval navdušenemu ploskanju finančnim tehnokratom, ploskanju vseh tistih, ki bi morali stati ob strani socialno šibkih. Da, o politikih t. i. levice v Italiji in drugod po svetu govorim. Kot da je vse postalo ena sama računica.

Ko sem pred časom iskreno dejal prijatelju, duhovniku Andreju, da mi je med mašo najtežje takrat, ko duhovnik izpred oltarja vsem nam zbranim reče: "V občestvu združeni"!, me ni razumel, a sem mu povedal, da sam ob tem ne čutim nobene pripadnosti z nikomer tam, saj me večina ljudi po koncu maše niti ne pozdravi, kaj šele, da bi mi odvrnila z nasmehom na moj pozdrav.

"Ma kako občestvo, dej, nehaj, no"! sem mu rekel in mi je priznal, da se sam zaveda tega, čeprav mi je seveda ponujal svojo teološko razlago, kako da se moram počutiti del Cerkve, razlago, ki pa je sam ne dojemam.

In Samo, s katerim prijateljujeva leto dni, a se mi zdi, da ga poznam od nekdaj, med pogovori počasi spoznavava, da obema v družbi manjka danes predvsem solidarnost, socialni čut, sočutje, ljubeznivost, mi je minulo nedeljo ob morju v Sesljanu skrušeno dejal, pogovarjala sva se o odhodu v večnost neke skupne znanke, se zaustavila tudi pri hudi in brezizhodni bolezni mame najinega skupnega prijatelja: "Glej, obračaj tako, kot sam hočeš, a na koncu si moramo povedati na glas in si priznati, da smo vsi sami. Vsi smo sami"!

"Pa se mi zdi, da v mojem otroštvu le ni bilo tako", sem bolj sebi kot njemu rekel.

"Saj tudi v mojem take razdrobljenosti, brezbrižnosti do drugega ni bilo"! je dodal za dobrih deset let mlajši Samo in skupaj sva pogledala tja čez morje, proti zahodu, sonce je bilo še previsoko za krvav sončni zaton, ki pa je visel med nama in dobesedno v zraku.

In sem zvečer ponovno iskal primerno branje, da se le ne bi nenehno spraševal, kaj sploh počnem tukaj, ker je včasih to početje zares naporno, gotovo pa je bilo prenaporno za nedeljski večer, saj med goro knjig nisem našel tistega, kar sem iskal.

In sem šel na splet, kjer sem v neki ameriški kulturni reviji našel daljši zapis o meni ljubem Umbertu Ecu, predvsem pa misel, ki jo pripisujejo katoliškemu pisatelju G. K. Chestertonu, pa čeprav je nihče v njegovih delih zares ni našel: "Ko ljudje prenehajo verovati v Boga, ne verjamejo v nič; pa zares verjamejo v nič"?

In sem se nasmehnil, ko sem na spletni strani velikega italijanskega misleca in pisatelja videl, da je Eco vprašanje postavil drugače: "Ko ljudje prenehajo verovati v Boga, ni res, da ne verjamejo v nič, ampak verjamejo v vse".

"Za eno samo iskanje Boga gre", sem si nemočen priznal, ko sem zapiral računalnik v samotni tišini svetle noči.

S 6. strani

"Duhovna ustvarjalnost ..."

Mislim, da je 8. februar na svetovni ravni unikat, na katerega smo lahko ponosni. Slovenci se vsako leto na ta dan zamislimo nad stanjem duha pri nas, pa čeprav nas radi učijo, da je naša kultura skromna, da je naš narod majhen, drugače od vplivnejših sosedov, ki živijo okoli te male dežele na sončni strani Alp. Pa vendar smo narod, ki se zaveda pomena, ki ga še danes odigrava kultura pri gradnji skupnega slovenskega doma, ki sega od Ljubljane do Rezije, od Buenos Airesa do Prekmurja, od Porabja do Clevelanda in Melbourna. Povsod tam, kjer živijo slovenske skupnosti, ki čutijo slovensko in to izkazujejo tudi s praznovanjem 8. februarja, s srečanji, kakršnega imamo tu danes v Podgori.

Vsi mi se na ta dan spominjamo pesnika, ki je nadgradil poetiziranje v slovenskem jeziku, pa čeprav proti toku, saj je živel v nemško govorečem okolju slovenskih izobražencev in so nanj sami Slovenci gledali z začudenjem, nekateri so ga verjetno tudi prezirali.

Danes se spominjamo tudi vloge, ki so jo imeli kulturniki pri oblikovanju naše duhovne specifike, ki bi se sicer utopila pod velikimi valovi, ki so v vseh teh stoletjih pljuskali na naša tla ali jo preplavljali. Vendar je naš skupni dom ostal trdno na teh tleh, ker ni zgrajen na materialnosti, temveč na duhovni ustvarjalnosti, ki je najtrdnejša skala.

Niso nas rešili gospodarstvo, vojska, parlament, temveč nematerialno, nemonetarizirano nepridobitniško bogastvo, ki ga zaobjema od leta 1938 naziv Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Spomnimo se tega danes, ko nas v gospodarski krizi hočejo prepričati, da so rezi nujni v šolstvu, izobraževanju, raziskovanju, založništvu; ko je kultura ob socialnih storitvah na zatožni klopi, češ da bremeni proračun. O prepotrebni duhovni podlagi, iz katere naj bi se ponovno sprožile razvojne tirnice, pa poslušamo bolj malo.

Zato se sprašujem, kakšni družbi plujemo naproti, če na naši ladji ni mesta za izobraževanje in za kulturo, če ni pozornosti do šibkejših, če ni spoštovanja do starejših. Nasedli bomo na anonimni indiferentnosti, človeško potrebo po ritualih, kakršen je ne nazadnje tudi Prešernov dan, bomo nadomestili s kako aseptično obliko splošno sprejemljive folklore.

Od tega žal nismo tako daleč, dovolj je, da obiščemo kak predel tudi našega mesta, kjer stojijo konglomerati hiš in stanovanj, v katerih živijo individualni osebki, ki se med sabo ne poznajo in ne soustvarjajo celote, niso del nekega družbenega tkiva. Kako je težko ustvariti skupnost iz niča, lahko vidimo tudi v sosednji Novi Gorici, v mladem in na novo zgrajenem mestu, ki bo sicer z urbanističnega in storitvenega vidika perfektno in moderno urejeno, s kolesarskimi stezami in lepimi šolskimi stavbami, knjižnico in gledališčem, vendar v desetletjih v njem ni zraslo spontano družbeno življenje, ki ga najdemo na primer v starih naseljih Solkana ali Šempetra. Pa tudi v sami Gorici imamo nove in svetle moderno in sodobno načrtovane stavbe, ki samevajo.

Podgora premore še dovolj angažiranih ljudi, ki se upirajo mirovanju med gubami družbene indiferentnosti in so organizatorji dogodkov kulturne, športne, rekreativne, politične vsebine, na katerih se ljudje srečujejo in soočajo, pa tudi le družijo in čuvajo čut pripadnosti skupnosti, ki bi se sicer izgubil. Gre za dragocenost, ki jo velja gojiti z vsemi močmi, saj ko se tok enkrat prekine, ga je zelo težko ponovno oživiti. Gre za dragocenost, ki se je pogosto zavedaš, ko je prepozno in si jo že izgubil. Ali pa, če govorim iz osebne izkušnje, v obratnem procesu, ko vsakodnevno odraščaš v sivini družbene indiferentnosti, dojameš pomen življenja v skupnosti, ko začneš obiskovati slovensko šolo, glasbeni pouk na Placuti, pevske vaje in dramsko družino v Katoliškem domu, igraš odbojko in nato spremljaš predavanja, okrogle mize in srečanja vsepovsod.

Vsem tistim, ki se čutijo preveč pametni, da bi se angažirali v naših sredinah, ki jih imajo za zatohlo zaprte, in tako radi poučujejo, bi rada povedala, da se organizirana skupnost, če jo hočemo po eni strani ohraniti, po drugi strani pa izboljšati in okrepiti, spremeni le od znotraj. Vrata so povsod odprta tistim, ki prihajajo z idejami in načrti in so pripravljeni prijeti za delo. Upam, da ne bomo nasedli sirenam, ki bi rade izničile temelje, na katerih je bil zgrajen naš mikrokozmos, ki nam ga številni zavidajo, ter v zameno ponudile neki komet, ki bo sicer svetel in lep, vendar bo trajal le nekaj sekund, za sabo pa pustil le prašne delce.

Kvalitetno delo za skupnost je zame tisto, ki jamči kontinuiteto. Vsebine so mogoče mestoma šibkejše, vendar le kontinuiteta omogoča, da ko imamo kvalitetno vsebino, imamo tudi skupnost ljudi, ki bo lahko srkala iz nje. Brez kontinuitete ni življenja in brez življenja so tudi superiorne vsebine povsem brezzvezne, saj jih lahko le objavimo v samozaložbi, ki si jo bomo sami plačali, bral pa jih ne bo več nihče, ker smo pač izgubili ljudi.

Kocka za kocko se naš mikromozaik spreminja z naglimi koraki. Nekateri elementi se izgubljajo, drugi se obnavljajo, tretji prihajajo od drugod in so novi. Gre za zgodovinske, fizične in družbene procese, ki jih ne moremo ustaviti. Vendar moramo skrbeti, da se živa vez s preteklostjo ne pretrže. Sedanjost naj bo nadgradnja preteklosti, sicer bo prihodnost hladno prazna in brez življenja.

Ko pomislim na Podgoro, pomislim na modrino reke Soče, na življenjsko zgodbo Lojzeta Bratuža, na Attemsovo palačo, ki je nekoč stala tu nasproti in v kateri je bil grof Žiga, izobraženec in književnik ter starejši brat prvega goriškega nadškofa Karla, v stiku z znanimi evropskimi intelektualci. Daleč od mestnega hrupa se je tu v Podgori posvečal svojim študijam. Podgora pa je bila nekoč tudi pomembna občina z daleč naokrog znanim in cenjenim županom Antonom Klančičem, ki je na tem mestu ostal skoraj pet desetletij. Nanj pa, kolikor mi je znano, ne spominja nobeno obeležje.

Podgorkam je posvetil eno svojih zadnjih poezij pred smrtjo Simon Gregorčič. S podgorskim kamnom so zgradili goriški grad, stolno cerkev in vse starejše zgradbe v Gorici. V podgorsko in goriško družbenopolitično življenje je posegel tudi Andrej Paglavec, po katerem nosi ime društvo, ki domuje v tej stavbi.

Gre za sledove iz preteklosti in polpreteklosti, ki jih velja gojiti in posredovati vsem, ki se približajo podgorski skupnosti, saj so pomemben del ogrodja in vsebine, ki plemeniti sedanjost in razlikuje Podgoro od drugih skupnosti in krajev, a jih z njimi tudi povezuje.

Vse to ne izključuje globalnega dojemanja sveta, temveč se z njim prepleta. Še več, v neskončnih globalnih razsežnostih nam daje potrebna oporišča, tla pod nogami, da se ne izgubimo.

Na slovenskem prazniku moramo seveda spregovoriti o pomenu, ki ga ima za našo skupnost jezik. Z jezikom pademo ali preživimo. Brez jezika je naša skupnost sterilna. Pred nekaj meseci sem se več ur pogovarjala s predsednico Slovenske kulturne akcije, ki je osrednja kulturna organizacija Slovencev, ki živijo v Argentini: tistih, ki jih nazivamo s "slovenskim čudežem", saj so več tisoč kilometrov daleč od matične domovine in ne ravno številni po šestih desetletijh ohranili svojo samobitnost, živijo s Slovenijo v srcu, premorejo sobotno slovensko šolo, ki ni tečaj slovenskega jezika, temveč šola v slovenščini s predmeti, kakršni so zgodovina, zemljepis, etnologija in podobno. Pogovor je seveda nanesel tudi na jezik, o tem, koliko mladi še obvladajo slovenski jezik, ali ga še uporabljajo besedni ustvarjalci, kako se kot organizirana skupnost približujejo tistim, ki slovenskega jezika več ne obvladajo, vendar čutijo še vedno slovensko. No, priznala mi je, da je tematika dokaj kompleksna, pristop mora biti večplasten, vendar je bila njena temeljna ugotovitev, da je ohranjanje znanja jezika bistveno za ohranjanje identitete. V zadnjih letih so nekatera srečanja priredili v španščini, da bi našli pot do Slovencev, ki slovenščine več ne obvladajo, vendar se je izkazalo, da velikega navala teh ljudi ni bilo. Jezik in identiteta sta tesno povezana in odvisna drug od drugega.

Foto Bumbaca

Svoj pomen pa ima tudi odnos do jezika. Jezik mora biti živ in ne papirnat, niti umetno zgrajen, temveč zavestno tvoj, bogatiti ga moraš z branjem in poslušanjem, gotovo pa ne z listanjem po slovarju.

Moraš pa tudi spoštovati njegove posebnosti, na primer mediteransko melodioznost, ki je tako značilna za našo goriško in primorsko inačico knjižnega jezika. V Ljubljani tega ne premorejo, saj se približujejo nemški ostrini, svoje drugačnosti pa ne smeš zatajiti, temveč dostojanstveno povedati, da je slovenski jezik doma tudi v Gorici in ima svoje posebnosti, ki enakopravno spadajo v slovenski knjižni jezik.

Jezik je bil in ostaja ena izmed glavnih kock na mozaiku naše identitete.

Tega se moramo zavedati, tudi ko sprejemamo v svojo sredino člane, ki slovenskega jezika ne obvladajo ali ga obvladajo v minimalni meri. Če smo do njih zahtevnejši, bomo kratkoročno pridobili zavestnega člana naše skupnosti. Na nedavnem srečanju v Gorici je Ace Mermolja povedal, da tista, ki smo jo nekoč nazivali kot "siva cona" naše manjšine, je danes prišla na površje in dejansko omogoča življenje onemu delu manjšine, ki je pod žarometi. Drži, kot drži ugotovitev, da tej nekdanji sivi coni, ki se danes odloča za vpis otrok v slovensko šolo in ustanove, nudimo premalo zavestne soudeležbe v naših sredinah in v naših odborih. In to velja za obe duši naše manjšine. Če pobrskamo po imenih v odborih zvez in ustanov, je v njih glavnina takih, ki pripadajo nesivi coni, ki bo po naravnih zakonih v svojem ekskluzivizmu nekega dne usahnila, nekdanja siva cona pa bo našla nove oblike delovanja.

Dober govor na Prešernovem prazniku mora biti jasen, neposreden in ne preveč dolg. Današnji čas nam ponuja nešteto tematik, o katerih bi se veljalo zamisliti, saj še vedno živimo v nekem prehodnem ali majavem obdobju, ki še ni našlo novega ravnotežja po padcu Berlinskega zidu. Skušala sem vsaj načeti pomen duhovne in srčne kulture, jezika, krajevnih dragocenosti, čuta skupnosti. O marsičem drugem bo priložnost ob koncu formalnega dela tega večera. Saj je pomen dneva, ki ga namenjamo naši kulturi, tudi v tem, da se družimo, sproščeno pogovarjamo in zbližujemo.

Hvala za pozornost! Želim vam lepo praznovanje dneva slovenske kulture.

Teden dni v Berlinu (1)

Prvi sprehod po mestu

Bila sem pripravljena. Fotografski aparat je bil v torbi, denar in bančna kartica tudi, prav tako dokumenti. Na kavču je počival prijateljičin Lonely planet, zraven njega pa drobcena beležka, v katero sem si zapisala vse nasvete in napotke prijateljic, ki sta Berlin obiskali leto pred menoj. "Res, v Kunsthaus Tacheles moraš iti, nujno"!! sta mi navdušeno pisali po skypu dan, preden sem odpotovala. Kako se čuti navdušenost preko računalniškega ekrana in skypa? Čuti se, čuti! "Pa East side gallery", je dodala druga prijateljica, ravno tista, ki je v omenjeni galeriji posnela čudovite fotografije. "In Neue national Galerie, pa živalski vrt, pa Hamburger Bahnhof in muzej fotografije"! Še in še sta naštevali, sama pa sem si skrbno zapisovala. Urejen seznam na prvi strani beležke. Lonely planeta še nisem odprla. "Na izlet grem, pa vodnika sploh nisem še prelistala", sem si mislila. "Bom jutri, v vlaku, do Benetk je dolga pot". Tokrat sta me na izlet spremljali dve knjigi. Lonely planet in zbirka zgodb (ali bolje izsekov iz daljših pripovedi) in kakšne pesmi tu pa tam: Berlino, un viaggio letterario. Že na prvi strani te knjige, v predgovoru, sem prebrala, da je Berlin mesto, ki se nenehno spreminja, ki ne nosi v sebi veliko spomina na preteklost in se ne zasidra le v spominu nanjo. Izpustila bom podrobnosti o samem potovanju, ki ni bilo nič zelo vznemirljivega, čeprav je avtobus, ki te z železniške postaje v Benetkah pelje do letališča, res presneto drag. Čez kakšno uro sem se že vozila v S-Bahnu proti centru, proti hostelu, ki sta ga priporočili prijateljici. Ker je hostel velik, sem našla prosto posteljo tudi brez rezervacije.

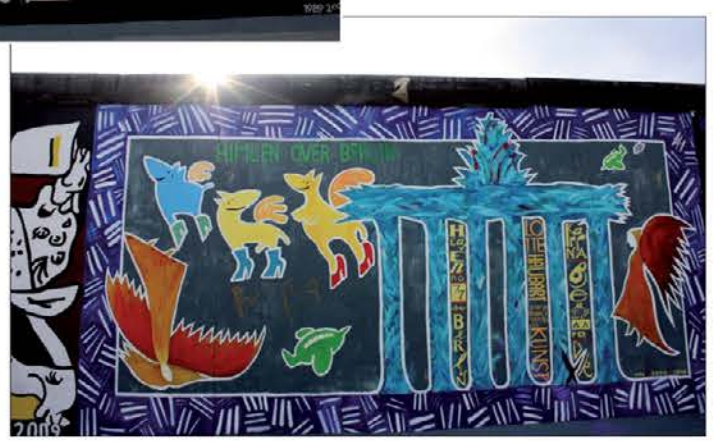

Čas je bil za prvi sprehod po mestu, v katerem bom preživela teden dni. Visoke palače in široke ceste. V tem trenutku bi torej morala po vseh pravilih imeti na široko odprta usta, vzdihovati in skakati od navdušenja, oči bi morale (ja, malce tako kot se dogaja v risankah) kar skočiti iz očesnih duplin, vendar... nič od naštetega. Ulice, po katerih sem se sprehajala, so bile prazne. Le pred tednom dni sem bila na Baščaršiji v Sarajevu in čutila življenjski utrip, v Berlinu pa... razočarana sem pisala svoje prve vtise v beležko. No, še dobro, da pameten človek spremeni včasih mnenje, saj sem se po tednu dni le stežka poslovila od tega mesta. A o tem kasneje, prehitevam dogodke.

Pisala sem torej v svojo beležko, ki je najboljši prijatelj vsakega pristnega popotnika, in ugotavljala, da je mogoče Lonely planet le preveč spodbudil mojo fantazijo in se je le zato prvi stik z mestom prelevil v razočaranje. "Če me že mesto ni navdušilo, bom vsaj spala v miru", sem si mislila, ko sem odhajala spat. V ličnem hostlu so mi dodelili štiriposteljno sobo, v kateri zvečer ni bilo nikogar. Pa ni bilo tako! Prva noč v Berlinu je podprla stereotipe, ki sem jih imela o Poljakih, a o tem prihodnjič.

Slavica Radinja